

ÇORUM İL STRATEJİK GELİŞİM PLANI 2018-2023

Çorum

İl Stratejik Gelişim Planı

2018 - 2023

Küresel ekonomide geleceğe dönük risklerin ve belirsizliklerin sürdüğü, dünya ekonomisinde değişim ve dönüşümlerin yaşandığı, yeni dengelerin oluştuğu, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında güç dengelerinin yeniden şekillendiği bir ortamdayız. Böylesi bir ortamda, 2023 vizyonu doğrultusunda yürütülen ve planlanan çalışmaların önemi bir kez daha net biçimde görülmektedir. 2023 hedeflerinin gerçekleşmesinde bütün illerin katkısı önemlidir. Çorum bu noktada, kendi ortalamasını yükselterek ve geliştirerek, bilinçli biçimde katkı sağlama potansiyeli yüksek bir ilimizdir. Çorum’ un potansiyelini kullanabilmesi açısından, kamu politikalarının belirlenerek kamu hizmetlerinden yararlanma süreçleri, kamu kesiminden ve özel sektörden giderek daha fazla sayıda aktörün dâhil olmasını, bu aktörler arasında işbirliği ve koordinasyonu zorunlu hale getirmektedir. Bu noktada, stratejik planlama ve stratejik yönetimden yararlanılması ortak aklın gereğidir.

Ülkemizde, Devlet Planlama Teşkilatı öncülüğünde yapılan bir dizi çalışmayla 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunuyla stratejik planlama yasal bir temele kavuşmuş, belirli kamu kurumları için zorunlu hale getirilmiş, stratejik planlama ve performans esaslı bütçelemeye yönelik çalışmalar devam etmektedir. Gelineen noktada,ulusal düzeydeki bu çalışmayı bir adım öteye taşıyarak il düzeyinde stratejik planlama yapılması ihtiyaç halini almıştır. Bu itibarla, 65.Hükümet Programı, 10 Kalkınma Planı, 24 Öncelikli Dönüşüm Programı ve diğer ulusal-bölgesel planlar ışığında, katılımcı bir anlayış içerisinde **“Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023”** hazırlanmıştır.

Stratejik Plan çalışmalarına katkıda bulunan tüm meslek örgütleri ve kamu çalışanlarına teşekkür eder, Stratejik Planımızın Çorum’a ve Ülkemize hayırlı olmasını dilerim.

Necmeddin KILIÇ
Vali

Dünyadaki hızlı değişim içinde ilerlemeye ayak uydurmak zorunda olan insanların ihtiyaçları da değişmekte, çeşitlenmekte ve dolayısıyla beklentileri de artmaktadır. Bu beklentilerin karşılanmasında bilime olan ihtiyaç çok hayatidir. Bilimin kaynağı olan Üniversiteler ise günümüzde artık yeni kuşak yaklaşımlarıyla sadece bilgi üreten değil bu bilgiyi topluma aktaran, teknolojik yenilikleri akademiyle harmanlayarak sanayiye katkı sağlamayı ve ticari değer yaratmayı hedefleyen kurumlardır. Bu rapor ile sunduğumuz “Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023” ün hazırlanmasındaki katkıları da, Hitit Üniversitesi’nin bu anlayışla gerçekleştirdiği pek çok çalışmadan bir tanesidir. Bu çalışma; Çorum ilinin, günümüz teknolojisi ve ekonomik gelişmelerine uyumlu bir şekilde, kamu hizmetlerinden de yararlanarak, sahip olduğu yüksek potansiyelini kullanıp, 2023 hedefleri doğrultusunda bulunduğu seviyeden daha ileriye gitmesi amacıyla yapılmıştır.

Çorum Valisi Sayın Necmeddin Kılıç’ın önderliğinde, Çorum Valiliği, Çorum Belediyesi, Çorum Ticaret ve Sanayi Odası, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı ve Hitit Üniversitesi işbirliği ile başlatılan çalışmanın ilk aşamasında Hitit Üniversitesi’nden 11 akademisyenin danışmanlıkları ile Çorum Valiliğine bağlı 25 İl Müdürlüğü’nün ayrı ayrı **“Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023”** hazırlanmıştır. Bu çalışmada kurumların idarecileri ve konuyla ilgili kurum çalışanları yer almışlar ve yapılan çok sayıda toplantı neticesinde kamu politikalarını belirlemeye yönelik hedef ve eylemleri içeren kapsamlı bir rapor belge oluşturulmuştur.

Çalışmanın ikinci aşamasında ise Alt yapı ve Ulaştırma, Çevre ve Şehircilik, Orman ve Su İşleri, Eğitim, İstihdam, Kültür ve Turizm, Sağlık, Sanayi ve Ticaret, Tarım ve Kırsal Kalkınma başlıkları altında, Çorum da farklılık yaratacak projeleri ve eylemleri içeren **“Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023”** hazırlanmıştır. Hızla ilerleyen dünyada bu çalışmalar ne ilk ne de son olacaktır. Her ne kadar tüm paydaşların görüşler alınarak yapılmış olsa da katkı sağlayacak her türlü görüşe de her zaman açıktır. Hazırlanan proje ve eylem planlarının gerçekleşmesi için bundan sonraki süreçte de Üniversite olarak gereken desteğin verilmesi gayretin de olacaktır.

Bu çalışma sürecinde verdikleri katkılardan dolayı Sayın Valimize, Çorum Belediyesi, Çorum Ticaret ve Sanayi Odası, il müdürlükleri ve bu kurumları temsilen çalışma grubunda bulunan idareci ve kurum çalışanlarına, Hitit Üniversitesi’nden akademisyen hocalarımıza, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı yönetimine ve çalışanlarına teşekkür ederim. Yapılan çalışmanın Çorum ilinin geleceğine yönelik önemli ve farklılık yaratan katkıları olmasını temenni ederim.

Prof. Dr. Reha Metin ALKAN
Hitit Üniversitesi Rektörü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	7
TABLOLAR, GRAFİKLER VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	8
1. GİRİŞ	11
2. ARKA PLAN	12
3. RAPORUN YAPISI VE YÖNTEMİ	15
4. ÇORUM EKONOMİK VE SOSYAL DURUM PROFİLİ	21
4.1. SEÇİLMİŞ İSTATİSTİKİ GÖSTERGELER	21
4.2. ÇORUM SOSYAL YAPI ANALİZİ	23
4.2.1. Nüfus ve Demografi	23
4.2.2. Eğitim	34
4.2.4. Aile	50
4.2.5. Güvenlik ve Adalet	52
4.2.6. İstihdam	55
5. KÜMELENME ANALİZLERİ	65
5.1. Çorum İlinde 3'lü Dijitte İmalat Sanayi Kümelenme Analizi.....	65
5.2. Çorum İlinde Tüm Sektörler İçin Kümelenme Analizi	70
5.3. Çorum İli Kümelenme Analizi Sonuçları.....	71
6. SWOT ANALİZİ VE GELİŞİM BİLEŞENLERİ	74
6.1. SWOT ANALİZİ	74
6.2. GELİŞİM BİLEŞENLERİNİN BULUNABİLİRLİĞİ.....	77
7. ÇORUM İLİ DIŞ TİCARET BİLGİLERİ	78
8. YATIRIM ALANLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME	82
9. ÇORUM VİZYONU	86
10. ÇORUM İLİ İÇİN HAZIRLANAN EYLEM PLANI	87
10.1. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA EYLEM PLANI	88
10.2. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK EYLEM PLANI	99
10.3. ORMAN VE SU İŞLERİ EYLEM PLANI	109
10.4. EĞİTİM EYLEM PLANI	115
10.5. İSTİHDAM EYLEM PLANI	127
10.6. GÜVENLİK VE YEREL KAMU HİZMETLERİ EYLEM PLANI.....	141
10.7. KÜLTÜR VE TURİZM EYLEM PLANI	153
10.8. SAĞLIK EYLEM PLANI	167
10.9. SANAYİ VE TİCARET EYLEM PLANI	185
10.10. TARIM VE KIRSAL KALKINMA EYLEM PLANI	193

Not: Bu raporun 1.-8. Bölümleri arasında yer alan Çorum ilinin seçilmiş istatistikleri, il sosyal yapı analizi, il kümelenme analizi, il GZFT Analizi, Çorum ilçeleri hakkında özet bilgiler, ilin dış ticaret bilgileri ve yatırım alanlarındaki değerlendirmeleri içeren ekonomik ve sosyal mevcut durum göstergeleri ve bunlara ilişkin analizler Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından; TÜİK verileri (2015) ile Çorum İli Sosyal Yapı Analizi Raporu (OKA, 2015), Kalkınma Bankası ile ortak bir çalışma sonucu gerçekleştirilen “TR83 Bölgesi Uygun Yatırım Alanları Araştırması-Çorum İli” raporu (2015), TR83 Bölgesi İhracat ve İthalat Fasıllarında Katma Değer Yaklaşımı Raporu (OKA, 2015) ve TR83 Bölgesi İlçeleri SEGE (Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksi) Raporu’ndan (OKA, 2015) derlenerek oluşturulmuştur.

TABLolar, GRAFİKLER VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablolar Listesi

Tablo 1: Seçilmiş İstatistiki Göstergelerle Çorum	21
Tablo 2: Nüfus ve Nüfus Artış Hızı	23
Tablo 3: Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	25
Tablo 4: Yaş Bağımlılık Oranları	25
Tablo 5: Toplam Doğurganlık Hızı	26
Tablo 6: Kaba Ölüm Hızı	26
Tablo 7: Nüfus Projeksiyonları	27
Tablo 8: Ortanca Yaş	27
Tablo 9: Merkez ve Kırsal Alan Nüfusları	27
Tablo 10: İlçelere Göre Nüfus, Nüfus Artış Hızı ve Kentleşme Oranı	28
Tablo 11: Çorum, Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı	28
Tablo 12: Çorum, Alınan ve Verilen Göçün Dağılımı, 2014	29
Tablo 13: Yeterlilik, Çekim ve Gelişmişlik Düzeyi Sıralamaları	30
Tablo 14: Göç Nedenleri, 1995-2000 (%)	30
Tablo 15: Bitirilen Eğitim Düzeyi Oranları (15+ yaş)	34
Tablo 16: Cinsiyete Göre Okur-Yazar Nüfus Oranı (15+ yaş)	35
Tablo 17: 3-5 ve 4-5 Yaş Gruplarında Okul Öncesi Net Okullaşma Oranları	36
Tablo 18: Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Sayıları	36
Tablo 19: Okullaşma Oranları	37
Tablo 20: Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları	37
Tablo 21: Öğrenci Sayıları	38
Tablo 22: Okul Sayıları	38
Tablo 23: Ortaöğretim Okullaşma Oranları	39
Tablo 24: Ortaöğretimde Öğrenci Dağılımları, 2014-2015	39
Tablo 25: Ortaöğretimde Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları	40

Tablo 26: Genel Ortaöğretim Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları	40
Tablo 27: Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları	40
Tablo 28: Meslek Yüksek Okulları Dağılımı	41
Tablo 29: Bölge Üniversitelerindeki Öğretim Elemanı Sayısı ve Dağılımı	42
Tablo 30: Yükseköğretim Kurumlarında Ön Lisans ve Lisans Düzeyinde Öğrenci Sayıları	42
Tablo 31: Temel Sağlık Verileri	45
Tablo 32: Nüfus Başına Düşen Hekim Sayıları	45
Tablo 33: Bebek ve Çocuk Ölüm Hızları	46
Tablo 34: Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi	47
Tablo 35: İntihar Sayıları ve Kaba İntihar Hızı	48
Tablo 36: Evliliğe ilişkin Veriler	50
Tablo 37: Boşanmaya ilişkin Veriler	50
Tablo 38: Yıllara Göre Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü	51
Tablo 39: İlçelere Göre Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2013	51
Tablo 40: Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlülerin Suçlara Göre Dağılımı, 2014	52
Tablo 41: TR83 Bölgesi Özet İşgücü Tablosu	55
Tablo 42: İşgücüne Katılım Oranları	56
Tablo 43: Bölge ve Türkiye’de İstihdam Oranları (%)	56
Tablo 44: Bölge ve Türkiye’de İstihdamın Sektörel Dağılımı	57
Tablo 45: İlçelere Göre Hizmet ve İmalat Sanayi Sektörlerinde Çalışan Kişi Sayıları, 2013	57
Tablo 46: En Çok İstihdam Sağlayan İmalat Sanayi Kolları	58
Tablo 47: İstihdamın İşteki Durumu, TR83 Bölgesi (%)	59
Tablo 48: İşgücüne Katılmama Nedenleri	60
Tablo 49: Bölge ve Türkiye’de İşsizlik Oranları	60
Tablo 50: İŞKUR İstatistikleri, Çorum	61
Tablo 51: Çorum İlinde İşyeri Sayısına Göre Kümelenme Özelliği Gösteren Sektörler	67
Tablo 52: Çorum İlinde İstihdam Sayısına Göre Kümelenme Özelliği Gösteren Sektörler	68

Tablo 53: Çorum İmalat Sanayi Sektörlerinin Kümelenmesi.....	69
Tablo 54: Çorum İli Gelişim Bileşenleri Tablosu.....	77
Tablo 55: 2015 Yılı Dış Ticaret Bilgileri.....	78
Tablo 56:Çorum’dan En Fazla İhracat Yapılan 10 Sektör	78
Tablo 57: Çorum’a En Fazla İthalat Yapılan 10 Sektör	78
Tablo 58:Çorum İçin Önerilen Yatırım Konularının Özet Değerlendirmesi	85

Grafikler Listesi

Grafik 1: Belli Başlı Mesleklere Göre İstihdam.....	59
---	----

Şekiller Listesi

Şekil 1: Nüfus Artış Hızı.....	23
Şekil 2: Nüfus Piramidi, Çorum	24
Şekil 3: Nüfus Piramidi, Türkiye	24
Şekil 4: Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Alınan ve Verilen Göç, 2013.....	29
Şekil 5: İlçelere Göre Net Göç Hızı, 2013-2014	31
Şekil 6: Gelişmişlik Endeksi ve Lise Mezunu Kişilerin 20+ Yaş Nüfusa Oranı, 2013	35

1. GİRİŞ

2016 yılında Çorum Valisi ve OKA Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Necmeddin KILIÇ'ın talimatları doğrultusunda hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı ile ulaşılmak istenen hedef, başta 2023 vizyonu ve Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) hedefleri çerçevesinde, önem taşıyan temel sorun alanlarına yönelik olarak Çorum ili için bir yol haritası sunmaktır. Bu çalışmada Çorum ilinin Türkiye ekonomisinin gelişim sürecine uyum göstermesi için ekonomik ve sosyal alanda yapılması gereken çalışmalar planlanmıştır.

Bu çerçevede, Onuncu Kalkınma Planı, Öncelikli Dönüşüm Programları, Orta Vadeli Program, Bakanlık Stratejik Planları ile Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi Bölge Planı Çorum ilinin ihtiyaç ve öncelikleri dikkate alınarak incelenerek aşağıda listesi sunulan 10 adet eylem planı oluşturulmuştur. Eylem planlarında yer alan faaliyetler birden fazla kurumun sorumluluk alanına giren ve kurumlar arası etkin koordinasyon gerektirecek şekilde tasarlanmıştır. Bu kapsamda, 2018-2023 döneminde bütün eylem planlarıyla Çorum ilinde hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Eylem planlarındaki eylemler, eylemden sorumlu kuruluşlar tarafından eylemle ilgili kuruluşlarla koordinasyon halinde uygulamaya geçirilecektir.

ÇORUM İL STRATEJİK GELİŞİM PLANI EYLEM PLANLARI LİSTESİ

1. ALTYAPI ve ULAŞTIRMA EYLEM PLANI
2. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK EYLEM PLANI
3. ORMAN ve SU İŞLERİ EYLEM PLANI
4. EĞİTİMEYLEM PLANI
5. İSTİHDAMEYLEM PLANI
6. GÜVENLİK VE YEREL KAMU HİZMETLERİ EYLEM PLANI
7. KÜLTÜR ve TURİZMEYLEM PLANI
8. SAĞLIKEYLEM PLANI
9. SANAYİ ve TİCARETEYLEM PLANI
10. TARIM ve KIRSAL KALKINMA EYLEM PLANI

2. ARKA PLAN

Somut hedeflere ulaşmak amacıyla bilinçli adımlar atılması, stratejik kurumsal yaklaşımlar geliştirilmesi günümüz yönetim anlayışında bütün taraflarca kabul edilen bir gerçektir. Bu çerçevede, kaliteli hizmet sunumu, kurumsal politika geliştirme, etkin kaynak planlaması ile etkili uygulama, izleme ve değerlendirme yapmak amacıyla Çorum İli Gelişim Planı hazırlanmıştır. Bu doküman, katılımcı bir süreç sonucunda hazırlanmış olup ildeki tüm kurumlar tarafından benimsenmesi, planın başarıya ulaşması açısından önem taşımaktadır.

Bu il gelişim planında yer alan amaç, hedef ve faaliyetlerin öncelikleri, hedefleri, süresi ile sonuç ve etkileri yönünden ulusal ve bölgesel plan ve programlarla, yerel ihtiyaçlarla uyumlu olmasına özen gösterilmiştir.

24 Mayıs 2016 tarihinde açıklanan 65.Hükümet Programı sırasıyla ülke, bölge ve illerin kalkınma yol haritalarına ışık tutmaktadır. Özellikle eğitimde ve ekonomide yapılacak değişikliklerle ülkemizin “yüksek gelir grubu” ve “en yüksek insani gelişmişlik seviyesi”n deki ülke standartlarına ulaştırılması hedeflenmektedir. 2023 yılı hedefleri için genç ve dinamik nüfus ülkenin en büyük kaynağıdır, bu kaynağın iyi değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Hükümet programı; insan odaklı bir anlayışla, yatırım, istihdam ve üretimi önemseyen bir yapıdadır; bu kapsamda 6 temel alanda çalışmaların yoğunlaşması hedef alınmıştır. Bunlar: Demokrasi ve adalet, Eğitim, Reel ekonomide köklü değişim, Öncelikli dönüşüm programları, Kamu yönetimi ve Kamu maliyesidir. Özellikle öncelikli dönüşüm programları, plandaki eylemler için önemli bir kaynak olarak kullanılmıştır.

Üreterek büyüyen, istihdam oluşturan, ihracatı artıran bir il olma yolunda özel sektörün daha güçlü ve rekabetçi olması önem arz etmektedir. Atılacak adımlarla üretim yapısında ve ihracatta ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değerli ürünlerin payını artırmak gereklidir. İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesiyle hem ulusal hem de uluslararası yatırımların teşvik edilmesine devam edilmesi önem arz etmektedir. Bilgi toplumu hedefinin gerçekleşebilmesi amacıyla bilgi-iletişim teknolojileri başta olmak üzere Sanayi 4.0 Devrimine geçiş için yapılacak çalışmalar son derece gereklidir. Kalkınma stratejisinin özünü, daha donanımlı, daha yenilikçi ve girişimci, bilgi üreten bunu yüksek katma değere dönüştüren insan kaynağı ve işletmeler oluşturacaktır.

Hükümet programında ekonomik ve sosyal kalkınmanın yenilikçi üretimden geçtiğinden bahsedilmektedir. Bu kapsamda, önümüzdeki dönemde Ar-Ge ve yenilik bilincini ve üniversite-sanayi işbirliğinin daha da geliştirilmesi hedeflenmektedir. Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin artırılmasına yönelik destek sağlayan kurumlar arasında koordinasyonu güçlendirecek desteklerin etkinliğinin artırılması, yüksek teknolojili ürünlerde kamu alım garantisine dayalı üretim yapılabilmesi için ürün bazlı yerli tedarik modellerinin geliştirilmesi, sanayi girdilerinin ülke içinden karşılanma oranının artırılmasını teminen, yüksek yatırım gerektiren ara malı ve sanayi hammaddelerinin üretimine öncelik verilmesi, emek yoğun geleneksel sektörlerin katma değerini artıracak yapılanmalarının desteklenmesi önem arz etmektedir.

Genel sanayi politikalarının stratejik bir unsuru olan savunma sanayi, ulusal güvenliğimiz açısından sahip olduğu önemin yanı sıra katma değeri yüksek bir ekonomi inşa etme amacına da hizmet

etmektedir. Bu kapsamda yerli Ar-Ge ve üretimin desteklenmesi, savunma sanayisini diğer sanayi alanları ile entegre edebilmek son derece önemlidir.

Tarımsal destekler şekillendirilirken ülkenin arz dengesi ve dış ticaret politikaları dikkate alınmaktadır. Bu kapsamda, sertifikalı üretim yöntemlerine önem verilmesi, tarım sigortalarının kapsamının genişletilerek yaygınlaştırılması, su tasarrufuna imkân sağlayan basınçlı modern sulama yatırımlarına devam edilmesi önemlidir.

Eğitim kalitesinin artması için “Eğitim Kalite Endeksi” hazırlanması, müfredatların bilgi teknolojileri destekli öğretime uygun hale getirilerek eğitsel e-içeriklerin geliştirilmesi, oyun tabanlı öğrenmenin etkin hale getirilmesi, öğrencilerin yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil öğretime öncelik verilmesi, iş dünyasının ihtiyaç duyduğu meslek ve alanlarda nitelikli eleman yetiştirilmesi, kamu-özel kesim işbirliği ile meslek liseleri ve meslek yüksekokullarının kalitesinin artırılması, eğitim alanında yapılabilecek önemli faaliyet alanlarını oluşturmaktadır.

Sağlık alanına gelindiğinde, sağlık turizminde kapasiteyi artırmak, hastanelerdeki nitelikli yatak oranını artırmak, koruyucu hekimliği yaygınlaştırmak, evde sağlık hizmetlerini geliştirmek, biyoteknolojik ürünlerde yerli üretimi artırmak, milli aşı üretebilmek, kamu-özel ortaklığı modeli ile başlatılan şehir hastaneleri projelerini tamamlamak önemli hedeflerden görülmektedir.

Sosyal hayat alanında da birçok faaliyet öngörülmektedir; bunların bazıları; sosyal hizmet ve yardım kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğini artırarak “Aile Bilgi Sistemi”nin kurulması, engelli genç ve çocukların kısa süreli gündüz ve yatılı bakımı için güvenli bir biçimde bırakılabilecekleri “engelli yaşam merkezlerinin” kurulmasıdır. Hükümet programında kadınların bireysel ve toplumsal olarak daha da güçlendirilmesi; karar alma mekanizmalarında etkinliklerinin artırılması, kadın girişimci sayısının artırılması önemli hedefler arasında yer almaktadır. Gençlerin de aynı kadınlar gibi sosyal hayatta ve karar mekanizmalarında daha aktif rol almaları hedeflerden birisidir. Bu kapsamda; genç girişimciliği güçlendirmeye yönelik finansman, teknoloji, işletme ve pazarlama gibi konularda programların düzenlenmesi; hayat boyu öğrenme programlarını yaygınlaştırarak gençlere temel ve mesleki becerilerin kazandırılması öngörülen faaliyetlerin bazılarıdır.

Kültür ve sanat alanındaki öngörülen faaliyetlerden bazıları ise şu şekildedir: Sivil toplumun kültür ve sanat faaliyetlerine aktif olarak katılabileceği mekanizmaların artırılması, fikri mülkiyet haklarını kurumsallaşmasına yönelik çalışmaların artarak sürdürülmesi, tarihi kent bölgelerindeki dokunun bütüncül olarak ortaya çıkarılması ve korunması.

Hükümet programı, sporu sağlıklı bir toplum olmanın ve sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak görmektedir. Bu kapsamda, büyük yatırımlar ile oluşturulan tesislerin atıl kalmaması için özel sektörün öncülük edeceği yeni işletme modellerinin hayata geçirilmesi, spor tesislerinin eğitim kurumlarıyla entegrasyonuna yönelik çalışmaların planlanması, önemli faaliyetler arasında yer almaktadır.

Orta Vadeli Plana (2017-2019) bakıldığında ise amaçlar, 65.Hükümet Programı ile uyumlu olduğu görülmektedir. Plandan öne çıkan bazı eylemler şöyle sıralanabilir:

- ✓ Program döneminde büyüme stratejisi; beşeri sermayenin geliştirilmesi, işgücü piyasasının etkinleştirilmesi, teknolojik ve yenilik geliştirme kapasitesinin artırılması, fiziki altyapının

güçlendirilmesi, kurumsal kalitenin iyileştirilmesi şeklinde beş temel eksen üzerine oturmaktadır.

- ✓ Kamu kesiminde ve özel kesimde kurumsallaşmaya daha da önem verilecek; başta işgücü kalitesinin iyileştirilmesi olmak üzere kurumlarda verimliliği artıracak reformlara öncelik verilecektir. Tarımsal desteklemelerle arz dengesi, dış ticaret politikaları dikkate alınacak, ürün deseni ve su potansiyeli uyumu gözetilerek havzalar düzeyinde sertifikalı üretim yöntemlerine önem verilecektir.
- ✓ Katma değeri yüksek ürünlerin geliştirilmesine, gen kaynaklarının korunmasına, ıslah çalışmalarına, nanoteknoloji ve biyoteknolojiye yönelik çalışmalara öncelik verilerek, güdümlü projelerle tarım-sanayi-üniversite arasındaki işbirlikleri artırılacaktır.
- ✓ Tarım politikalarının yürütülmesine ilişkin bilgi altyapısı ile idari yapı geliştirilecek ve tarımsal bilgi sistemleri AB ile uyumlu hale getirilecektir.
- ✓ Sanayide özel sektör önceliğinde, dışa açık, rekabetçi, yenilikçi, yüksek katma değer yaratan, Ar-Ge tabanlı ve çevreye duyarlı bir üretim yapısına dönüşüm hızlandırılacaktır. Bunun için; nitelikli istihdam altyapısı oluşturulacak, girişimcilik kapasitesi güçlendirilecek, ticarileşme ve markalaşma süreçlerinin işlerliği artırılacak, sağlık endüstrilerinin, kentleşme ve kentsel dönüşümde katma değer yaratan sektörlerin desteklenmesine önem verilecektir.
- ✓ Sanayi girdilerinin ülke içinden karşılanma oranının artırılmasını teminen, yüksek miktarda yatırım gerektiren ara malı ve sanayi hammaddelerinin üretimine öncelik verilecektir.
- ✓ KOBİ'lere kredi sağlanması konusundaki riskleri azaltacak finansal araçların daha etkin kullanılabilmesini sağlayacak tedbirler alınacaktır.
- ✓ Ulaştırma ve lojistik altyapısı güçlendirilecek; lojistik merkezler ekonominin ihtiyaç duyduğu etkinliğe kavuşturulacak ve rekabet gücüne katkısı artırılacaktır.
- ✓ Fikri mülkiyet ve patent hakları korunacak, Sınai Mülkiyet Kanunu çıkarılacaktır.
- ✓ Yatırım Destek Ofislerinin kurumsal ve beşeri kapasiteleri güçlendirilerek özel kesim yatırımlarına katkısı artırılacaktır.
- ✓ Girişim sermayesi ve bireysel katılım sermayesi gibi yenilikçi finansman imkanları ve teknolojik girişimcilik destek modelleri geliştirilecektir.
- ✓ Rüzgar, güneş, hidroelektrik gibi alternatif enerji kaynakları üreten tesislerde kullanılan makine ve teçhizatın yurt içinde üretilmesine yönelik çalışmalar sürdürülecektir.
- ✓ Kamu alımları, Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine katkı sağlayacak; yeniliği, yerlileşmeyi, teknoloji transferini ve yenilikçi girişimciliği teşvik edecek şekilde kullanılacaktır.
- ✓ Başta ilaç ve tıbbi cihaz sektörleri olmak üzere yüksek teknolojlü ürünlerde kamu alım garantisine dayalı üretim yapılabilmesi için ürün bazlı yerli tedarik modelleri uygulanacaktır.
- ✓ Değişen işgücü piyasası talepleriyle uyumlu bireyler yetiştirmeye yönelik olarak, temel ve mesleki eğitim reformu hayata geçirilecek ve çıraklık eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alınacaktır.
- ✓ Kadınlar ve engelliler başta olmak üzere, özel politika gerektiren grupların işgücüne ve istihdama katılımlarını artırmaya yönelik politikaların etkin bir şekilde uygulanmasına devam edilecektir.

3. RAPORUN YAPISI VE YÖNTEMİ

Çorum İl Stratejik Gelişim Planı, ulusal planlarda yer alan hedefler dikkate alınarak hazırlanmıştır. Kendi içinde bütünlüğü olan raporda Çorum’la ilgili seçilmiş istatistikler, il sosyal yapı analizi, il kümelenme analizi, il GZFT Analizi, Çorum ilçeleri hakkında özet bilgiler, ilin dış ticaret bilgileri ve yatırım alanlarındaki değerlendirmeler bulunmaktadır. TR83 Bölgesi Bölge Planı olan Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi’nde (YHGP) Çorum ile ilgili olan eylemler de bu rapor içerisinde değerlendirilmiştir. Raporun sonunda ise bu rapordaki hedeflere ulaşılmasını sağlayacak eylem planı yer almaktadır.

Ajans tarafından daha önceden hazırlanan/hazırlatılan raporlardaki Çorum ile ilgili analizler süzülerek rapor içeriğinde yer verilmiştir. Bu kapsamda daha önce Kalkınma Bakanlığı ile paylaşılan “Çorum İli Sosyal Yapı Analizi”, Kalkınma Bankası ile ortak bir çalışma sonucu gerçekleştirilen “TR83 Bölgesi Uygun Yatırım Alanları Araştırması-Çorum İli” raporu ve TR83 Bölgesi İlçeleri SEGE (Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksi) bilgileri raporda yer almıştır. Seçilen istatistikî göstergeler, 2015 yılı TÜİK verileri kullanılarak hazırlanmıştır. YHGP’de yer alan beş stratejik amaca uygun olarak eylem planı ortaya konmuştur. “Etkin bir mekansal organizasyon oluşturulması”, “insan kaynaklarının ve sosyal yapının güçlendirilmesi”, “işletmelerin rekabet gücünün artırılması ve dışa açılma”, “ekolojik dengelerin, çevrenin ve kültürel değerlerin korunması ve durumunun iyileştirilmesi” ve “kurumsal yapının güçlendirilmesi”, bu amaçları oluşturmaktadır.

Rapor, katılımcı bir yöntemle TC Çorum Valiliği himayesinde, Çorum Belediyesi, Hitit Üniversitesi, Çorum Ticaret ve Sanayi Odası başta olmak üzere Sivil Toplum Kuruluşları ve meslek örgütlerinin desteğiyle hazırlanmıştır. Ajansın masa başı çalışmalarının ardından plana destek vermesi öngörülen tüm paydaşlarla, Çorum İl Stratejik Gelişim Planı açılış toplantısı gerçekleştirilmiştir. Planın yöntemi ve içeriği kurumlarla paylaşılmış, kendilerinden bu plana katkıları ile ilgili beklentiler aktarılmıştır. Kurumların kendi faaliyet alanlarıyla ilgili eylemler rapor içeriğine alındıktan sonra paydaşlarla yeniden bir araya gelinerek bir istişare çalıştay gerçekleştirilmiştir. İlk taslak rapor ve yöntem Ajans Yönetim Kurulu’na sunulmuştur. Ajans Yönetim Kurulu geri bildirimi ile beraber Çorum ili paydaşlarıyla derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilerek planın son hali verilmiştir. Yine raporun son hali Ajans Yönetim Kurulu’na sunulularak onayı alınmıştır.

Kurumlarla beraber ortaya çıkarılan rapor, ildeki sahiplenmenin üst düzeyde olması açısından ciddi önem taşımaktadır. Plan, çalışmanın ilk aşamasından başlayarak; teknik ve bilimsel verileri dikkate alan, katılımcı, yerel girişim gücünü ve karşılaştırmalı üstünlüğü önemseyen, mekâna dayalı bir yaklaşım izlenmiştir. Oluşturulan planın, eylemlerin tanımladığı yol güzergâhında, dinamik, hızlı ve demokratik katılımcı öngörü kararları alınarak, aynı hızla bunları yenileyebilme esnekliği gösterilerek ilerleyen ve uzun vadede de geçerliliğini koruyabilecek olması öngörülmüştür.

Hazırlık Süreci

“Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023” Hazırlık Çalıştayı, Anitta Otel, 24-11-2016

Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023, Sivil Toplum Bilgilendirme Toplantısı, Anitta Otel, 27-12-2016

Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023, Muhtarları Bilgilendirme Toplantısı, Anitta Otel, 27-12-2016

Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023 İstişare Toplantısı, Sanayici ve İşadamlarını Bilgilendirme Toplantısı,
16-01-2017

Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023 İstişare Toplantısı, Sanayici ve İşadamlarını Bilgilendirme Toplantısı,
16-01-2017

Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023 Değerlendirme Toplantısı, Kamu Kurumları İstişare Toplantısı,
Hitit Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu, 07-02-2017

Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023 Protokol İmza Töreni, Valilik Makamı, 23-02-2017

Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023 Kamu Kurumları İstişare Toplantısı,

Hitit Üniversitesi Toplantı Salonu, 28-02-2017

Çorum İl Stratejik Gelişim Planı 2018-2023 Değerlendirme Toplantısı, Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği, 2017

Hazırlık sürecinde, Sayın Valimiz Necmeddin Kılıç'ın başkanlığında yapılan değerlendirme toplantılarında, Hitit Üniversitesi, kamu kurumları, sanayici ve işadamları, sivil toplum örgütleri, mahalle muhtarları ile sık sık bir araya gelinerek görüş alış verişinde bulunulmuştur.

4. ÇORUM EKONOMİK VE SOSYAL DURUM PROFİLİ

4.1. Seçilmiş İstatistikî Göstergeler

Tablo 1: Seçilmiş İstatistikî Göstergelerle Çorum

COĞRAFİ VE DEMOGRAFİK GÖSTERGELER	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
Yüzölçümü (km ²)	783,562	37,937	5,704	12,796	9,364	10,073
Nüfus (2015 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine Göre)	78.741.053	2.721.221	322.167	525.180	1.279.884	593.990
Yıllık Ortalama Nüfus Artış Hızı (2014–2015) (Binde)	13,40	1,6	0,8	-3,9	7,8	-6,6
Nüfus Yoğunluğu (2015) (kişi/ km ²)	102	72	57	41	141	60
Şehirleşme Oranı (2015) (Yüzde)	92,1	83,32	70,3	72,6	100,00	63,95
Net Göç Hızı (2014–2015) (Binde)	-	-6,09	-3,52	-12,02	-2,27	-10,42
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
Okur-Yazar Nüfus Oranı (2015) (Yüzde)	96,22	96,31	96,16	94,34	96,99	96,67
İlkokulda Okullaşma Oranı (2014-2015) (Yüzde)	94,87	93,13	94,59	91,99	95,02	89,32
Erkek (Yüzde)	94,54	92,81	94,49	91,66	94,68	88,96
Kız (Yüzde)	95,22	93,47	94,69	92,34	95,38	89,71
Ortaokulda Okullaşma Oranı (2014-2015) (Yüzde)	94,39	94,79	97,23	93,79	96,61	90,59
Erkek (Yüzde)	94,36	94,64	97,06	93,17	96,6	90,52
Kız (Yüzde)	94,43	94,94	97,41	94,43	96,62	90,66
Ortaöğretimde Okullaşma Oranı (2014-2015) (Yüzde)	79,79	85,48	94,86	82,59	86,47	81,3
Erkek (Yüzde)	79,36	84,53	94,92	81,17	85,39	80,5
Kız (Yüzde)	80,24	86,47	94,8	84,06	87,58	82,12
İSTİHDAM GÖSTERGELERİ	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
İşgücüne Katılma Oranı (2015) (Yüzde)	51,3	51,1	50,7*	52,0*	50,5*	49,9*
İstihdam Oranı (2015) (Yüzde)	46	47,8	47,4*	48,9*	47,2*	46,7*
İşsizlik Oranı (2015) (Yüzde)	10,3	6,May	6,6*	5,9*	6,6*	6,6*
SAĞLIK GÖSTERGELERİ	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
Hastane Sayısı (2014) (Adet)	1.528	66	7	16	28	15
Yüz Bin Kişiye Düşen Yatak Sayısı (2014) (Adet)	266	315	246	292	342	316
Toplam Hekim Sayısı (2014) (Kişi)	135.616	4.468	381	639	2.576	872
SANAYİ SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
Patent Başvuruları (2015)	5.512	63	1	24	25	13
Faydalı Model Başvuruları (2015)	3.451	32	4	3	23	2
Marka Başvuruları (2015)	95.962	1.026	81	184	606	155
Tasarım Başvuruları (2015)	8.291	66	14	11	37	4
Toplam (2015)	113.216	1.187	100	222	691	174

Tablo 1 (devam)

TARIM SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
Tarım Alanlarının Toplam Alan İçindeki Payı (2013) (Yüzde)	30	43	45	45	45	37
Kişi Başına Düşen Bitkisel Üretim Değeri (TL-2015)	1.520	2.872	3.829	2.280	2.799	3.032
Kişi Başına Düşen Hayvansal Ürünler Üretim Değeri (TL-2015)	707	426	620	606	274	488
Kişi Başına Düşen Canlı Hayvan Değeri (TL-2015)	928	1.327	2.108	1.811	904	1.387
BANKACILIK GÖSTERGELERİ	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
Banka Sayıları (2015)	47	19	13	13	19	13
Banka Şube Sayısı (2015) (Adet)	11.113	316	43	65	142	66
Şube Başına Düşen Ortalama Nüfus (2015) (Kişi)	7.085	8.611	7.492	8.080	9.013	9.000
Şube Başına Düşen Ortalama Mevduat (2015) (Bin TL)	105.503	45.278	35.767	45.230	55.401	29.742
Şube Başına Düşen Ortalama Kredi (2015) (Bin TL)	124.622	72.699	68.186	75.953	79.457	57.893
Kişi Başına Düşen Banka Mevduatı (2015) (TL)	14.890	5.258	4.774	5.598	6.147	3.305
Kişi Başına Düşen Banka Kredisi (2015) (TL)	17.588	8.442	9.101	9.401	8.816	6.433
Kredi/Mevduat Oranı (2015) (Yüzde)	118	161	191	168	143	195
TURİZM SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisi Sayısı (2015) (Adet)	4.434	72	17	9	32	14
Tesis Sayısının Türkiye İçindeki Payı (2015) (Yüzde)	-	1,62	0,38	0,2	0,72	0,32
Turizm İşletme Belgeli Tesislerin Yatak Kapasitesi (2015) (Adet)	1.164.283	7.953	1.009	994	4.625	1.325
Yatak Sayısının Türkiye İçindeki Payı (2015) (Yüzde)	-	0,68	0,09	0,09	0,4	0,11
Belediye Belgeli Tesis Sayısı (2015)	9,196	183	38	40	77	28
Belediye Belgeli Tesislerin Yatak Kapasitesi (2015)	497,728	8,541	1,501	2,267	3,238	1,535
DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
Dış Ticaret Hacmi (2015) (Milyon USD)	351.073	1.864	117	630	1.068	49
Dış Ticaret Dengesi (2015) (Milyon USD)	-63.395	-168	61	47	-272	-3
İhracat (2015) (Milyon USD)	143.839	848	89	338	398	23
Kişi Başına Düşen İhracat (2015) (USD)	1.827	312	276	645	311	38
İthalat (2015) (Milyon USD)	207.234	1.016	28	292	670	26
Kişi Başına Düşen İthalat (2015) (USD)	2.632	373	87	555	524	43
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (2015) (Yüzde)	69,41	83,53	316,89	116,07	59,43	88,52
İhracatçı Firma Sayısı (2015)	59.094	402	39	112	221	30
İthalatçı Firma Sayısı (2015)	62.882	469	48	111	267	43
DİĞER GÖSTERGELER	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
Yatırım Teşvik Belgesi(2001-2016 Eylül) (Adet)	52.788	1.380	229	299	530	322
Teşvikli Belge Sayısının Türkiye İçindeki Payı(Yüzde)	-	2,61	0,43	0,57	1	0,61
Yatırım Teşviklerinde Sabit Yatırım Tutarı(Bin TL)	651.547	11.420	1.523	1.802	6.040	2.055
Sabit Yatırım Tutarının Türkiye İçindeki Payı (Yüzde)	-	1,75	0,23	0,28	0,93	0,32
Yatırım Teşviklerinde Öngörülen İstihdam	2.039.106	45.601	6.026	9.914	16.555	13.106
Teşvikli İstihdamının Türkiye İçindeki Payı (Yüzde)	-	2,24	0,3	0,49	0,81	0,64
Kamu Yatırım Harcamaları (2015) (Bin TL)	62.240.302	798.113	128.636	206.517	301.463	161.497
Kamu Yatırım Harcamasının Türkiye İçindeki Payı (2015) (Yüzde)	-	1,28	0,21	0,33	0,48	0,26
Kişi Başına Düşen Kamu Yatırım Harcaması (2015) (TL)	790	293	399	393	236	272

*İl bazında bu veriler son olarak 2013 yılında açıklanmıştır.

Kaynak: TÜİK, 2016; Dünya Bankası, TR83 Bölgesi Uygun Yatırım Alanları Araştırması (Çorum İli), 2014

4.2. Çorum Sosyal Yapı Analizi

Bu analiz, Kalkınma Bakanlığı'nın tüm Ajanslarla beraber yürüttüğü ortak bir çalışma kapsamında 2015 yılı ortasında, 2014 verileriyle hazırlanmıştır. TR83 Bölgesi için her il için ayrı birer doküman mevcut olup Çorum İl Gelişme Planı kapsamında yalnızca Çorum İli Sosyal Yapı Analizi bilgileri kullanılmıştır.

4.2.1. Nüfus ve Demografi

Nüfusun büyüklüğü ve yapısı yerleşim alanlarının sosyo-ekonomik gelişmelerini etkilemektedir. Nüfus politikaları ile yoksulluğun giderilmesi, sermaye birikiminin artırılması, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve eğitim, sağlık gibi alanlarda fırsat eşitliğinin sağlanması yollarıyla ekonomik ve sosyal gelişmenin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

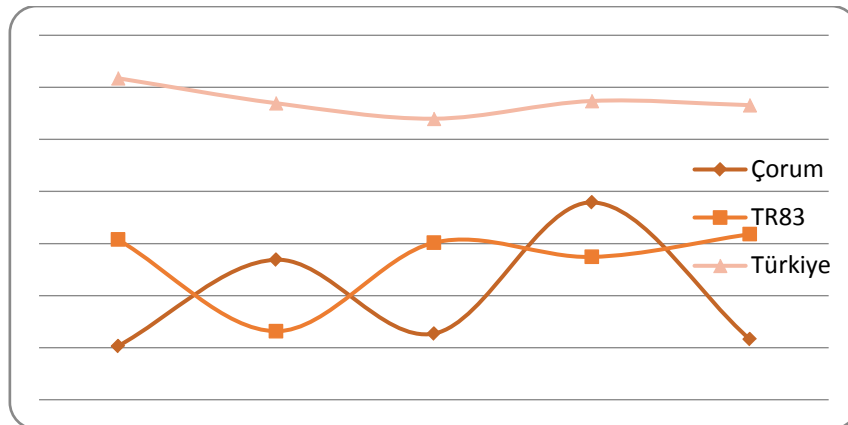
Türkiye'nin nüfus bakımından kırkinci büyük ili olan Çorum, TR83 Bölgesi'nde Samsun ve Tokat'tan sonra en büyük üçüncü il konumundadır. Çorum nüfusu 1990 yılına kadar artarken, 1990 ve sonrasında azalmaya başlamış ve bazı yıllar haricinde nüfusu oldukça azalmıştır.

Tablo 2: Nüfus ve Nüfus Artış Hızı

	Çorum			TR83			Türkiye		
	Nüfus	Artış Hızı (%)	Nüfus Yoğunluğu	Nüfus	Artış Hızı (%)	Nüfus Yoğunluğu	Nüfus	Artış Hızı(%)	Nüfus Yoğunluğu
2010	535.405	-9,85	42	2.740.686	0,39	73	73.722.988	15,88	94
2011	534.578	-1,55	42	2.717.685	-8,41	72	74.724.269	13,49	97
2012	529.975	-8,65	41	2.717.970	0,1	72	75.627.384	12	98
2013	532.080	3,96	42	2.714.575	-1,27	72	76.667.864	13,7	100
2014	527.220	-9,18	41	2.717.042	0,91	72	77.695.904	13,3	101

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Şekil 1: Nüfus Artış Hızı

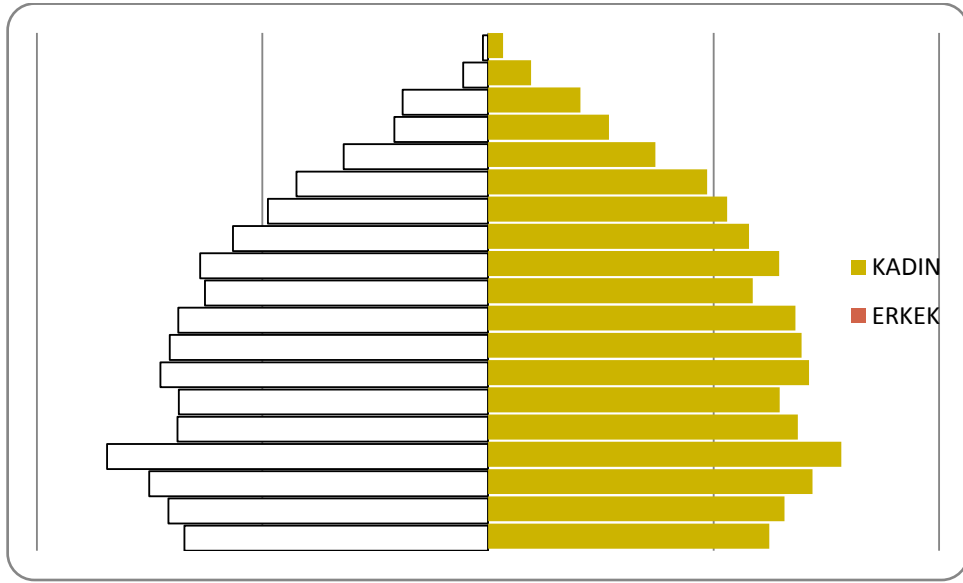

Kaynak: www.tuik.gov.tr

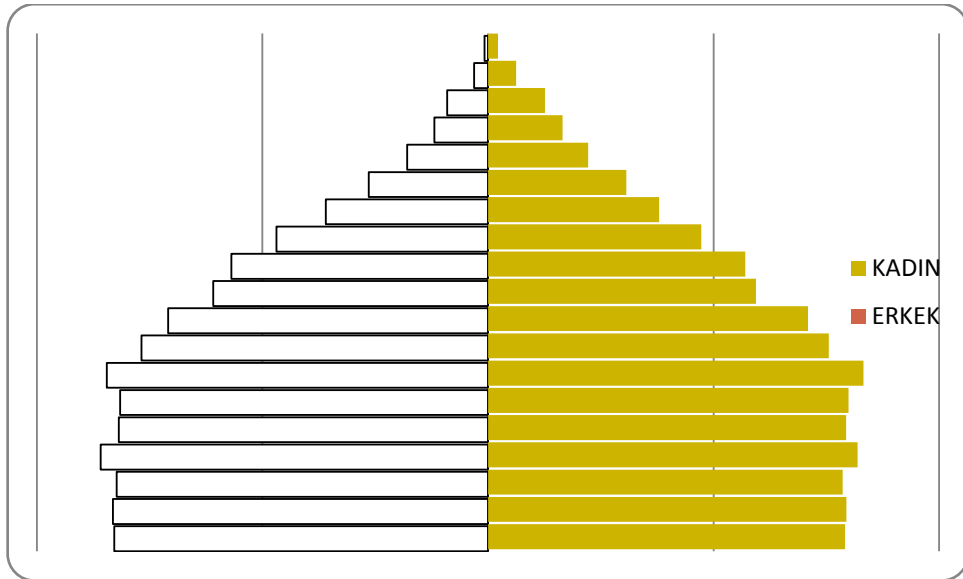
İlde kadın-erkek nüfusun yaşlara göre dağılımı arasında önemli farklılıklar bulunmamaktadır. 65 yaş üzeri nüfusta fizyolojik etmelerin de etkisiyle kadın nüfusun erkek nüfustan fazla olduğu görülmektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde ise 50 yaş ve sonrasına kadar nüfusun yaş grupları büyüklükleri arasında önemli farklılıklar olmadığı görülmektedir.

Nüfusun yapısını gösteren il nüfus piramidi Türkiye nüfus piramidi ile kıyaslandığında Türkiye nüfus piramidinin tabanının daha geniş olduğu görülmektedir. Bu farkın nedeni ise Türkiye’de nüfus artış hızının daha yüksek olmasıdır.

Şekil 2: Nüfus Piramidi, Çorum

Şekil 3: Nüfus Piramidi, Türkiye

Nüfusun yaşlara göre dağılımına bakıldığında 0-14 yaş arasındaki kişilerin nüfusun yaklaşık olarak yüzde 21’ini, 15-64 yaş arasındaki çalışma çağındaki nüfusun yüzde 66’sını ve 65 yaş üzerindeki yaşlı

nüfusun yüzde 13'ünü oluşturduğugörülmektedir. Görüldüğü gibi genç nüfus oranı Türkiye'nin altındayken yaşlı nüfus oranı ilde daha yüksektir.

Tablo 3: Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	Çorum		Türkiye	
	Nüfus	Oran (%)	Nüfus	Oran (%)
0-14	108.904	20,6	18.862.430	24,2
15-64	347.987	66,1	52.640.512	67,7
65+	70.329	13,3	6.192.962	7,9
Toplam	527.220	100	77.695.904	100

Kaynak: www.tuik.gov.tr

65 yaş üzeri nüfusun önemli paya sahip olduğu ilde yapılan nüfus projeksiyonları da bu oranın önümüzdeki dönemde artacağını göstermektedir. Bununla birlikte yaş bağımlılık oranlarının incelenmesi ilde yapılacak sosyal ve ekonomik planlamalar için önem taşımaktadır.

Tablo 4: Yaş Bağımlılık Oranları

	0-14 Yaş Bağımlılık				65+ Yaş Bağımlılık				Toplam Yaş Bağımlılık			
	1990	2000	2011	2014	1990	2000	2011	2014	1990	2000	2011	2014
Amasya	54,00	40,51	31,57	29,66	7,73	12,13	18,02	19,9	61,74	52,64	49,58	49,56
Çorum	64,68	48,43	33,76	31,3	9,19	13,40	18,24	20,21	73,86	61,83	52	51,51
Samsun	62,54	47,85	34,14	31,56	6,87	10,14	13,55	14,82	69,41	57,99	47,68	46,38
Tokat	65,38	51,60	35,73	32,64	7,19	9,65	15,89	17,84	72,56	61,25	51,62	50,48
TR83	62,57	48,05	34,11	31,52	7,55	10,90	15,5	17,1	70,11	58,95	49,61	48,62
Türkiye	57,36	46,27	37,51	35,83	7,06	8,83	10,91	11,76	64,42	55,10	48,42	47,6

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Yaş bağımlılık oranının küçük olması ekonomik değer üretme potansiyeli olan nüfusun çokluğunu, oranın % 50 olması çalışma çağındaki 1 kişinin, 1 çocuk veya yaşlıyı çalışarak desteklediği bir dengenin varlığını göstermektedir. 1990 yılından günümüze toplam yaş bağımlılık oranının önemli derecede düşerek ilde 51,51 düzeyine gelerek denge durumunda olduğu görülmektedir. Yaşlı nüfus sayısı ve bağımlılık oranı artarken, 0-14 yaş bağımlılıklarında önemli düşüşler görülmektedir. Demografik trendlerin bu şekilde devam etmesiyle yaşlı nüfus oranı artarken genç nüfus azalacaktır. Nüfusun bu yapısı sosyal ve ekonomik hayatı da etkilemektedir. İşgücünün oransal olarak azalmasıyla, işgücünün bakmakla yükümlü olduğu nüfus artmakta, bu da ekonomik bağımlılığı artırmaktadır.

Nüfusun yapısını ve artış hızını belirleyen temel faktörler arasında doğurganlık hızı, ölüm hızı ve göç hızı ve yapısı bulunmaktadır.

Toplam doğurganlık hızı bir kadının, doğurgan olduğu dönem boyunca (15-49 yaşları arasında) doğurabileceği ortalama çocuk sayısıdır.

Tablo 5: Toplam Doğurganlık Hızı

Yıllar	Çorum	TR83	Türkiye
2009	1,93	1,89	2,10
2010	1,89	1,85	2,08
2011	1,85	1,79	2,04
2012	1,94	1,83	2,11
2013	1,88	1,82	2,10
2014	1,97	1,85	2,17

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Türkiye’de toplam doğurganlık hızı 2013 yılında yenilenme hızı olan 2,10’a gelmiş, 2014 yılında ise önemli bir yükseliş göstermiştir. Çorum’da ise toplam doğurganlık hızı zaman zaman düşüp ve yükselmiş olup 2014 yılında ortalama 1,97 olarak gerçekleşmiştir.

Yıl içerisinde 1000 nüfus başına yaşanan ölüm olayları kaba ölüm hızını vermektedir. Bu hıza bakıldığında Çorum’un hem TR83 hem de Türkiye ortalamasının üzerinde bir hıza sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Kaba Ölüm Hızı

Yıllar	Çorum	TR83	Türkiye
2009	7,3	6,4	5,1
2010	7,0	6,3	5,0
2011	7,2	6,5	5,1
2012	7,2	6,5	5,0
2013	7,2	6,5	4,9
2014	7,5	6,8	5,1

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Nüfus projeksiyonlarının yapılması kaynakların kullanımının planlanması ve sosyal politikaların belirlenmesi için önem taşımaktadır. TÜİK tarafından tüm iller için 2023 yılına kadar nüfus projeksiyonları yapılmıştır. Nüfus projeksiyonları yapılırken doğurganlık, ölümlülük hızları ve göç verileri temel alınmaktadır.

Tablo 7: Nüfus Projeksiyonları

Yıllar	Çorum	TR83	Türkiye
2014	520.167	2.704.109	77.695.904
2018	496.315	2.658.849	80.551.266
2023	459.082	2.571.214	84.247.088

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Yapılan nüfus projeksiyonlarına göre il nüfusu azalmaya devam edecek ve 2023 yılına gelindiğinde 459.082'e düşecektir. Aynı zamanda nüfusun yaşlanması ile de 34,1 olan ortalama yaş ilde 42,9'a yükselecektir.

Tablo 8: Ortanca Yaş

	2012			2023		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Çorum	34,1	33,4	34,8	42,9	42,1	43,7
Türkiye	30,1	29,5	30,6	34,0	33,3	34,6

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Nüfusun mekansal dağılımına bakıldığında 2000 yılından bu yana il ve ilçe merkezi nüfuslarının düzenli bir şekilde arttığı görülmektedir. Kentleşme oranı ise düzenli bir şekilde artarak 2000 yılındaki yüzde 52 düzeyinden 2014 yılında yüzde 71'e çıkmıştır.

Tablo 9: Merkez ve Kırsal Alan Nüfusları

	İl/ilçe Merkezi	Kırsal alanlar	Kentleşme Oranı (%)
2000	311.897	285.168	52,2
2010	355.015	180.390	66,3
2011	361.244	173.334	67,6
2012	365.526	164.449	69,0
2013	369.163	162.917	69,4
2014	374.976	152.244	71,1

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Çorum'un ilçeleri arasında da önemli nüfus büyüklüğü farklılıkları bulunmaktadır. Çorum'un Boğazkale, Dodurga, Laçın, Oğuzlar, Ortaköy ve Uğurludağ ilçeleri çok küçük ve az nüfusa sahip ilçeleridir. Sungurlu ve Osmancık nüfus bakımından ilin büyük ilçeleridir.

Tablo 10: İlçelere Göre Nüfus, Nüfus Artış Hızı ve Kentleşme Oranı

İlçeler	Nüfus, 2014	Nüfus Artış Hızı	Kentleşme Oranı
Merkez	275.610	17,4	0,88
Alaca	33.468	-35,5	0,61
Bayat	18.616	-74,1	0,34
Boğazkale	4.064	-58,3	0,32
Dodurga	6.409	-38,1	0,43
İskilip	34.951	-43,3	0,56
Kargı	15.801	-10,7	0,33
Laçın	5.080	-48,8	0,25
Mecitözü	16.233	-42,8	0,29
Oğuzlar	6.048	-52,7	0,54
Ortaköy	8.155	-33,2	0,38
Osmancık	43.920	-4,6	0,63
Sungurlu	51.975	-40,1	0,62
Uğurludağ	6.890	-118,4	0,50

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Nüfusun hareketliliği ve yapısını etkileyen çok önemli bir faktör de göçtür. Göçler iç göç, dış göç, kısa ve uzun süreli göçler şeklinde gerçekleşebilmektedir. Tüm bölge için çok önemli bir olgu olan göç, Çorum'dan il dışındaki iş, eğitim ve sosyal olanakların daha gelişmiş olduğu şehirlere doğru yaşanmaktadır.

Çorum ilinde incelenen yılların tümünde verilen göçün alınan göçten fazla olduğu ve bu şekilde net göç hızının negatif olduğu görülmektedir. Net göç hızı 2008'de binde -15'ten 2014'te binde -16,51'e düşmüştür.

Tablo 11: Çorum, Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

	ADNKS Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2008	545444	15828	24072	-8244	-15
2009	540704	13672	22699	-9027	-16,56
2010	535405	14462	22860	-8398	-15,56
2011	534578	15174	22441	-7267	-13,5
2012	529975	13289	20610	-7321	-13,72
2013	532080	17073	21460	-4387	-8,21
2014	527220	15875	24652	-8777	-16,51

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Cinsiyet ve yaş grubuna göre alınan ve verilen göçün dağılımına bakıldığında Çorum'dan alınan ve verilen göçün en çok 20-24 yaş grubunda, kadınlarda erkeklerden daha yüksek bir sayıda gerçekleştiği görülmektedir. Bu yaş grupları alınan ve verilen göçte eğitim için ve çalışma hayatı için gelenlerin ve gidenlerin önemli olduğunu göstermektedir. 55-59 yaş grubuna kadar her yaş grubu için verilen göç

alınan göçten fazla durumdadır ve net göç hızı negatiftir. Ancak, iki grup arasındaki fark 30 yaş sonrasında önemli oranda azalmaktadır.

Tablo 12: Çorum, Alınan ve Verilen Göçün Dağılımı, 2014

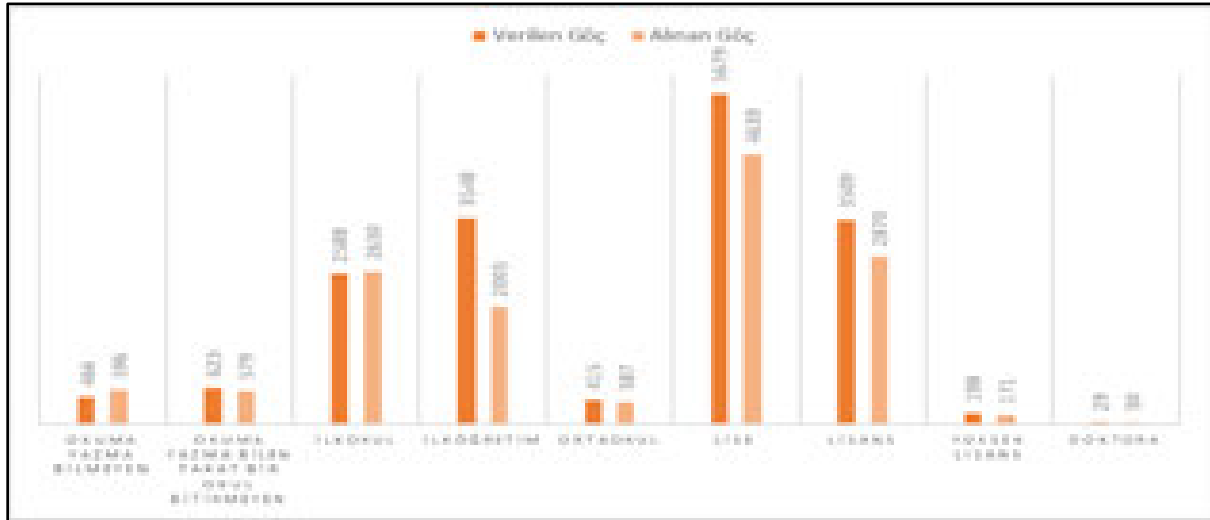
İller	Alınan Göç	İller	Verilen Göç
Ankara	3.660	Ankara	9.720
İstanbul	2.684	İstanbul	3.177
Amasya	731	Samsun	908
Samsun	713	Amasya	760
Yozgat	521	İzmir	698

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İş olanaklarının daha gelişmiş olduğu sanayi ve ticaret merkezleri olan Ankara ve İstanbul en çok göç verilen illerdir. Diğer taraftan TR83 Bölgesi illeri arasında da göç yaşanmaktadır. Amasya ve Samsun’ardan hem göç verilmekte hem de alınmaktadır.

Eğitim durumuna göre göç istatistikleri lise mezunlarının en çok il dışına çıkan ve aynı zamanda göç ile gelen grup olduğunu göstermektedir. İlköğretim ve ilkokul mezunları beraber düşünüldüğünde ikinci hareketliliği yüksek gruptur. Alınan göçte ikinci sırada ise yüksekokul veya fakülte mezunları bulunmaktadır.

Şekil 4: Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Alınan ve Verilen Göç, 2013

Göç verileri incelendiğinde göç ile önemli bir nüfusun bölge dışına çıktığı görülmektedir. Bu durumun nedenleriyle ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan biri olan “İllerin Gelişmişlik Sıralaması Üzerine Nüfus Verileri ile Yaklaşımlar” (2009) ile illerin yeterlilik düzeyi, çekim düzeyi ve gelişmişlik düzeyleri hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular bölge illerinde yaşayanların sosyal,

ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarının beklenen düzeyde karşılanmaması ile çekim düzeyi yüksek illere doğru göç yaşandığını desteklemektedir.

Tablo 13: Yeterlilik, Çekim ve Gelişmişlik Düzeyi Sıralamaları

	Yeterlilik Düzeyi Sıralaması	Çekim Düzeyi Sıralaması	Gelişmişlik Düzeyi Sıralaması
Amasya	59	35	52
Çorum	63	77	68
Samsun	41	39	43
Tokat	60	67	61

Türkiye’de “İç Göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri” (DPT, 2008) çalışması göçün en büyük nedenlerinin erkekler için iş arama/bulma ve tayin/atama olduğunu, kadınlar için ise evlilik ve eğitim olduğunu göstermektedir. Bu durum hane halkı fertlerinden birine bağımlı göçü yükseltmektedir.

Tablo 14: Göç Nedenleri, 1995-2000 (%)

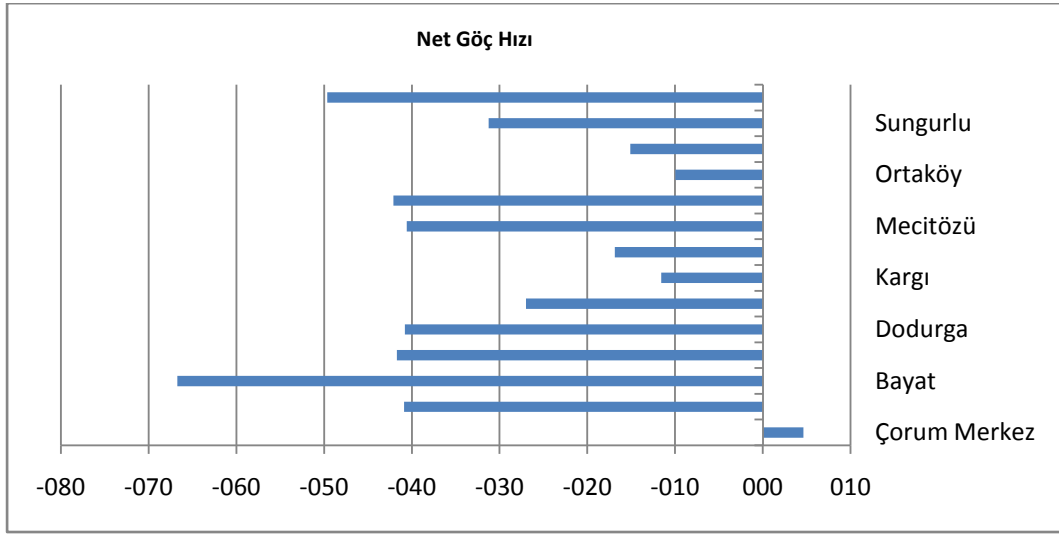
	İş Arama/ Bulma	Tayin/ Atama	Hane halkı Fertlerinden Birine Bağımlı Göç	Eğitim	Evlilik	Deprem	Güvenlik	Diğer	Bilinmeyen
Amasya	21,98	16,39	26,35	11,33	9,54	0,16	0,23	12,80	1,23
Çorum	28,17	9,32	26,24	11,46	11,03	0,11	0,25	12,12	1,30
Samsun	27,06	11,72	24,44	12,40	9,31	0,08	0,25	13,54	1,19
Tokat	28,85	9,23	28,60	9,69	9,87	0,09	0,24	12,34	1,09

2011 yılında yapılan Nüfus ve Konut Araştırması da Türkiye genelinde göç eden nüfus içerisinde en büyük payın hane halkındaki fertlerden birine göç (yüzde 41,5) olduğunu arkasından ise eğitim (yüzde 22,6) ve iş aramak/bulmak (yüzde 12,2) olduğunu göstermektedir.

Türkiye içinde yaşanan bu göç hareketliliğinin yanı sıra Orta Doğu’dan gelen mülteci ve sığınmacıların yarattığı bir göç de bulunmaktadır. Özellikle son yıllarda Suriye’de yaşanan savaş sonucunda Türkiye’de bugün Birleşmiş Milletler verilerine göre 1,5 milyonu aşkın Suriyeli bulunmaktadır.

İlçeler arasındaki farklılaşmalara bakıldığında merkez ilçe hariç Çorum’un Merkez ilçe dışında tüm ilçelerinin net göç hızının negatif olduğu, en fazla göçle nüfus kaybeden ilçelerin ise Bayat ve Uğurludağ olduğu görülmektedir

Şekil 5: İlçelere Göre Net Göç Hızı, 2013-2014

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Çorum'da kırsal alandan kent merkezlerine doğru bir göç yaşanmaktadır. Göçle gelenlerin yoğunlaştığı mahalleler Bahçelievler, Gülabibey ve Ulukavak mahalleleridir. Göç alan mahallerde ise altyapı ve çevre düzenleme sorunları bulunmaktadır.

Çorum göç veren bir il olmamakla beraber, kırsal alan ve ilçelerden il merkezine yönelik göç görülmektedir. Göçle gelen nüfus içerisinde kırsal alanlardan gelenlerin istihdam piyasasına girme konusunda zorluk çekmeleri ile yoksullukla da karşılaşabildikleri görülmektedir. Göçün yoğunlaştığı yerlerde gelenler kendi aralarında yeni bir sosyal alan oluşturmaktadır. Göç istatistiklerine girmeyen ancak her sene düzenli olarak bir başka göç türü mevsimlik işçilerdir. Yazın tarımda çalışmak için genellikle Doğu ve Güneydoğu'dan gelen kişiler ilde mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmaktadır. Mevsimlik işçiler barınma, sağlık ve eğitim alanında önemli sorunlar yaşamaktadır.

Çorum ilinde yaşayan sığınmacılar özellikle merkez ilçede Kale mahallesinde yoğun olarak yaşamaktadır. Sığınmacılar arasında gelir seviyesinin çok düşük olduğu ve yoksulluğun yaygın olduğu gözlenmiştir. Sığınmacılar karşılaştıkları sorunları komşu, akraba vb. yardımıyla bireysel ilişkiler üzerinden çözmeye çalışmaktadır. Kurumlar bu kişilerin ihtiyaçlarına yeterli düzeyde cevap verememektedir. Bu durum hem bu kişilerin büyük bir bölümünün kayıtsız olmasından, hem de sayılarının çok olmasından kaynaklanmaktadır. Sigortasız çalıştırma nedeniyle işgücü maliyeti düşük olduğu için işverenler tarafından çalışan olarak tercih edilmektedir. Ancak bu durum toplumun diğer kesimlerinde işsizliğin görülmesine neden olmaktadır. Barınma koşulları iyi değildir ve kalabalık gruplar halinde yaşamakta oldukları gözlenmiştir. Dil bilmemeleri önemli bir problem olarak karşımıza çıkmakta olup dil eğitime yönelik kurslar, eğitimler düzenlenmelidir. Çocukların eğitim ve öğretimde

rastgele dağıtımlarından ziyade, okullarda ayrı sınıflar oluşturulmalıdır. Kolluk kuvvetlerince tüm mültecilerin kayıt altına alınması ve kayıtların sürekli güncellenmesi gerekmektedir.

ÖNCELİKLİ SORUNLAR

- ✓ İlin nüfusu azalma eğilimindedir.
- ✓ İlin nüfusu düşük doğurganlık oranları ve göçe bağlı olarak azalmaktadır. Yapılan araştırmalar eğitim amacı ve iş bulma için yaşanan göçün önemli olduğunu göstermektedir. Bir yandan gençler eğitim amaçlı il dışına çıkarken bir yandan da özellikle mesleki eğitim almış kişiler il piyasasındaki düşük ücretler nedeniyle göç etmektedir.
- ✓ Kırsal alanlarda tarımsal faaliyetler azalırken göç il merkezine ve diğer illere olmaktadır.
- ! Sosyo-ekonomik olarak geri kalmış ilçelerde nüfus göçle azalmakta, bununla birlikte yaşlanma ve yaş bağımlılık oranları artmaktadır.
- ! İldeki yaşlı nüfus oranının yüksek olması sosyal ve ekonomik alanda yaşlıların refah seviyesini artıracak, sağlık sorunlarına hızlı cevap verebilecek ve sosyal ve psikolojik olarak desteklenmelerini sağlayacak önlemlerle; ilin ekonomisinde aktif olarak çalışabilecek işgücünün oluşturulmasına ilişkin önlemleri gerektirmektedir.
- ! Kırsal bölgelerdeki mevcut demografik yapı sürdürülebilir bir sosyal ve ekonomik yapının oluşmasını zorlaştırmaktadır. Nüfusu azalan kırsal yerlerde kamusal hizmetlere erişimde sorunlar yaşanmaktadır.

ÇÖZÜM İÇİN TEMEL ARAÇLAR VE FIRSATLAR

- ✓ İlde yaşanan nüfus azalışının durdurulabilmesi için çeşitli önlemler alınması gerekmektedir. Bunun için büyük kent merkezlerinin ve kırsal bölgelerin ayrı ayrı ele alınması önemlidir. Göçün yaşanmasında önemli yere sahip olan istihdam piyasası koşulları ayrıntılı şekilde incelenmelidir. Tarımda yaşanan çözülme ile gerekli mesleki yeterliliklere sahip olmayan kişiler şehir merkezine gelerek işgücü piyasasına girmekte, uzun süre işsiz kalanlar işgücü piyasasından çıkmaktadırlar. İlde istihdam yaratacak sektörlerin desteklenmesi ve çalışma hayatı koşullarının iyileştirilmesi göçün azalmasında etkili olacaktır. Bu şekilde eğitim amacıyla il dışına çıkan nüfusun da eğitimleri sonrasında geri dönmeleri de teşvik edilebilecektir.
- ✓ İle gelen önemli sayıda sığınmacı/mültecilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve toplumla uyumlarının sağlanması için bu topluluğa yönelik programların düzenli hale getirilmesi, dil eğitimlerinin yapılması ve kamu kurumlarında tercümanların bulundurulması, işçilerin kayıt

altına alınıp özel sektördeki çalışma koşullarının denetlenmesi ve toplumda genel olarak farkındalık çalışmaları yapılması gerekmektedir.

SONUÇ

Türkiye'nin nüfus bakımından kırkinci büyük ili olan Çorum, TR83 Bölgesi'nde Samsun ve Tokat'tan sonra en büyük üçüncü il konumundadır. Çorum nüfusu 1990 yılına kadar artarken, 1990 ve sonrasında azalmaya başlamış ve bazı yıllar haricinde nüfusu oldukça azalmıştır. Nüfus artış hızının düşük olmasında toplam doğurganlık oranının düşük olması ve il dışına yaşanan göç etkili olmaktadır. Bu nedenlerle çocuk nüfus oranları ilde Türkiye'ye kıyasla düşükken yaşlı nüfus oranı da yüksektir. 65 yaş üzeri nüfusun önemli paya sahip olduğu ilde yapılan nüfus projeksiyonları da bu oranın önümüzdeki dönemde artacağını göstermektedir. Bununla birlikte yaş bağımlılık oranlarının incelenmesi ilde yapılacak sosyal ve ekonomik planlamalar için önem taşımaktadır.

Nüfusun hareketliliği ve yapısını etkileyen çok önemli bir faktör de göçtür. Göçler iç göç, dış göç, kısa ve uzun süreli göçler şeklinde gerçekleşebilmektedir. Tüm bölge için çok önemli bir olgu olan göç, Çorum'dan il dışındaki iş, eğitim ve sosyal olanakların daha gelişmiş olduğu şehirlere doğru yaşanmaktadır. Bu iller arasında Ankara, İstanbul ve Samsun öne çıkmaktadır.

4.2.2. Eğitim

Eğitim, sürdürülebilir kalkınmanın hiç şüphesiz temel taşlarından birisidir. Tek başına eğitime erişebilirliği artırmak yeterli değildir. Bunun yanında, belki bundan da önemli olan eğitimin kalitesinin artırılmasıdır. Bireylerin hem okul dışında hem de içinde hayat boyu edindikleri tecrübelerin tamamını kapsayan eğitim örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki kanaldan yapılmaktadır. “Örgün eğitim; bir program dâhilinde, belli bir sürede ve okulda gerçekleşirken yaygın eğitim bireylere temel bilgiler vermek, yeteneklerini geliştirmek ve belli nitelikler kazandırmak amacı ile verilen okul dışı eğitimidir” (Milli Eğitim Dergisi, 2003). Bu bağlamda örgün eğitim kadar yaygın eğitim de üzerinde önemle durulması gereken konulardandır.

Çorum nüfusunun eğitim düzeyine göre dağılımına bakıldığında nüfusun büyük çoğunluğunun günümüzde hala ilkokul ve ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Bu oran Çorum için Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Diğer yandan yüksekokul veya fakülte mezunu kişilerin sayılarının yavaş bir şekilde arttığı gözlemlenmektedir.

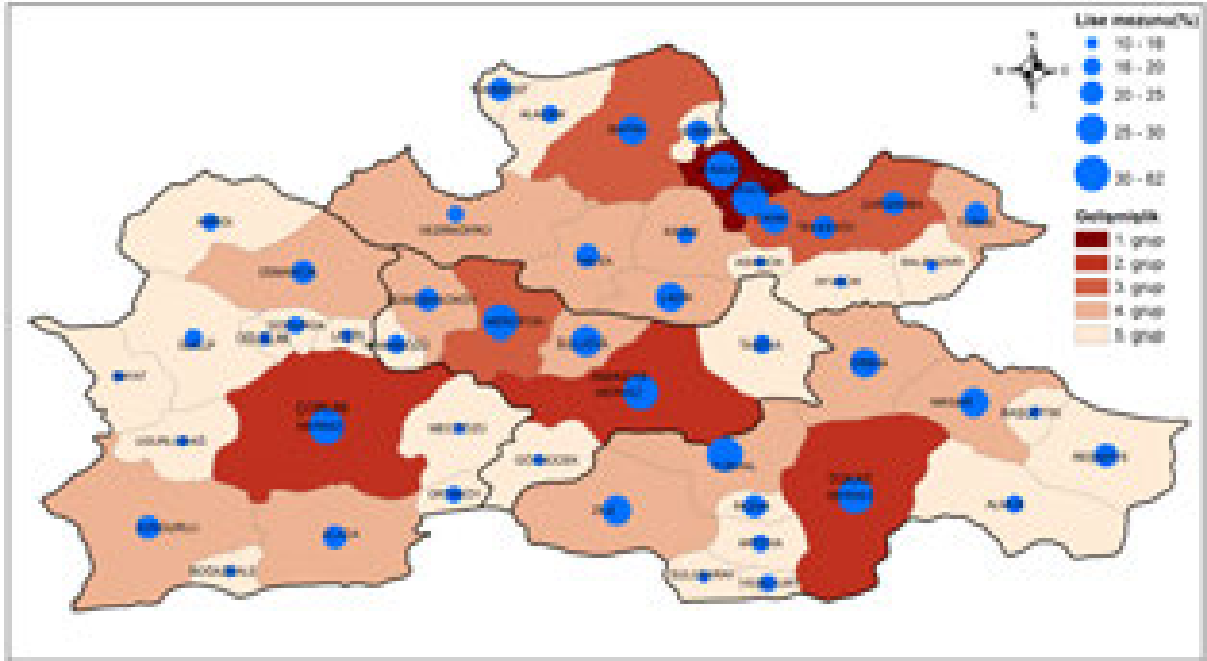
Tablo 15: Bitirilen Eğitim Düzeyi Oranları (15+ yaş)

	Çorum		TR83		Türkiye	
	2011	2013	2011	2013	2011	2013
İlkokul mezunu	33	32,05	32	30,7	28	26,1
İlköğretim mezunu	21	21,8	20	20,8	20	20,8
Ortaokul veya dengi mezunu	4	3,9	4	4,3	5	4,9
Lise veya dengi mezunu	16	15,3	18	17,6	21	21,04
Yüksekokul veya fakülte mezunu	7	8,6	8	9,8	10	11,6
Yüksek lisans mezunu	0	0,44	0	0,56	1	0,92

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İlçelere göre bitirilen eğitim düzeylerine bakıldığında lise ve üniversite mezunları oranlarının Merkez ilçe haricinde düşük olduğu görülmektedir. Bu oranların en düşük olduğu ilçeler Bayat, Boğazkale ve Laçın ilçeleridir.

Şekil 6: Gelişmişlik Endeksi ve Lise Mezunu Kişilerin 20+ Yaş Nüfusa Oranı, 2013

Çorum ilinde 2013 yılında okuryazar nüfus yüzde 94,14'e çıkarken halen kadın okuryazarlığı erkek okuryazarlığının altındadır.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Okur-Yazar Nüfus Oranı (15+ yaş)

	Okur-yazar kadın nüfus				Okur-yazar erkek nüfus				Okur-yazar toplam nüfus			
	2000	2009	2011	2013	2000	2009	2011	2013	2000	2009	2011	2013
Amasya	80,9	89,4	92,56	93,69	93,7	96,9	97,93	98,55	87,4	93,2	95,34	96,1
Çorum	76,4	83,6	89,03	90,86	90,3	94,6	96,77	97,5	83,1	89,08	92,86	94,14
Samsun	79,5	86,4	91,87	94,97	93,4	96,3	97,93	98,81	86,2	91,3	94,85	96,86
Tokat	79,2	84,2	89,81	94,69	92,04	94,9	97	98,63	85,7	89,5	93,37	96,64
TR83	79	85,7	90,94	93,95	92,5	95,7	97,52	98,48	85,6	90,6	94,18	96,19
Türkiye	80,6	87,9	91,94	93,41	93,9	97,04	98,3	98,66	87,3	92,4	95,13	96,04

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Nitelikli okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması Türkiye'nin ve bölgenin önemli hedeflerinden biridir. Okul öncesi eğitimi de içine alan erken çocukluk eğitimi yaşamın ilerleyen aşamalarındaki fiziksel ve sosyal davranışları etkilemesi açısından oldukça önemlidir. Dünyaya gelişinin ilk yıllarında çocuklar tüm temel beyin ve fizyolojik yapılarını geliştirir. Bundan sonraki büyüme ve öğrenme bu temel gelişime bağlı olarak devam eder (Dünya Bankası, 2010).

Tablo 17: 3-5 ve 4-5 Yaş Gruplarında Okul Öncesi Net Okullaşma Oranları

		2013/14		2014/15	
		Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye
3-5 yaş (%)	Toplam	29,62	27,71	34,8	32,68
	Erkek	29,54	28,23	34,84	33,1
	Kadın	29,71	27,15	34,75	32,22
4-5 yaş (%)	Toplam	39,77	37,46	44,28	41,57
	Erkek	39,65	38,28	43,88	42,23
	Kadın	39,88	36,59	44,71	40,87
5 yaş (%)	Toplam	50,61	42,54	59,86	53,78
	Erkek	51,41	44,27	59,13	55,27
	Kadın	49,78	40,72	60,63	52,21

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Okul öncesi eğitimde okullaşma oranları 3-5, 4-5 yaş grupları için son öğretim döneminde artış gösterirken; kız çocukları ve erkek çocukları için farklılaştığı ve her yaş grubunda Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

2014-15 öğretim yılında Çorum'da toplam 199 okul öncesi eğitim kurumu bulunurken, bunların 113'ü şehirlerde, 86 tanesi köylerde bulunmaktadır.

Tablo 18: Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Sayıları

	Okul		Şube		Öğretmen		Derslik	
	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye
2012-13	210	27197	374	61920	391	62.933	294	49.372
2013-14	195	26698	400	63.273	408	63.327	307	50.466
2014-15	199	26972	424	67387	409	68.038	334	52.788

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Ortalama zorunlu eğitim süresi 12 yıl ve üzeri olarak birçok ülkede uygulanmaktadır. Türkiye'de zorunlu eğitim 2012-13 öğretim yılında 8 yıldan 12 yıla çıkartılmış, ilköğretim 4'er yıllık ilkökul ve ortaokul olmak üzere ikiye ayrılmış ve lise eğitimi de 4 yıla çıkartılmıştır.

2014-15 öğretim yılında ilde toplam 134 ilkökul bulunurken, bunların 61'i, şehirlerde, 73 tanesi köylerde bulunmaktadır. Ortaokul sayısı 94 olup, 66 tanesi şehirde 28 tanesi köylerde.

Tablo 19: Okullaşma Oranları

		İlköğretim		İlkokul		Ortaokul	
		Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye
2011-12	Toplam	98,43	98,67	-	-	-	-
	Erkek	98,42	98,77	-	-	-	-
	Kadın	98,45	98,56	-	-	-	-
2012-13	Toplam	-	-	98,32	98,86	93,55	93,09
	Erkek	-	-	98,10	98,81	93,05	93,19
	Kadın	-	-	98,55	98,92	94,06	92,98
2013-14	Toplam	99,07	99,31	99,03	99,57	94,98	94,52
	Erkek	99,22	99,39	99,21	99,53	94,62	94,57
	Kadın	98,91	99,23	98,85	99,61	95,34	94,47
2014-15	Toplam	96,53	97,10	94,69	96,29	94,70	94,35
	Erkek	96,40	97,08	94,34	96,04	94,42	94,39
	Kadın	96,66	97,12	95,06	96,56	94,99	94,30

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Yüzde 98,43 olan ilköğretim okullaşma oranları eğitim sisteminin değişmesi ile ilkokul için yüzde 94,69'a, ortaokul için ise yüzde 94,70'e düşmüştür. Ancak, bu düşüş toplanan istatistiklerde sistemin değişmesi ile ilgilidir. 2014-2015 öğretim yılları öncesinde sisteme kayıtlı aktif-pasif tüm öğrenciler dâhil edilirken, sistem değiştirilerek pasif duruma düşen öğrenciler (yurt dışına çıkan, vefat eden, açık öğretime geçiş yapan) okullaşma oranlarına dâhil edilmemiştir.

Yeni düzenleme ile açık ortaokullara öğrencilerin devam etmesi de mümkün kılınmıştır.

Tablo 20: Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

	Çorum			Türkiye		
	2009	2011	2014	2009	2011	2014
Okul başına öğrenci sayısı	170	205	117/211	316	323	197/292
Şube başına öğrenci sayısı	18	19	16/21	25	25	21/25
Öğretmen başına öğrenci sayısı	17	17	15/14	22	20	18/17
Derslik başına öğrenci sayısı	24	23	20	32	30	27

Kaynak: www.tuik.gov.tr

*İlköğretim ilkokul ve ortaokul olmak üzere ikiye ayrıldığı için 2014-15 verileri bu şekilde verilmektedir.

İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısının ideali 20-30 arası olup, Dokuzuncu Kalkınma Planı'nın 2012 yılına kadar kentsel alanda bu sayıyı 30'a indirme hedefine 2011/'12 eğitim yılı itibarıyla ulaşılmıştır.

Tablo 21: Öğrenci Sayıları

	Ortaokul			Açık Öğretim Ortaokulu		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	33328	16323	17005	1727	556	1171
Şehir	28309	13816	14493	1727	556	1171
Köy	5019	2507	2512	-	-	-

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Ortaokuldaki öğrenci sayılarına bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun şehirlerde okuduğu görülmektedir. Diğer taraftan açık ortaokula devam eden öğrencilerin büyük çoğunluğunu kız öğrenciler oluşturmaktadır.

Ortaöğretim genel ortaöğretim ve mesleki/teknik ortaöğretim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Zorunlu eğitim kapsamına alınan ortaöğretimde bu nedenle okullaşma oranları son yıllarda artmış, Çorum'da 81,84 seviyesine gelerek Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak, yeni düzenleme ile birlikte orta öğretim açık öğretim kapsamına da alınmıştır.

Tablo 22: Okul Sayıları

	Orta Öğretim Okul Sayısı	Genel Ortaöğretim Okul Sayısı	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okul Sayısı
Toplam	56	20	36
Şehir	53	20	33
Köy	3	-	3

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İlde 56 ortaöğretim kurumu olup, bunların 53 tanesi şehir merkezlerinde, 3 tanesi ise köylerde bulunmaktadır. Bu okullar içerisinde ise 36 tanesi mesleki ve teknik ortaöğretim kurumudur.

Tablo 23: Ortaöğretim Okullaşma Oranları

		Ortaöğretim		Genel ortaöğretim		Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	
		Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye
2011-12	Toplam	68,29	67,37	-	35,14	-	32,24
	Erkek	69,97	68,53	-	33,80	-	34,73
	Kadın	66,53	66,14	-	36,54	-	29,60
2012-13	Toplam	71,95	70,06	33,89	34,47	38,06	35,59
	Erkek	72,56	70,77	30,72	32,78	41,84	37,99
	Kadın	71,31	69,31	37,24	36,26	34,08	33,05
2013-14	Toplam	78,39	76,65	38,33	36,67	40,05	39,99
	Erkek	78,27	77,22	35	34,66	43,27	42,56
	Kadın	78,51	76,05	41,85	38,78	36,66	37,27
2014-15	Toplam	81,84	79,37	40,02	35,35	41,81	44,02
	Erkek	81,26	79,46	36,59	33,34	44,67	46,12
	Kadın	82,44	79,26	43,61	37,47	38,83	41,79

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Ortaöğretimde okullaşma oranları incelendiğinde 2011-12 yılında yüzde 68 olan okullaşma oranının 2014-15 öğretim yılında yüzde 81,8'e çıktığı görülmektedir. Ancak, bununla birlikte yüz yüze eğitim kurumları dışında açık öğretim liseleri hizmet vermektedir. Bu liselerde ders geçme ve kredi sistemi ile eğitim verilmektedir. Ortaöğretimde okullaşma oranları hesaplanırken açık öğretim lise öğrencileri de dâhil edilmektedir.

Öğrenci sayılarına bakıldığında mesleki eğitimde genel ortaöğretime kıyasla sayılar yakın olmakla birlikte, daha fazla öğrenci olduğu görülmektedir. Diğer taraftan genel açık öğretim lisesine devam eden öğrencilerin payının yüksek olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 24: Ortaöğretimde Öğrenci Dağılımları, 2014-2015

	Genel Ortaöğretim			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim			Genel Açık Öğretim Lisesi			Mesleki ve Teknik Lise		
	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K
Toplam	20706	10036	10670	17767	9664	8103	7762	4010	3752	1789	803	986
Şehir	20706	10036	10670	17570	9533	8037	7762	4010	3752	1789	803	986
Köy	-	-	-	197	131	66	-	-	-	-	-	-

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri

Eğitimin kalitesinde önemli bir unsur olan okul, şube, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları ise eğitim verilmesine uygun bir şekilde dağılmaktadır ve Türkiye ortalamalarının altındadır.

Tablo 25: Ortaöğretimde Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları

	Çorum			Türkiye		
	2009	2011	2014	2009	2011	2014
Okul başına öğrenci sayısı	338	321	348	316	323	466
Şube başına öğrenci sayısı	23	21	18	25	25	21
Öğretmen başına öğrenci sayısı	15	14	12	22	20	14
Derslik başına öğrenci sayısı	27	25	23	32	30	28

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Genel ortaöğretimde öğrenci sayılarına bakıldığında 2009 yılından 2014 yılına okul başına düşen ve derslik başına düşen öğrenci sayılarının azaldığı, şube ve öğretmen başına düşen öğrenci sayılarının benzer kaldığı görülmektedir.

Tablo 26: Genel Ortaöğretim Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

	Çorum			Türkiye		
	2009	2011	2014	2009	2011	2014
Okul başına öğrenci sayısı	407	366	381	492	476	446
Şube başına öğrenci sayısı	24	22	20	27	26	22
Öğretmen başına öğrenci sayısı	15	13	13	18	16	14
Derslik başına öğrenci sayısı	26	23	22	31	28	26

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Eğitimin bir çeşidi olan mesleki ve teknik eğitim, teknik insan gücünün hem nitel hem de nicel yönden yetişmesini ifade eder. Mesleki ve teknik öğretimin önemli bir amacı ihtiyaç duyulan alanlarda işgücü yetiştirmektir.

2014-15 öğretim yılında ilde mesleki ve teknik ortaöğretim seviyesinde hizmet veren toplam okul sayısı 49, öğretmen sayısı 885 ve şube sayısı 923 şeklindedir. Toplam öğrenci sayısı ise 17.767'dir.

Tablo 27: Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

	Çorum			Türkiye		
	2010	2011	2014	2009	2011	2014
Okul başına öğrenci sayısı	283	287	326	338	333	481
Şube başına öğrenci sayısı	23	21	17	26	26	21
Öğretmen başına öğrenci sayısı	14	15	12	17	16	14
Derslik başına öğrenci sayısı	29	27	24	36	35	29

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Mesleki eğitim ilde ihtiyaç duyulan istihdam alanlarında nitelikli işgücünün yetiştirilebilmesi için büyük önem taşımaktadır. İlde sanayi ve hizmetler sektörlerinde mevcut olan ve gelişme potansiyeli taşıyan sektörlerde mesleki ve teknik liselerden ve meslek yüksekokullarından mezun kişilerin bu alanlarda istihdamı hedeflenmektedir. Ancak, hem mevcut lise ve yüksekokullardaki bölümlerin istihdam piyasasındaki yeterliliği hem de verilen eğitimin kalitesi konusunda çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Mesleki Eğitim-İstihdam ilişkisine yönelik tespitler şunlardır;

- Çorum'da toprak sanayi gelişmiş ama ilgili meslek lisesi bulunmamaktadır. Meslek liselerinde piyasa ihtiyaçlarına uygun olmayan standartlaşmış bölümler bulunmakta olup bölge ihtiyaçları göz önünde bulundurulmamıştır.
- Nitelikli eğitim verilmemesi, iş bilmeden mezun olunması
- Sanayide kullanılan ve meslek liselerinde kullanılan teknolojinin aynı olmaması
- OSB'lerde meslek liselerinin kurulması ihtiyacı
- Sungurlu OSB'de çalışacak eleman bulunmaması

Tablo 28: Meslek Yüksek Okulları Dağılımı

Yerleşke	Meslek Yüksek Okulları
Çorum Merkez	Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
Osmancık	Ömer Derindere Meslek Yüksekokulu
Sungurlu	Sungurlu Meslek Yüksekokulu
İskilip	İskilip Meslek Yüksekokulu
Alaca	Alaca Avni Çelik Meslek Yüksekokulu

Kaynak: <http://hitit.edu.tr/>

Hem ulusal hem de bölgesel kalkınma, nitelikli insan gücüne sahip olmaktan geçmektedir. Günümüzün rekabetçi pazar taleplerini karşılayacak yüksek vasıflı bireyleri yetiştirmek ise yükseköğretim kurumlarının görevidir. İl'de Hitit Üniversitesi, 2006 yılına kadar Gazi Üniversitesi'ne bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmüştür. Üniversite bünyesinde Fen Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, İlahiyat, Mühendislik, Tıp, Spor Bilimleri, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık, Turizm ve Veterinerlik Fakülteleri olmak üzere 9 adet fakülte bulunmaktadır. Daha önce eğitimlerini Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde almakta olan Tıp Fakültesi öğrencilerimiz, 2017-2018 Eğitim Öğretim yılında Çorum'da eğitime başlamışlardır. Ayrıca üniversitede Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Enstitüleri olmak üzere 3 adet Enstitü hizmet vermektedir. Yine Hitit Üniversitesi'nde Sağlık Yüksekokulu ve Yabancı Diller Yüksekokulu olmak üzere 2 adet Yüksekokul ve 7 tane Meslek Yüksekokulu bulunmaktadır. Bunlar; Sosyal Bilimler, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Osmancık Ömer Derindere Meslek Yüksekokulu, Sungurlu Meslek Yüksekokulu, Alaca Avni Çelik Meslek Yüksek okulu

İskilip Meslek Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'dur. Bunlarla birlikte 16 tane araştırma ve uygulama merkezi kurulmuş bulunmaktadır (www.hitit.edu.tr).

Tablo 29: Bölge Üniversitelerindeki Öğretim Elemanı Sayısı ve Dağılımı

	Amasya		Çorum		Samsun		Tokat	
	2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016
Toplam öğretim elemanı	185	536	321	639	1717	2190	809	1256
Profesör	4	23	14	44	227	387	44	85
Doçent	1	26	20	45	135	258	53	91
Yardımcı Doçent	47	161	77	175	393	360	201	339
Diğer Öğretim Elemanı	133	326	210	375	962	1185	511	741

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İldeki toplam öğretim elemanı sayısı 2010-2016 arasında 321'den 639'a çıkmış olup 2017 yılı Aralık ayı itibarıyla 710'a ulaşmıştır ve 52 profesör bulunmaktadır. Üniversitede okuyan öğrenci sayısı ise 8206'dan 2016 yılında 15.785'e çıkmıştır. Bu sayı 2017 yılında 18.571'dir.

Tablo 30: Yükseköğretim Kurumlarında Ön Lisans ve Lisans Düzeyinde Öğrenci Sayıları

	Amasya		Çorum		Samsun		Tokat		Türkiye	
	2010	2014	2010	2014	2010	2014	2010	2014	2010	2014
Mezun	1.314	1.688*	1.318	1851	5.087	7.927	4.406	5.015	520.614	648.535
Okuyan	6.372	12.277	8.265	14.049	28.454	43.537	17.356	23.999	3.626.642	5.642.562
Yeni kayıtlı	2.082	4.340	2.736	3.500	9.394	11.323	6.088	7.001	770.774	1.285.607

*Mezun sayıları 2013/14 dönemine aittir

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Çorum'da okulöncesi, ilkokul, ortaokul ve lise seviyelerinde okullaşma oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak, okulların fiziki altyapı problemleri mevcuttur. Okul, şube, derslik ve öğretmen başına düşen öğrenci sayılarına bakıldığında ilin durumunun iyi olduğu görülmektedir. Bununla birlikte verilen eğitimin kalitesi ve eğitime erişilebilirlik, çocuk ve gençlerin yönlendirilmeleri konularında çeşitli eksiklikler bulunmaktadır.

- Öğrencilerin özellikle meslek liselerinde devamsızlık sorunu
- Sınıflarda bilişim teknolojileri eksikliği

- Mülteci/sığınmacı çocukların okulda uyum/dil sorunları
- Kırsal alanda okul öncesi eğitim kurumlarının yetersiz olması
- Verilen eğitimin kalitesinde eksiklikler olması
- Öğretmenlerin sık görev yerlerinin değişmesi ile devamlılığının sağlanamaması
- Öğretmenlerin alanları dışında derslere girmesi,
- Öğrencilerin akademik başarılarının yeterli olmaması
- Mesleki eğitim-istihdam ilişkisinin güçlü olmaması
- Okullarda mesleki kariyer yönlendirmelerinin yeterli derecede yapılamaması
- Rehberlik ve araştırma hizmetlerinin yetersiz olması
- Okulların engellilerin kullanımına yönelik düzenlemelerinde eksiklikler
- Okulların fiziki altyapı eksikliklerinin tamamlanması
- Okulların engellilerin kullanımına uygun hale getirilmesi
- Kırsal alanlarda eğitim verilebilmesi için gezici sınıflar gibi alternatiflerin değerlendirilmesi
- Okullardaki bilişim teknolojileri imkânlarının artırılması
- Uyarıcı ve uyuşturucu madde kullanımı ile ilgili bilinç ve farkındalık düzeyinin artırılması
- Ergenlik döneminde yaşanan problemler ile ilgili ailelerin bilinçlendirilmesi, eğitim çalışmaları yürütülmesi

Çorum eğitim alanında son yıllarda önemli gelişmeler gösterse de hala birtakım göstergelerde bölge ortalamasının altındadır. Bitirilen eğitim düzeylerine bakıldığında nüfusun büyük çoğunluğunun en yüksek ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesinin genel olarak düşük olması ilin sosyal ve ekonomik yapısını da etkilemektedir. Özellikle bu etkiler ilçeler bazında daha güçlü bir şekilde görülmektedir. Genel olarak ise kadınların eğitim seviyeleri erkeklerden daha düşüktür. Bununla birlikte, okullaşma oranları bakımından Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Eğitimin kalitesinde önemli bir unsur olan okul, şube, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları ise eğitim verilmesine uygun bir şekilde dağılmaktadır. Diğer taraftan açık öğretimin özellikle lisede tercih edildiği görülmektedir. Ortaokullarda açık öğretime devam edenlerin çoğunluğunu kız öğrenciler oluşturmaktadır ve bunun toplumsal cinsiyet eşitliği üzerinde olumsuz etkileri görülmektedir.

İlde yapılan eğitim alanındaki çalıştay bulguları, ilde genel olarak başarılı oranlar yakalansa da verilen eğitimin kalitesinin artırılması, mülteci/sığınmacılar ve mevsimlik tarım işçileri gibi grupların eğitime erişimlerinin artırılması; kırsal alanda okul öncesi eğitim düzenlemelerinin yapılması, gençlere etkili mesleki ve kişisel yönlendirmeler yapılması, rehberlik ve danışma hizmetlerinin geliştirilmesi konularını öne çıkartmaktadır.

Mesleki eğitim alanında tüm Türkiye’de olduğu gibi eğitimin kalitesinin artırılması, eğitim kurumları ile istihdam piyasası ilişkisinin güçlendirilmesi için önlemler alınması gerekmektedir.

4.2.3. Sağlık

Toplumu oluşturan her bireyin sağlık hizmetlerine eşit şekilde ve ihtiyaç duyduğu her zaman yeteri kadar erişebilmesi bireylerin refahlarına ve beşeri sermayenin gelişmesine büyük katkı sağlamaktadır. Bölgede sağlıkla ilgili yaşanan sorunlar Türkiye'ye paralellik göstermektedir.

Ülke genelinde olduğu gibi bölgede de sağlık hizmetlerinin büyük bir kısmı merkezi yönetim tarafından sağlanmaktadır. Planlama ve uygulama faaliyetleri merkezi yönetim tarafından yapılmakta iken yerel yönetimler kadroların yerleştirilmesi ve veri toplanması gibi görevleri yerine getirmektedir. En büyük hizmet sağlayıcılar Sağlık Bakanlığı ve üniversitelerdir (YHGP, 2006).

Sağlık sistemi içerisinde birinci basamakta sağlık ocakları, ikinci basamakta yataklı tedavi kuruluşları ve üçüncü basamakta üniversite ve ihtisas hastaneleri bulunmaktadır. İlde 14 devlet hastanesi bulunmakta olup toplam yatak sayısı yıllar içinde değişmiş ve 2016 yılında 1303 olmuştur. Yatak doluluk oranının ise yüzde 80'in üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 31: Temel Sağlık Verileri

	Devlet Hastanesi Sayısı	Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Sayısı	Yatak Doluluk Oranı	Hekim Sayısı	Uzman Hekim Sayısı	Aile Hekimi Sayısı (Aktif Çalışan)	Diş Hekimi Sayısı	Hemşire Sayısı
2011	14	1353	403	60	273	228	162	51	589
2012	14	1353	403	65	275	237	165	47	812
2013	14	1233	387	63	269	240	167	57	810
2014	14	1283	513	67	288	265	167	64	861
2015	14	1233	460	69	260	263	167	64	858
2016	14	1303	865	87	266	286	167	70	1388

10.000 başına düşen hekim ve aile hekimi sayıları incelendiğinde artış görülmektedir.

Tablo 32: Nüfus Başına Düşen Hekim Sayıları

	10.000 kişi başına düşen hekim sayısı	10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	10.000 kişi başına düşen diş hekimi sayısı	10.000 kişi başına düşen aile hekimi sayısı	10.000 kişi başına düşen hemşire sayısı
2011	4	2	1	11	3
2012	4	2	1	15	3
2013	4	2	1	15	3
2014	5	2	1	16	3
2015	5	2	1	16	3
2016	7	5	1	16	5

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2017

Temel sağlık hizmetlerine ulaşilabilirliği artırmak amacıyla Aile Hekimliği Uygulaması 2005 yılında başlamış olup, bölge illerinden Samsun ve Amasya 2007 yılında Çorum ise 2008 yılında aile hekimliği kapsamına alınan iller arasındadır. 13 Aralık 2010 tarihi itibari ile 81 ilde aile hekimliği uygulamasına geçildiğinden tüm sağlık ocakları kapatılmıştır. Aile sağlığı merkezleri bir veya daha fazla aile hekimi ile aile sağlığı elemanlarınca aile hekimliği hizmetinin verildiği sağlık kuruluşları olarak hizmet vermektedirler. Toplum sağlığı merkezleri ise sağlıkla ilgili risk ve sorunları belirleyen, çözülmesi için planlama çalışmaları yapan ve uygulayan, bölgesinde bulunan sağlık kuruluşları ile diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlayan kuruluşlar olarak kurulmuşlardır (www.ailehekimligi.gov.tr).

İlde aile hekimi sayısı 2016 yılında 167 olmuştur ve aile hekimi başına düşen nüfus 3.157'dir.

Bebek lm hızı bir toplumda bir yılda canlı doğup bir yaşını tamamlamadan ölen bebek sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranını vermektedir. Çocuk lm hızı ise 5 yaşını tamamlamadan ölen çocuk sayısının aynı yıl doğan canlı bebek sayısına oranını vermektedir. Bebek ve çocuk ölümlerinde annenin hamilelik sırasında sağlık ve beslenmesi, sağlık kontrollerinin yapılması, sonrasında da anne ve çocuğın sağlık durumu ve sağlık hizmetlerine erişimleri, aşıların düzenli yapılması gibi unsurlar önem taşımaktadır. Çocuk nüfusu içerisinde daha fazla ölüm riski altında olan grupların belirlenmesi ölüm riskinin azaltılması için önem taşımaktadır. Genel olarak kırsal yerleşim yerlerinde bebek ölüm hızının daha yüksek olduğu bilinmektedir (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2008).

Tablo 33: Bebek ve Çocuk lm Hızları

	Bebek lm Hızı (Binde)		Çocuk lm Hızı (Binde)	
	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye
2011	47	10,2	0	11,3
2012	8,2	9,5	0	11
2013	8,5	10,2	0,28	10,3
2014	9,2	10,2	0,147	-
2015	8,5	10,0		
2016	7,2	9,7	0,099	-
2017	7,2	9,0		

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü

Bebek lm hızı Türkiye'de olduğu gibi Çorum'da da son yıllarda önemli ölçüde azalmıştır ve 2017 yılının ilk 10 ayında binde 7,2 olarak gerçekleşmiştir ve Türkiye ortalamasının altındadır. Çocuk lm hızının ise binde 1 civarında olduğu görülmektedir.

Doğuşta yaşam beklentisi yeni doğmuş bir bireyin yaşamı boyunca belirli bir dönemdeki yaşa özel ölümlülük hızlarına maruz kalması durumunda yaşaması beklenen ortalama yıl sayısını göstermektedir.

Tablo 34: Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi

	1975		1997		2013		
	Toplam	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Erkek	Kadın
Amasya	57,1	67,3	63,1	65,1	77,5	74,9	80,1
Çorum	59,4	69,8	65,6	67,7	77,4	74,8	80,1
Samsun	60,4	71,5	66,2	68,9	76,8	73,7	79,8
Tokat	57,2	67,5	63,2	65,3	76,1	73,4	78,7
Türkiye	59,2	69,7	65,2	67,4	76,3	73,7	79,4

Kaynak:www.tuik.gov.tr

İl ve Türkiye istatistikleri incelendiğinde yıllar içerisinde hem kadın hem erkekler için doğuşta yaşam beklentisinin önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Çorum aynı zamanda Türkiye ortalamasından yüksek olarak 77,5 yaş yaşam beklentisine sahiptir.Doğuşta beklenen yaşam süresinin yüksekliği sağlık durumu ve yaşam kalitesinin yüksekliğini işaret etmektedir. Gelişmiş ülkelerde bu süre 80'in üzerine çıkarken gelişmekte olan ülkelerde 50'ye kadar inmektedir.

Anne ölümü Dünya Sağlık Örgütü tarafından gebeliğin herhangi bir döneminde ve doğumdan (veya gebeliğin bitiminden) sonraki 42 gün içerisinde gebeliğe bağlı nedenlerle meydana gelen ölümler olarak tanımlanmaktadır. Anne ölümlerine bakıldığında Çorum'da 2014 yılında artış olduğu 2015 ve 2016 yıllarında Türkiye ortalamasında olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise 2002 yılında yüzbin canlı doğumda 64,0 olan bu oranın 2013 yılında 15,9'a düştüğü görülmektedir.

İlde son beş yılda en çok görülen hastalıklara bakıldığında zaman hipertansiyon, kalp hastalıkları ve damar hastalıklarının yaygın olduğu görülmektedir(İl Sağlık Müdürlüğü, 2015).

Fiziksel hastalıkların yanında ruhsal hastalıkların da çeşitliliği ve sıklığı bireylerin ve toplumun sağlıklarını ve hayatlarını önemli ölçüde etkilemektedir. İlde sık görülen hastalıklara bakıldığında depresyon, BipolarAffektif Bozukluk ve şizofreni öne çıkmaktadır(İl Sağlık Müdürlüğü, 2015).

Tablo 35: İntihar Sayıları ve Kaba İntihar Hızı

	2010		2011		2012		2013	
	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye
Toplam	22	2933	24	2677	34	3287	28	3189
Erkek	16	2073	16	1876	21	2377	22	2319
Kadın	6	860	8	801	13	910	6	870
Kaba intihar hızı (Binde)	4,1	4,02	4,49	3,62	6,39	4,37	5,31	4,19

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Öncelikli Sorunlar

- Sağlık hizmeti veren personel sayısının yetersiz olması
- İlçeler arasında sağlık hizmetleri sunumunda önemli farklılaşmalar olması
- Bayat ilçesinin merkez ile ulaşım problemi nedeniyle sağlık hizmetlerine erişim konusunda dezavantajlı olması
- Vatandaşların sağlık hizmetleri konusunda bilgi eksikliğinin olması

Çözüm için Temel Araçlar ve Fırsatlar

- Merkezi planlamalar ile sağlık personeli sayılarının ilde artırılması
- Dezavantajlı konumda olan ilçeler için önlemler alınması
- İlçelerin merkez ile ulaşımını kolaylaştıracak çözümler bulunması (ücretsiz taşıma vb.)
- Koruyucu sağlık hizmetlerinde yapılan tarama ve izlemlerde şiddetin sorgulanması ve toplumsal farkındalığın oluşturulması
- Yaşlıların kendi yaşadıkları ortamlarda sağlık ve bakım hizmetini almaları için kamusal düzenlemelerin yapılması
- Halk sağlığı uzmanlarının ergen ebeveyn ve öğretmenlere yönelik sağlık hizmeti verilmesi, psikososyal değişimlere yönelik farkındalık oluşturulması
- Ergenlerde bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile multidisipliner çalışmalar yürütülmesi

Açılan yeni hastaneler ve artan yatak sayıları ile sağlık hizmetlerinin kapsamının geliştirilmesine devam edilmektedir. 2017 yılı içinde 800 yatak kapasitesiyle yeni binasında hizmet vermeye başlayan TC Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde artan teknolojik imkanlar ve mevcut uzman kadrosuna eklenen konusunda deneyimli 123 öğretim elemanı ile Çorum halkına hizmet vermektedir. Diğer taraftan koruyucu hizmetler ve acil yardım hizmetlerinin yaygınlaştırıldığı da görülmektedir. Ancak, halen Çorum Merkez dışındaki yataklı sağlık kuruluşlarının donanım ve kadro olarak yetersiz olduğu istatistiklerden görülmektedir. Sağlıkta çalışan insan gücünün coğrafi dağılımının daha dengeli bir şekilde gerçekleşmesi gerekmektedir. Sağlık

kurumlarında çalışan personel sayısı ülke ortalamasıyla uyumlu olmakla birlikte özellikle ilçelerdeki hastanelerde bulunan teşhis ve tedavi imkânlarının artırılması ile yatak doluluk oranları da artırılabilir, var olan kapasitenin verimli bir şekilde kullanılması da sağlanabilecektir.

4.2.4. Aile

Aile toplumun önemli öğelerinden biridir. Aile bireylerin hayatını eğitim, sağlık, işgücüne katılım gibi birçok önemli konuda etkilemektedir. Günümüzde kent yaşamı ile birlikte, geniş ailelerden çekirdek ailelere doğru bir geçiş yaşanmıştır. Bununla birlikte, aile toplumumuzda sosyal güvenlik alanında önemini korumaktadır.

Evlilik oranları toplumdaki ve aile yapısındaki değişimleri ve nüfus büyüklüklerini etkilemektedir. Türk Medeni Kanunu'na göre evlenmeye ehil erkek ve kadınların yıl içerisinde yaptığı ve 1000 nüfus başına düşen evlenme sayısı kaba evlenme hızını vermektedir. Çorum ilinde bu hıza bakıldığı zaman Türkiye ortalamasından az bir oranda yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 36: Evliliğe ilişkin Veriler

	Kaba evlenme hızı (%)		Ortalama İlk evlenme yaşı / Erkek		Ortalama ilk evlenme yaşı / Kadın	
	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye	Çorum	Türkiye
2010	8,87	7,98	25,1	26,5	21,5	23,2
2011	8,19	8,02	25,3	26,6	21,9	23,3
2012	8,12	8,03	25,5	26,7	22,1	23,5
2013	8,02	7,89	25,6	26,8	22,2	23,6
2014	7,64	7,8	25,8	26,9	22,6	23,7

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Boşanma hızının Çorum'da genel olarak düşük ve Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

Tablo 37: Boşanmaya ilişkin Veriler

	Kaba boşanma hızı (%)	Kaba boşanma hızı (%)
	Çorum	Türkiye
2010	1,55	1,62
2011	1,44	1,62
2012	1,22	1,64
2013	1,62	1,65
2014	1,43	1,7

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Hanehalkı büyüklüğü ve hanenin yapısı haneyi oluşturan üyelerin refahını etkilemektedir (DPT, 2001) Türkiye'de olduğu gibi bölgede de hane halkı büyüklüğü azalma eğilimindedir.

Tablo 38: Yıllara Göre Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü

	1980	1985	1990	2000	2009	2014
Amasya	5,6	5,4	5,2	4,5	3,68	3,3
Çorum	5,5	5,4	5,1	4,4	3,71	3,4
Samsun	5,8	5,6	5,3	4,6	4,04	3,6
Tokat	5,8	5,7	5,7	5,6	4,04	3,2
TR83	5,7	5,6	5,4	4,8	-	-
Türkiye	5,2	5,2	5,0	4,5	3,97	3,6

Kaynak: www.tuik.gov.tr

1980 yılında 5,5 olan ortalama hane halkı büyüklüğü hem kentleşme ile çekirdek aile yapısının çoğalması hem de toplam doğurganlık hızının düşmesi ve ortalama çocuk sayısının azalması ile 2014 yılına geldiğimizde 3,4'e düşmüştür. Çorum'un Merkez, Alaca, Bayat, Oğuzlar, Ortaköy, Sungurlu ve Uğurludağ ilçelerinde ortalama hane halkı büyüklüğü ortalamanın altındadır. Kırsal nüfusun yaşlanması ve gençlerin göç ile ilçe dışına çıkması bu oranların düşüklüğünde etkilidir.

Tablo 39: İlçelere Göre Ortalama Hane halkı Büyüklüğü, 2013

Coğrafi Birim	Ortalama Hane halkı Büyüklüğü
Merkez	3,32
Alaca	3,33
Bayat	3,56
Boğazkale	3,10
Dodurga	2,86
İskilip	3,14
Kargı	2,52
Laçın	2,96
Mecitözü	3,16
Oğuzlar	3,30
Ortaköy	3,35
Osmancık	3,12
Sungurlu	3,32
Uğurludağ	3,78

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Aileler toplumların devamlılığı için önemli bir yere sahiptir. Toplam doğurganlık hızlarının düşmesi trendi gelişmiş ülkelerde genel olarak yıllık dalgalanmalar olmakla birlikte devam etmektedir Tarım ağırlıklı toplumlarda çocuk sayısı fazla olurken, tarımdan sanayi ve hizmetlere geçiş olup kentleşmenin artmasıyla beraber hem geniş aileler azalmış hem de çocuk sayıları azalmıştır. Kırsal alanlarda ise ortalama hane halkının daha yüksek olabildiği görülmektedir. Bununla birlikte, düşük doğurganlığın nedenleri arasında kentleşme ile birlikte kadınların işgücüne katılımlarının artması, kentlerde uygun çocuk bakımı olanaklarının az olması ve çocuklarının eğitim gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasının pahalılaşması da bulunmaktadır. Genel olarak yaşanan sosyo-kültürel değişim ile

beraber kadınların sahip olmak istedikleri çocuk sayısı da azalmıştır (HÜNEE, 2008). Diğer taraftan eğitim seviyesinin genel olarak ülkede artması da doğurganlık hızını negatif olarak etkilemektedir. Doğurganlık hızının artması için genel olarak ailelerin çocuklarına sunabilecekleri imkânların artmasının etkili olacağı düşünülmektedir. Bunun için gelir seviyesinin artması ile devletin sunduğu çocuk bakım hizmetlerinin artması gerekmektedir.

4.2.5. Güvenlik ve Adalet

Toplumda olması gereken temel unsurlar arasında güvenlik ve adalet bulunmaktadır ve devlet bu unsurların oluşturulması ve korunmasından sorumludur. Bir ülkede yasalar yoluyla güvenlik ve adaletin temelleri atılmaktadır. Toplumumuzda kolluk güçleri güvenliği sağlamadan sorumluyken, yargı sistemi yoluyla adaletin sağlanması mümkün olmaktadır. Bu sayede toplumsal barış ve düzenin sürdürülmesi sağlanmaktadır.

İldeki ceza infaz kurumuna giren hükümlülerin işledikleri suçlara bakıldığında erkeklerde yaralamanın, kadınlarda hırsızlığın ilk sırada geldiği görülmektedir. Türkiye genelinde ise yaralama, hırsızlık, icra-iflas kanununa muhalefet gelmektedir. Suçları işleyenlerin büyük çoğunluğunu ise erkekler oluşturmaktadır.

Tablo 40: Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlülerin Suçlara Göre Dağılımı, 2014

	Çorum (Adet ve Yüzde)				Türkiye			
	Erkek	Kadın	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek	Kadın	Erkek (%)	Kadın (%)
Toplam	1339	42	100	100	156 184	5527	100	100
Öldürme	58	2	4,33	4,76	6 382	152	4,09	2,75
Yaralama	247	5	18,45	11,9	29 180	638	18,68	11,54
Cinsel Suçlar	75	3	5,6	7,14	4 078	65	2,61	1,18
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	27	-	2,02	-	2 310	73	1,48	1,32
Hakaret	39	1	2,91	2,38	3 515	161	2,25	2,91
Hırsızlık	151	10	11,28	23,81	20 876	1467	13,37	26,54
Yağma	40	1	2,99	2,38	4 734	143	3,03	2,59
Dolandırıcılık	26	-	1,94	-	2 328	135	1,49	2,44
Uyuşturucu Madde İmalatı ve Ticareti	9	-	0,67	-	8 849	328	5,67	5,93
Uyuşturucu Madde Kullanma	4	1	0,3	2,38	2 629	45	1,68	0,81

Tablo 40 (devam)

	Çorum (Adet ve Yüzde)				Türkiye			
	Erkek	Kadın	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek	Kadın	Erkek (%)	Kadın (%)
Kötü Muamele	-	-	-	-	90	8	0,06	0,14
Zimmet	2	-	0,15	-	399	17	0,26	0,31
Rüşvet	3	-	0,22	-	243	8	0,16	0,14
Kaçakçılık	12	-	0,9	-	3 001	26	1,92	0,47
Trafik Suçları	12	-	0,9	-	1 155	6	0,74	0,11
Orman Suçları	9	-	0,67	-	782	32	0,5	0,58
İcra İflas Kanununa Muhalefet	241	1	18	2,38	18 036	665	11,55	12,03
Askeri Ceza Kanununa Muhalefet	-	-	-	-	250	-	0,16	
Tehdit	74	-	5,53	-	5 403	91	3,46	1,65
Mala Zarar Verme	30	-	2,24	-	3 370	153	2,16	2,77
Görevi Yaptırmamak için Direnme	17	-	1,27	-	2 000	58	1,28	1,05
Ailenin Korunması Tedbirine Aykırılık	36	-	2,69	-	4 640	80	2,97	1,45
Diğer Suçlar	128	5	9,56	11,9	16 741	914	10,72	16,54

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Çorum İl Emniyet Müdürlüğü kayıtlarına göre ilde en çok görülen ilk 5 suç türü kasten yaralama, taksirle yaralama, hırsızlık, tehdit ve mala zarar verme olarak sıralanmaktadır. MOBESE kameraları caydırıcı olması bakımından suçların azalması yönünde etki yapmaktadır. Çorum ilinde MOBESE kameralarının yaygınlaştırılması gerektiği tespit edilmiş olup özellikle suç oranının yüksek olduğu ve sığınmacıların yaşadıkları mahallelerde sayısının artırılması gerekmektedir.

Çözüm İçin Temel Araçlar ve Fırsatlar

- Suça sürüklenen çocuklarla ilgili polis tedbirlerinin asgariye indirilmesi, sosyal hizmet uzmanlarının aktif hale getirilmesi
- Kentin güvenliği için MOBESE'nin etkin olarak kullanımının sağlanması, kameraların il genelinde sayısının artırılması
- Okullarda güvenlik görevlilerinin istihdam edilmesi

Suç tüm toplumlarda görülen, sosyal tabakalar, çıkarlar ve ekonomik çıkarlar ile ilgilidir ve kent yaşamında daha çok görülmektedir.İllerde görülen suçlarda yaralama ve hırsızlık, tehdit ve mala zarar verme öne çıkmaktadır. Diğer taraftan çocuk suçluların önemli sayıda olduğu görülmektedir ve ilde madde bağımlılığı oranları da artmaktadır.

Suçluların etkili bir şekilde cezalandırılması, toplumdaki suça neden olan etmenlerin belirlenmesi, bunları ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yapılması ve suçluların rehabilite edilmesi ile suçların görülmesi sıklığı da azalacaktır. Suçun nedenleri tespit edildiği takdirde oluşturulacak politikalar da daha etkili olacaktır. Örneğin yoksulluğun hırsızlık olaylarında etkisi belirlenmiş ise o zaman yoksulluğu azaltıcı politikalar suçu da azaltacaktır. Toplumun gelişmesinde anahtar role sahip olan eğitim ve hukuk düzeni bu bakımdan çok önemlidir. Hukuka saygılı bireylerin yetiştirilmesi çocuk ve gençlerin iyi bir eğitim alması ile mümkündür. Eğitimle beraber aile içindeki ilişkiler ve aile içerisinde öğrenilen değerler bireyleri etkilemektedir. Toplumsal değer ve normların kuşaklara aktarılması bu şekilde olmaktadır.

4.2.6. İstihdam

Toplumu oluşturan bireylerin gereksinimlerini karşılayabilmeleri için bir gelire sahip olmaları, diğer taraftan kişisel olarak gelişimlerinin sağlanması ve sosyal sermaye elde edilmesi açısından istihdam piyasası önem taşımaktadır. Kişilerin eğitim aldıkları alanda istihdam edilmesi, insana yakışır iş kapsamına girecek şekilde ücrete ve çalışma koşullarına sahip olabilmeleri kalkınma açısından büyük önem taşımaktadır.

İstihdam incelenirken işgücüne katılma, istihdam oranı, işsizlik, istihdamın türleri ve kayıtlı istihdam önemli konular arasındadır. TÜİK bu verilerin çoğunu Düzey 2 bölgeleri kapsamında açıklarken, 2011 Nüfus ve Konut Araştırması'nda il bazında bazı veriler açıklanmıştır.

İşgücüne katılma oranı, işgücünün çalışma çağındaki nüfusa oranıdır. Çalışma çağındaki nüfus, Türkiye için "kurumsal olmayan (kurumsal yerlerde değil, hanelerde ikamet eden nüfus) sivil nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus olarak" tanımlanmaktadır.

Tablo 41: TR83 Bölgesi Özet İşgücü Tablosu

	Erkek		Kadın		Toplam	
	2010	2014	2010	2014	2010	2014
Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus (bin)	949	1 001	1.039	1 053	1.988	2 054
İşgücü(bin)	659	679	347	344	1.006	1 023
İstihdam edilenler(bin)	611	638	323	322	934	960
Zamana bağlı eksik istihdam(bin)	31	-	43	-	43	-
Yetersiz istihdam(bin)	15	-	17	-	17	-
İssiz(bin)	48	41	24	23	72	64
İşgücüne katılma oranı %	69,5	67,8	33,4	32,7	50,6	49,8
İşsizlik oranı %	7,3	6,1	6,9	6,6	7,2	6,2
Tarım dışı işsizlik oranı %	10,6	-	18,3	-	12,4	9,7
İstihdam oranı %	64,4	63,7	31,1	30,5	47	46,7
İşgücüne dâhil olmayan nüfus(bin)	290	322	692	709	982	1031

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İşgücüne katılım oranlarında 1980 yılından günümüze önemli bir düşüş görülmektedir. Bu eğilim, genel anlamda, iş aramayanların, öğrencilerin, ev kadınlarının ve iş yapamaz halde olanların sayısında bir artış olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan ildeki oran 2010 yılına kadar Türkiye ortalamasının

üzerinde olmuş, ancak son yıllarda dalgalanmalar olmakla beraber oranlar Türkiye ortalaması ile çok yakındır. Tarımdaki çözülme, işgücüne katılım oranlarının ilde düşmesinde etkili nedenlerdendir.

Tablo 42: İşgücüne Katılım Oranları

	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat	TR83	Türkiye
1980	68,7	71,0	71,9	71,0	71,0	62,9
1990	66,0	68,0	67,7	68,9	67,8	60,6
2000	55,9	57,2	58,7	59,2	58,2	55,2
2010	51,6	51,4	50,8	49,3	50,6	48,8
2012	48,6	49,9	48,8	47,4	48,7	50,0
2013	50,7	52,0	50,5	49,9	50,7	50,8
2014	-	-	-	-	49,8	50,5

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İstihdam oranı kurumsal olmayan çalışma çağı içindeki istihdam edilen nüfustur. İstihdam oranı son yıllarda yüzde 45 ile 50 oranında ilde değişmektedir ve Türkiye'ye çok yakın oranlardadır.

Tablo 43: Bölge ve Türkiye'de İstihdam Oranları (%)

	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat	TR83	Türkiye
2008	48,7	49,4	52,2	54	51,3	41,7
2009	52,4	52,5	51,6	50,4	51,3	41,2
2010	48,2	48,1	46,8	46	49,7	45
2012	45,9	47,4	45,9	44,7	45,9	45,4
2013	47,4	48,9	47,2	46,7	47,4	45,9
2014	-	-	-	-	46,7	45,5

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İstihdam yaratan sektörler tarım, sanayi ve hizmetler ana iktisadi faaliyet kolları altında incelenmektedir. Gelişmekte olan bölgelerde tarım ekonomideki ağırlığını korurken, daha gelişmiş bölgelerde hizmetler sektörünün önce geldiği görülmektedir.

Tablo 44: Bölge ve Türkiye’de İstihdamın Sektörel Dağılımı

	Tarım				Sanayi				Hizmetler			
	2004	2009	2011	2014	2004	2009	2011	2014	2004	2009	2011	2014
Çorum	-	-	37,4	-	-	-	27	-	-	-	35,6	-
TR83	55,23	51,6	45,48	40,1	11,4	12,9	17,57	20,6	33,33	35,5	36,94	39,3
Türkiye	29,10	24,7	25,47	21,1	24,88	25,3	26,46	27,9	46,01	50	48,05	51,0

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Her yıl düzenli olarak Hanehalkı İşgücü İstatistiklerinden TR83 Bölgesi’nde tarımın yüzde 40’lık bir paya sahip olduğu ve bu oranın Türkiye’de yüzde 21’e düştüğü görülmektedir. 2011 Nüfus ve Konut araştırması ise Çorum’da tarımın yüzde 37,4’lük bir paya sahip olduğunu göstermektedir.

TR83 Bölgesi’ni ve ili Türkiye genelinden ayıran bir özellik yukarıda da vurgulandığı gibi tarım sektörünün istihdam yaratma açısından görece önemini korumasıdır. Tarımdan ticaret ve hizmet sektörüne bir kayma yaşanmışsa da tarım istihdam yaratmada düşüşe rağmen temel sektör olma özelliğini korumuştur. Böyle bir ekonomik yapı, avantaj kadar dezavantaj olarak da görülebilir.

İstihdama ilişkin TÜİK verileri düzey 2 bazında açıklanmakla beraber, Sosyal Güvenlik Kurumu istatistikleri ilçelerdeki istihdama ilişkin fikir vermektedir. Tarımda istihdamın çoğunlukla kayıt dışı olmasıyla birlikte aşağıdaki tabloda hizmetler ve imalat sanayide çalışan kişi istatistikleri incelenmektedir.

Tablo 45: İlçelere Göre Hizmet ve İmalat Sanayi Sektörlerinde Çalışan Kişi Sayıları, 2013

	Hizmet Sektöründe Çalışan Kişi Sayısı	Hizmet Sektöründe Çalışan Kişi Oranı	İmalat Sektöründe Çalışan Kişi Sayısı	İmalat Sektöründe Çalışan Kişi Oranı
Merkez	44324	65,57	21670	32,06
Alaca	3613	89,94	316	7,87
Bayat	1123	76,03	81	5,48
Boğazkale	215	93,07	7	3,03
Dodurga	715	45,11	190	11,99
İskilip	2901	59,34	1338	27,37
Kargı	1189	63,01	604	32,01
Laçın	310	81,15	21	5,50
Mecitözü	723	84,46	27	3,15
Oğuzlar	251	96,17	6	2,30
Ortaköy	399	88,47	19	4,21
Osmancık	5310	66,38	2432	30,40
Sungurlu	4448	79,63	1072	19,19
Uğurludağ	256	95,88	6	2,25

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2014

İlçelere göre hizmet sektöründe ve imalat sanayi sektörlerinde çalışanlar incelendiğinde imalat sanayi sektöründe en çok çalışan kişi sayısının Çorum Merkez’de olduğu arkasından ise Osmancık ve Kargı’nın geldiği görülmektedir.

Diğer taraftan ilçelere göre en çok istihdam sağlayan imalat sanayi kolları aşağıdaki tablodan görülebilmektedir.

Tablo 46: En Çok İstihdam Sağlayan İmalat Sanayi Kolları

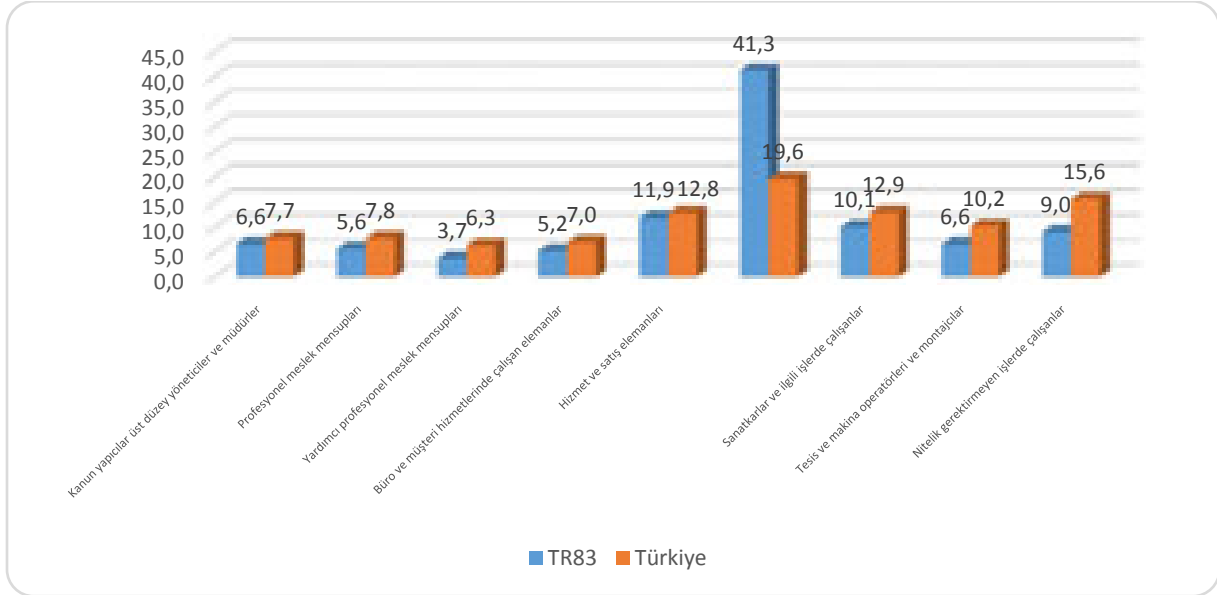
En Çok İstihdam Sağlayan İmalat Sanayi Kolları	
Çorum Merkez	• Diğer dış giyim eşyaları imalatı • Fırınlanmış kilden tuğla, karo ve inşaat malzemeleri imalatı • Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi • Gıda, içecek ve tütün işleme makineleri imalatı
ALACA	• Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı • Etin işlenmesi ve saklanması
BAYAT	• Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı • Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı
BOĞAZKALE	-
DODURGA	• Diğer dış giyim eşyaları imalatı
İSKİLİP	• Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı • Ahşap kaplama paneli ve ağaç esaslı panel imalatı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı
KARGI	• İç giyim eşyası imalatı • İş giysisi imalatı • İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı
LAÇIN	-
MECİTÖZÜ	-
OĞUZLAR	-
ORTAKÖY	-
OSMANCIK	• Fırınlanmış kilden tuğla, karo ve inşaat malzemeleri imalatı • Diğer dış giyim eşyaları imalatı • Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı
SUNGURLU	• Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek • Diğer dış giyim eşyaları imalatı • Diğer ulaşım ekipmanlarının bakım ve onarımı
UĞURLUDAĞ	-

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2014

Mesleklere göre istihdama bakıldığında en büyük payı nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar (yüzde 41) arkasından ise hizmet ve satış elemanları (yüzde 11,9) ve sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanların (yüzde 10,1) aldığı görülmektedir. Türkiye’ye bakıldığında ise Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanları, nitelik gerektirmeyen

işlerde çalışanlar ve sanatkarlar takip etmektedir. Bölgede kanun yapıcılar, üst düzey yönetici ve müdürler yüzde 6,6 bir paya sahipken profesyonel meslek mensupları da yüzde 5,6'lık bir orandadır.

Grafik 1: Belli Başlı Mesleklere Göre İstihdam

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Geniş bir tarım sektörünün kalifiye olmayan bir işgücü için istihdam yaratması bir avantajken bu sektörde istihdam edilen büyük bir işgücünün ücretsiz aile işçisi olması ve ortaya çıkan değer in tarımsal sanayiye aktarılmaması nedeniyle yeterince istihdam yaratılamaması bir dezavantajdır.

Tablo 47: İstihdamın İşteki Durumu, TR83 Bölgesi (%)

	Tarım Dışı			Tarım			Toplam		
	2009	2011	2014	2009	2011	2014	2009	2011	2014
Ücretli veya yevmiyeli	74,27	77,53	78,96	2,50	2,65	3,64	37,11	43,47	48,75
İşveren veya kendi hesabına	21,60	19,71	17,74	39,11	37,75	38,96	30,65	28,01	26,25
Ücretsiz aile işçisi	4,3	2,76	3,13	58,38	59,60	57,40	32,24	28,51	24,90

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İstihdamın işteki durumunu etkileyen önemli bir etken tarımda ve tarım dışı çalışmadır. Tarımda ücretsiz aile işçiliği yüzde 60 gibi çok önemli oranlarda olmaktadır. Kadınlarda ise bu oran artmakta ve yüzde 88'e kadar çıkmaktadır. Bununla birlikte, 2009- 2014 yılları arasında ücretli çalışanların oranları artarken, ücretsiz aile işçilerinin oranı azalmıştır.

Türkiye ile Bölge kıyaslandığı zaman ücretli, maaşlı ve yevmiyeli çalışanlarının oranının Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir, bunun nedeni ise tarımdaki istihdamın fazlalığıdır.

TR83 Bölgesi'nde işgücüne katılmama sebeplerine bakıldığında ilk sırada ev işleri ile meşgul olmanın ve bunu özürlü, yaşlı, hasta bakımının takip ettiği görülmektedir. Çok önemli bir paya sahip olan bu iki neden özellikle kadınların işgücüne katılmama durumlarını açıklamaktadır.

Tablo 48: İşgücüne Katılmama Nedenleri

	TR83		Türkiye	
	Sayı	Oran	Sayı	Oran
İş bulma ümidi yok	18	1,84%	638	2,33%
İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	51	5,21%	1.441	5,27%
Mevsimlik çalışan	2	0,20%	50	0,18%
Ev işleri ile meşgul	352	35,99%	11.463	41,93%
Öğrenci(egitim-öğretim)	155	15,85%	4.465	16,33%
Emekli	127	12,99%	3.837	14,04%
Özürlü yaşlı veya hasta	219	22,39%	3.666	13,41%
Ailevi ve kişisel nedenler	48	4,91%	1.470	5,38%
Diğer *	7	0,72%	308	1,13%
Toplam	978	100%	27.337	100%

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İşsizlik rakamları TÜİK'in referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler olarak belirlendiği kişilere bakılarak açıklanmaktadır.

Tablo 49: Bölge ve Türkiye'de İşsizlik Oranları

	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat	TR83	Türkiye
2008	8,2	7,5	7,8	5,9	7,4	11,0
2009	6,9	6,3	7,3	5,9	6,9	14,0
2010	6,7	6,5	7,8	6,7	7,2	11,9
2012	5,6	5,1	5,9	5,7	5,7	9,2
2013	6,6	5,9	6,6	6,6	6,5	9,7
2014	-	-	-	-	6,2	9,9

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Yıllara göre bölgede işsizlik oranlarına bakıldığında yıllar içerisinde dalgalanmalar olduğu ve 2013 yılına gelindiğinde ise yüzde 6,6 ile işsizlik oranının bir önceki yıla göre arttığı görülmektedir. Bu artış Türkiye’ye paralel bir şekilde gerçekleşmiştir.

Türkiye’de işsizliğin azaltılması için iş arayan ve işverenler arasındaki iletişimi düzenleyen ve iş arayanların mesleki yeterliliklerinin artırılması için Çalışma ve İş Kurumları kurulmuştur. İŞKUR’un veritabanına kayıtlı ilde 23.339 kişi bulunmaktadır.

Tablo 50: İŞKUR İstatistikleri, Çorum

		2012	2013	2014	2015-Mart			
Kayıtlı İşsiz Sayısı	K	5871	K	7211	K	8179	K	8408
	E	8059	E	10673	E	12961	E	13668
Açılan Meslek Edindirme Kursu		115	15	69			18	
Kurslara Katılan Kişi Sayısı	K	1471	K	134	K	972	K	309
	E	842	E	192	E	1025	E	121
Kurslara Katılan Kişilerin Kurs Sonrası İstihdam Sayısı	K	132	K	31	K	457	K	-
	E	106	E	27	E	425	E	-
İşkur Kanalıyla İşe Yerleştirme Sayısı	K	794	K	1065	K	1404	K	294
	E	3549	E	3989	E	2703	E	892

Kaynak: İŞKUR

İş arayanların niteliklerinin geliştirilmesi için ise 2014 yılında 69 meslek edindirme kursu açılmış, kurslara 1997 kişi katılmış, bunlar arasından 882 kişi istihdam edilmiştir. İŞKUR’un verdiği meslek ve iş danışmanlığı hizmetleri de dâhil edildiğinde toplamda 4989 kişi işe yerleştirilmiş bulunmaktadır. Bu ise kayıtlı işsizlerin **yüzde 21,3’üne** denk gelmektedir.

Öncelikli Sorunlar

- **! Ücret düzenlemeleri ve ücretlerin yetersiz olması**
- **! Tarımda çalışan kadınlara daha düşük yevmiye verilmesi**
- **! İşe alım deneme süreçlerinde maaşların düşük verilmesi**
- **! Kadınların çalışma hayatında az olması**
- **! Emeklilik yaşı yüksek olduğu için kadınların kayıt dışı çalışması ve eşleri üzerinden sigortalarını kullanmaları**
- **! Tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışmanın yaygın olması**
- **! Tekstilde ücretlerin yetersiz ve çalışma şartlarının ağır olması**
- **! Sosyal yardımların kayıt dışı istihdamı desteklediği durumların olabilmesi**

- ! Sığınmacıların sigortasız ve düşük ücretle çalışması
- ! İşverenin maliyetleri düşürmek için kayıt dışı çalıştırması
- ! Yasal boşlukları kullanarak işverenlerin vergi kaçırması
- ! Asgari ücret üzerinde maaş gösterilip elden firmalar tarafından geri alınması
- ! Ev işlerinde çalıştırılan kadınlara sigorta yaptırılmaması
- ! Kamu kurumları dışında çalışma şartlarının kötü olması
- ! İstihdam alanlarının yetersiz olması
- ! Yeterli bilgi beceri ve mesleki bilginin olmayışı
- ! Kadın ve gençler arasında işsizliğin yüksek olması
- ! İlçelerde çocuk bakımı imkânlarının olmaması ile kadınların çalışamaması
- ! Kişilerin eğitim aldığı alanlar dışında çalışmak zorunda kalmaları
- ! Ücretlerin yetersiz olması
- ! Gençlerin sadece belli alanlarda işleri tercih etmeleri
- ! Yanlış mesleki yönlendirmeler yapılması
- ! Özel sektörde kıdem tazminatı verilmemesi için işçilerin sık işten çıkarılması
- ! İlçelerde iş imkânlarının az olması
- ! İşsizlerin ilçe/il dışına göç etmesi
- ! İlçelerde genç nüfusun kalmaması
- ! HEM kursları için nüfusu az olan yerlerde 12 kursiyer gerekliliğinin zorluk yaratabilmesi
- ! Kadınların istihdama girmekten çekinmeleri
- ! Kadın istihdamı için kreş zorunluluğu, sosyal haklar gibi sorumluluklar nedeniyle işverenlerin kadın işçi çalıştırmak istememeleri
- ! KOSGEB prosedürlerinin zor gelmesi sonucu girişimcilik desteklerinden yararlanılamaması

İşgücüne katılım oranlarının artırılması için öncelikle kadınların il işgücüne katılımlarının artırılması gerekmektedir. Bu nedenle kadınların eğitim düzeylerinin ve mesleki bilgilerinin artırılmasının yanında, uygun maliyetli kreş imkânlarının geliştirilmesi ve işyerlerinde kreşlerin açılması da önem taşımaktadır. Ancak diğer taraftan kadın istihdamının işverene ek sorumluluklar getirdiği durumlarda kadın personel alımının az olabildiği de göz önüne alınarak düzenlemeler yapılmalıdır.

İlde hem istihdam olanaklarının kısıtlı olduğu hem de yeterince işverenin istediği niteliklere sahip olan işgücünün olmadığı görülmektedir. İstihdam olanaklarının artırılması için özel sektörün desteklenmesi gerekmektedir. Mevcut durumda girişimcilik ve KOBİ'ler için çeşitli destekler verilmektedir. Girişimcilik kursları sonrasında işyerlerini açıp sürdürebilenlerin az sayıda olduğu genel olarak görülmektedir. Bu nedenle özellikle kırsal alanlardaki ve küçük ilçelerdeki kişiler için kooperatif

benzeri ortaklı çalışmaların yapılması ve gerekli yönlendirme ve danışmanlıkların yapılması gerekmektedir. KOBİ desteklerinin ise işletmelerin istihdam yaratma kapasitelerini iyi bir şekilde değerlendirmesi gerekmektedir. Diğer taraftan işletmeler desteklenirken çalışma şartlarının uygunluğu ve kayıt dışı işçi çalıştırma gibi noktaların da denetimlerinin sıkı bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Bitirilen eğitim düzeyi istatistiklerinden görülebilen ve aynı zamanda dile getirilen işgücünün gerekli niteliklere sahip olmaması sorununun çözülebilmesi için öncelikle örgün eğitime ve yükseköğrenime katılımın artırılması ve eğitim kurumlarında verilen eğitimin niteliğinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Mesleki eğitim ve istihdam bölümünde vurgulandığı gibi mesleki eğitimde uygulamalı eğitimlerin payının artırılması ve işletmeler ile eğitim kurumları arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir. İlde yapılmış olan istihdam piyasası analizleri ulusal ve uluslar arası trendleri ve işgücü arzının beklentilerini göze alınarak yapılandırılmalı ve bu analizlerin sonuçlarına göre mesleki eğitim programları geliştirilmelidir.

İstihdam piyasasında önemli bir yere sahip olan İŞKUR son yıllarda verdiği hizmetleri çeşitlendirmiş bulunmaktadır. İŞKUR tarafından istihdam garantili mesleki eğitim kursları verilirken, Halk Eğitim merkezleri de çok çeşitli kurslar vermektedir. Ancak, bu kursların etkinliklerinin artırılması ilin ihtiyacı olan alanların iyi belirlenmesi ve özel sektörle işbirliklerinin artırılması gerekmektedir.

İşgücüne katılım oranlarında 1980 yılından günümüze önemli bir düşüş görülmektedir. Bu eğilim, genel anlamda, iş aramayanların, öğrencilerin, ev kadınlarının ve iş yapamaz halde olanların sayısında bir artış olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan ildeki oran 2010 yılına kadar Türkiye ortalamasının üzerinde olmuş, ancak son yıllarda dalgalanmalar olmakla beraber oranların Türkiye ile çok yakın olduğu görülmektedir. İşgücüne katılım oranı yaklaşık olarak kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfusun yarısını oluşturmaktadır. Tarımdaki çözülme, işgücüne katılım oranlarının ilde düşmesinde etkili nedenlerdendir. Kentleşme ile birlikte kadınların işgücüne girme oranları azalmıştır. Özellikle kadınların ev içindeki rolleri ve çocuk ve yaşlı bakımı sorumlulukları bunda etkilidir.

Çorum ilinde Türkiye ortalamasından daha yüksek tarım istihdamı olması dikkat çekmektedir. Yapılan tarımsal üretimin katma değerinin düşük olması, ücretsiz aile işçiliğinin yaygın olması, ücret/yevmiyelerin düşük olması ve kayıt dışı istihdamın yaygınlığı gibi nedenlerle tarımda istihdam gelir düzeyi üzerinde sınırlı bir etki yaratabilmektedir. Bununla birlikte, tarımdaki istihdam dönemsel olmaktadır. Mesleklere göre istihdama bakıldığında da yine en büyük payı nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar almaktadır. Bölgede kanun yapıcılar, üst düzey yönetici ve müdürler ile profesyonel meslek mensupları düşük bir paya sahiptir. Geniş bir tarım sektörünün kalifiye olmayan bir işgücü için istihdam yaratması bir avantajken bu sektörde istihdam edilen büyük

bir işgücünün ücretsiz aile işçisi olması ve ortaya çıkan değerin tarımsal sanayiye aktarılmaması nedeniyle yeterince istihdam yaratılamaması bir dezavantajdır. Tarımdaki bu istihdam şekli ildeki işsizlik oranlarının da Türkiye ortalamasına kıyasla düşük olmasına katkı vermektedir. Diğer taraftan İŞKUR'a iş aramak için kayıtlı önemli bir kitle vardır. İŞKUR iş arayanların niteliklerini geliştirmek için çeşitli meslek edindirme kursları açmakta, bununla birlikte iş ve meslek danışmanlığı hizmeti vermektedir. Ancak, kayıtlı işsizlerin ancak küçük bir bölümünün İŞKUR tarafından işe yerleştirildiği görülmektedir. Tarım dışı istihdama bakıldığında büyük çoğunluğun ücretli veya yevmiyeli olarak çalıştığı, işveren veya kendi hesabına çalışanların son yıllarda düştüğü görülmektedir.

İlde paydaşlarla yapılan çalıştaylar, işsizliğin ilde önemli bir problem olarak algılandığını ve özellikle gençler arasındaki işsizliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Bunun nedenleri arasında istihdam olanaklarının kısıtlı olması ile birlikte, örgün eğitimde alınan mesleki eğitimin yeterli olmaması, gençlerin daha çok hizmetler sektöründe çalışmak istemelerinin de bulunduğu dile getirilmektedir. İlçelerdeki iş imkânlarının kısıtlı olması ise göçü de hızlandıran önemli bir etmendir.

Bir bütün olarak baktığımızda ilin istihdam koşullarını etkileyen önemli yapısal etmenler olduğu görülmektedir. Tarım ağırlıklı yapı, sanayi ve hizmetlerin kısıtlı olması ve çalışma koşullarının yeterli düzeyde olmaması işgücü için sorun yaratırken, genel olarak mesleki yeterliliklerin geliştirilmesi gerekliliği de işvereni etkilemektedir. Bu nedenle bir yandan devlet, herkes için insana yakışır iş imkânlarının geliştirilmesi için aktif olarak rol almalı, diğer yandan örgün ve yaygın eğitimin kalitesi artırılmalıdır.

5. KÜMELENME ANALİZLERİ

5.1. Çorum İlinde 3'lü Dijitte İmalat Sanayi Kümelenme Analizi

Bu bölümde Çorum ili için SGK istihdam verileri ile imalat sanayi sektörlerini kapsayan kümelenme analizi yapılacaktır. “Üç Yıldız Tekniği” kullanılarak yapılan kümelenme analizi daha önceki bölümde ayrıntılı olarak anlatıldığından burada sonuçlar üzerinden değerlendirme yapılmış ve analizin kuramsal çerçevesine değinilmemiştir.

Üç yıldız tekniği hemen tüm uygulamalarda sektörel istihdamlar (kısıtlı sayıdaki bazı çalışmalarda işyeri sayısı) temel olarak alınmaktadır. TR83 Bölgesi illeri için yapılacak analizde ise hem istihdam hem de işyeri sayısı verileri kullanılacak ve üç yıldız tekniği uygulanacaktır. Üç yıldız analizinde üç temel kriter seçilmekte ve her sektör (bölge) için bu kriterlerin değerleri hesaplanmaktadır. Bu kriterleri ifade etmek gerekirse;

Büyüklik (Size) (e_i/E_i): İldeki sektör verisinin, sektörün toplam (Türkiye) verisine oranı,

Baskınlık (Dominance) (e_i/e_n): İldeki sektör verisinin, il toplam verisine oranı,

Uzmanlaşma (Specialization) [$(e_i/e_n) / (E_i/E_n)$]: Sektörün ildeki payının, sektörün ülkedeki payına oranını göstermektedir. Burada;

e_i : İldeki i sektörü değerini,

E_i : i sektörünün Türkiye toplam değerini,

e_n : İlin toplam değerini,

E_n : Türkiye toplam değerini, ifade etmektedir.

Üç yıldız analizinde, her bir kriter (büyüklik, baskınlık ve uzmanlaşma) için bir eşik değer belirlenmekte ve kriterin hesaplanan değeri bu eşik değerini aşarsa, ilgili sektör bu kriterden bir yıldız almaktadır. İller bazında analiz edilen sektörler eşik değeri aştığı her kriter bazında bir yıldız aldığından, herhangi bir kriterin eşik değerini aşan sektör bir yıldız, herhangi iki kriterin eşik değerini aşan sektör iki yıldız, üç kriterde de eşik değerini aşan sektör üç yıldız almaktadır. Üç yıldız alan sektörün o bölgede “kümelenme” gösterdiği kabul edilmektedir.

Çorum için yapılacak bu değerlendirmede eşik değerleri şu yöntemle belirlenmiştir:

- Analiz imalat sanayi sektörlerini kapsayacağından imalat sanayi işyeri ve istihdam rakamları dikkate alınmıştır. İl bazında SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu) verileri¹ kullanılarak NACE Rev. 2

¹ Hesaplamalar Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'ndan temin edilen 2012 verileri kullanılarak yapılmıştır. Bu kapsamda, “istihdam” terimi ilgili işyerlerine kayıtlı ve herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı tüm kişileri ifade etmektedir.

dörtlü sektör kırılımında temin edilen veriler üçlü kırılma göre yeniden düzenlenerek hesaplamalar yapılmıştır².

- Türkiye’de tüm sektörler dahil toplam 272 sektör verisi olup, TR83 Bölgesinde üçlü kırılma göre verisi bulunan sektör sayısı 252’dir. Türkiye verileri Bölge verileri ile eşleştirilmiş ve 252 alt sektör verisi ve bunların toplamı üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Bu 238 sektörün 87’si imalat sanayi alt sektörüdür.
- TR83 Bölgesi illeri için eşik değerin belirlenmesinde;
 - o *Büyüklik kriteri için, illerdeki ilgili sektörün sektör Türkiye toplamı içindeki payı (e_i/E_i) kriteri için toplam 81 Düzey 3 bölgesi (il) olduğundan ve her bir ildeki ilgili sektörün ülke geneli içindeki payının beklenen değeri ($1/81=0.012346$) olacağından, bu değer büyüklik kriteri için eşik değeri olarak alınmıştır.*
 - o *Baskınlık kriteri için (e_i/e_n), değerlendirmeye alınan 87 imalat sanayi alt sektörü bulunduğu ve her bir alt sektörün ildeki payının beklenen değeri de ($1/87=0.0114943$) olacağından, bu değer eşik değeri olarak kabul edilmiştir.*
 - o *Uzmanlık katsayısı için de $[(e_i/e_n) / (E_i/E_n)]$ beklenen değeri 1 olacağından (sektörün ildeki payının sektörün ülkedeki payına oranının eşit olması bekleneneğinden), eşik değeri olarak 1 alınmıştır.*

Çalışmada kullanılan üç yıldız analizinde, yalnızca eşik değerlerini aşan sektörlerin dikkate alındığı bir kez daha vurgulanmalıdır. Sektörlerin aldıkları yıldızlara göre kümelenme karakteristiklerinin isimlendirilmesinde; üç yıldız alan sektörler için “olgun kümeler”, iki yıldız alan sektörler için “potansiyel kümeler” ve tek yıldız alan sektörler için de “aday kümeler” ifadeleri kullanılacaktır.

Analiz sonuçları Çorum için aşağıda verilmiştir.

Çorum için işyeri sayısı ve istihdam kriterlerine göre yapılan kümelenme analizi sonuçlarına göre kümelenme özelliği gösteren alt sektörlerin hangi kriterden kümelenme özelliği gösterdikleri Tablo 1 ve Tablo 2’de verilmiştir.

² Hangi sektöre ait olduğu belirtilmemiş veriler, veri tabanından çıkartılmıştır.

Tablo 51: Çorum İlinde İşyeri Sayısına Göre Kümelenme Özelliği Gösteren Sektörler

Sektörler	1 Yıldız			2 Yıldız			3 Yıldız	Küme Durumu
	büyüklik	baskınlık	uzmanlaşma	büyük-baskınlık	büyük-uzman.	baskın-uzman.	büyüklik-bask.-uzm.	
101-Etin işlenmesi ve saklanması	-			-		X		Potansiyel
106-Öğütülmüş tahıl ürünleri	-			-			X	Olgun
107-Fırın ve unlu mamulleri	-			-		X		Potansiyel
108-Diğer gıda maddelerinin	-			-		X		Potansiyel
109-Hazır hayvan yemleri imalatı	-			-			X	Olgun
141-Kürk hariç, giyim eşyası	-	X		-				Aday
152-Ayakkabı, bot, terlik vb.	-	X		-				Aday
161-Ağaçların biçilmesi ve pilâsı	-			-		X		Potansiyel
162-Ağaç, mantar, kamış ve bambuk işleme	-	X		-				Aday
171-Kağıt hamuru, kağıt ve karton imalatı	-			-	X			Potansiyel
181-Basım ve basım ile ilgili diğer ürünler	-	X		-				Aday
201-Temel kimyasal maddelerin imalatı	-		X	-				Aday
211-Temel eczacılık ürünleri	-			-	X			Potansiyel
222-Plastik ürünlerin imalatı	-	X		-				Aday
232-Ateşe dayanıklı (refrakter) ürünlerin imalatı	-		X	-				Aday
233-Kılden inşaat malzemeleri imalatı	-			-			X	Olgun
234-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı	-		X	-				Aday
235-Çimento, kireç ve alçı imalatı	-		X	-				Aday
236-Beton, çimento ve alçıda diğer ürünlerin imalatı	-			-		X		Potansiyel
237-Taş ve mermerin kesilmesi ve işlenmesi	-	X		-				Aday
239-Aşırdıcı ürünlerin ve baskıncıların imalatı	-		X	-				Aday
251-Metal yapı malzemeleri imalatı	-	X		-				Aday
256-Metallerin işlenmesi ve boyanması	-			-		X		Potansiyel
259-Diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı	-			-		X		Potansiyel
261-Elektronik bileşenlerin imalatı	-		X	-				Aday
275-Ev aletleri imalatı	-		X	-				Aday
281-Genel amaçlı makineler	-		X	-				Aday
282-Genel amaçlı diğer makinelerin imalatı	-			-		X		Potansiyel
283-Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı	-			-			X	Olgun
284-Metal işleme makinelerinin imalatı	-		X	-				Aday
289-Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı	-			-		X		Potansiyel
292-Motorlu kara taşıtları kabinlerinin imalatı	-			-			X	Olgun
310-Mobilya imalatı	-	X		-				Aday
323-Spor malzemeleri imalatı	-			-	X			Potansiyel
331-Fabrikasyon metal ürünlerin imalatı	-			-		X		Potansiyel
332-Sanayi makine ve ekipmanlarının imalatı	-		X	-				Aday

Kaynak:Kalkınma Bankası, Çorum Uygun Yatırım Alanları Araştırması, 2014

Tablo 52: Çorum İlinde İstihdam Sayısına Göre Kümelenme Özelliği Gösteren Sektörler

Sektörler	1 Yıldız			2 Yıldız			3 Yıldız	Küme Durumu
	büyüklik	baskınlık	uzmanlaşma	büyük-baskınlık	büyük-uzman.	baskın-uzman.	büyüklik-bask.-uzm.	
106-Öğütülmüş tahıl ürünleri	-			-			X	Olgun
107-Fırın ve unlu mamuller im	-			-		X		Potansiyel
108-Diğer gıda maddelerinin	-	X		-				Aday
109-Hazır hayvan yemleri im	-			-			X	Olgun
141-Kürk hariç, giyim eşyası	-			-		X		Potansiyel
152-Ayakkabı, bot, terlik vb.	-			-		X		Potansiyel
161-Ağaçların biçilmesi ve pl	-			-		X		Potansiyel
162-Ağaç, mantar, kamış ve	-			-		X		Potansiyel
171-Kağıt hamuru, kağıt ve n	-			-			X	Olgun
172-Kağıt ve mukavva ürünle	-			-		X		Potansiyel
211-Temel eczacılık ürünleri i	-			-	X			Potansiyel
222-Plastik ürünlerin imalatı	-	X		-				Aday
232-Ateşe dayanıklı (refrakte	-		X	-				Aday
233-Kilden inşaat malzemele	-			-			X	Olgun
234-Diğer porselen ve seram	-			-			X	Olgun
235-Çimento, kireç ve alçı im	-		X	-				Aday
236-Beton, çimento ve alçıda	-			-		X		Potansiyel
239-Aşındırıcı ürünlerin ve ba	-			-	X			Potansiyel
244-Değerli ana metaller ve	-		X	-				Aday
252-Metal tank, rezervuar ve	-		X	-				Aday
256-Metallerin işlenmesi ve l	-			-		X		Potansiyel
259-Diğer fabrikasyon metal	-	X		-				Aday
281-Genel amaçlı makineleri	-	X		-				Aday
282-Genel amaçlı diğer maki	-	X		-				Aday
283-Tarım ve ormancılık mak	-		X	-				Aday
289-Diğer özel amaçlı makin	-			-			X	Olgun
292-Motorlu kara taşıtları ka	-		X	-				Aday
310-Mobilya imalatı	-	X		-				Aday
323-Spor malzemeleri imalat	-		X	-				Aday
325-Tıbbi ve dişçilik ile ilgili	-		X	-				Aday
331-Fabrikasyon metal ürünle	-	X		-				Aday

Kaynak:Kalkınma Bankası, Çorum Uygun Yatırım Alanları Araştırması, 2014

Çorum’da 3’lü kırılıma göre 87 sektörlü imalat sanayi analizinde 5’i işyeri kriterine 6’sı da istihdam kriterine göre olmak üzere 8 farklı sektörde 11 **olgun küme**; 15’i işyeri kriterinde 10’u da istihdam kriterinde olmak üzere 25 **potansiyel küme**; 17’si işyeri kriterinde 15’i de istihdam kriterinde olmak üzere 32 **aday küme** mevcuttur. Kümelenme özelliği taşıyan sektörler ve kümелendikleri kriterler aşağıda özetlenmiştir:

Tablo 53: Çorum İmalat Sanayi Sektörlerinin Kümelenmesi

	Hangi Katsayılara Göre	Hangi Kritere Göre	Sektörler
Olgun Küme	Büyüklik, Baskınlık, Uzmanlık	İşyeri Sayısı	106-Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı, 109-Hazır hayvan yemleri imalatı 233-Kilden inşaat malzemeleri imalatı 283-Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı 292-Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
			106-Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı, 109-Hazır hayvan yemleri imalatı 171-Kâğıt hamuru, kâğıt ve mukavva imalatı 233-Kilden inşaat malzemeleri imalatı 234-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı 289-Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı
		İstihdam	
Potansiyel Küme	Büyüklik ve Baskınlık	İşyeri Sayısı	
		İstihdam	
	Büyüklik ve Uzmanlık	İşyeri Sayısı	171-Kâğıt hamuru, kâğıt ve mukavva imalatı 211-Temel eczacılık ürünleri imalatı 323-Spor malzemeleri imalatı
		İstihdam	211-Temel eczacılık ürünleri imalatı 239-Aşındırıcı ürünlerin ve başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı
	Baskınlık ve Uzmanlık	İşyeri Sayısı	101-Etin işlenmesi ve saklanması ile et ürünlerinin imalatı, 107-Fırın ve unlu mamuller imalatı, 108-Diğer gıda maddelerinin imalatı, 161-Ağaçların biçilmesi ve planlanması, 236-Beton, çimento ve alçıdan yapılmış eşyaların imalatı, 256-Metallerin işlenmesi ve kaplanması; makinede işleme, 259-Diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı, 282-Genel amaçlı diğer makinelerin imalatı, 289-Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı, 331-Fabrikasyon metal ürünlerin, makinelerin ve ekipmanların onarımı
		İstihdam	107-Fırın ve unlu mamuller imalatı, 141-Kürk hariç, giyim eşyası imalatı, 152-Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı 161-Ağaçların biçilmesi ve planlanması, 162-Ağaç, mantar, kamış ve örgü malzeme ürünü imalatı, 172-Kâğıt ve mukavva ürünleri imalatı, 236-Beton, çimento ve alçıdan yapılmış eşyaların imalatı, 256-Metallerin işlenmesi ve kaplanması; makinede işleme
	Büyüklik	İşyeri Sayısı	
		İstihdam	
Aday Küme	Baskınlık	İşyeri Sayısı	141-Kürk hariç, giyim eşyası imalatı, 152-Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı, 162-Ağaç, mantar, kamış ve örgü malzeme ürünü imalatı, 181-Basım ve basım ile ilgili hizmet faaliyetleri, 222-Plastik ürünlerin imalatı 237-Taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve bitirilmesi, 251-Metal yapı malzemeleri imalatı 310-Mobilya imalatı
		İstihdam	108-Diğer gıda maddelerinin imalatı, 222-Plastik ürünlerin imalatı, 259-Diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı, 281-Genel amaçlı makinelerin imalatı 282-Genel amaçlı diğer makinelerin imalatı 310-Mobilya imalatı, 331-Fabrikasyon metal ürünlerin, makinelerin ve ekipmanların onarımı
	Uzmanlık	İşyeri Sayısı	201-Temel kimyasal maddelerin, kimyasal gübre ve azot bileşikler, birincil formda plastik ve sentetik kauçuk imalatı, 232-Ateşe dayanıklı (refrakter) ürünlerin imalatı 234-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı 235-Çimento, kireç ve alçı imalatı, 239-Aşındırıcı ürünlerin ve

	başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, 261-Elektronik bileşenlerin ve devre kartlarının imalatı, 275-Ev aletleri imalatı, 281-Genel amaçlı makinelerin imalatı 284-Metal işleme makineleri ve takım tezgahları imalatı 332-Sanayi makine ve ekipmanlarının kurulumu
İstihdam	232-Ateşe dayanıklı (refrakter) ürünlerin imalatı 235-Çimento, kireç ve alçı imalatı, 244-Değerli ana metaller ve diğer demir dışı metallerin imalatı 252-Metal tank, rezervuar ve muhafaza kapları imalatı 283-Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı 292-Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı 323-Spor malzemeleri imalatı, 325-Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı

Kaynak:Kalkınma Bankası, Çorum Uygun Yatırım Alanları Araştırması, 2014

5.2. Çorum İlinde Tüm Sektörler İçin Kümelenme Analizi

Çorum Sanayi Yoğunlaşması ve Kümelenmesi bölümünde imalat sanayi için yapılan kümelenme analizi, bu bölümde SGK verileri ile iktisadi faaliyet kollarının tamamını kapsayacak şekilde tüm sektörler için yapılacaktır. “Üç Yıldız Tekniği” kullanılarak yapılan kümelenme analizi daha önceki bölümlerde³ ayrıntılı olarak anlatıldığından burada sonuçlar üzerinden değerlendirme yapılmış ve analizin kuramsal çerçevesine değinilmemiştir.

Üç yıldız tekniği hemen tüm uygulamalarda sektörel istihdamlar (kısıtlı sayıdaki bazı çalışmalarda işyeri sayısı) temel olarak alınmaktadır. Çorum için yapılacak analizde istihdama göre üç yıldız tekniği uygulanacaktır. Üç yıldız analizinde üç temel kriter seçilmekte ve her sektör (bölge) için bu kriterlerin değerleri hesaplanmaktadır. Bu kriterleri ifade etmek gerekirse;

Büyüklik (Size) (e_i/E_i): İldeki sektör verisinin, sektörün toplam (Türkiye) verisine oranı,

Baskınlık (Dominance) (e_i/e_n): İldeki sektör verisinin, il toplam verisine oranı,

Uzmanlaşma (Specialization) [$(e_i/e_n) / (E_i/E_n)$]: Sektörün ildeki payının, sektörün ülkedeki payına oranını göstermektedir. Burada;

Çorum için;

e_i :İldeki i sektörü değerini, E_i : i sektörünün Türkiye toplam değerini,

e_n :İlin toplam değerini, E_n : Türkiye toplam değerini,

ifade etmektedir. Üç yıldız analizinde, her bir kriter (büyüklik, baskınlık ve uzmanlaşma) için bir eşik değer belirlenmekte ve kriterin hesaplanan değeri bu eşik değerini aşarsa, ilgili sektör bu kriterden bir yıldız almaktadır. İl bazında analiz edilen sektörler eşik değeri aştığı her kriter bazında bir yıldız aldığından, herhangi bir kriterin eşik değerini aşan sektör bir yıldız, herhangi iki kriterin eşik değerini

aşan sektör iki yıldız, üç kriterde de eşik değerini aşan sektör üç yıldız almaktadır. Üç yıldız alan sektörün o ilde “kümelenme” gösterdiği kabul edilmektedir.

Çorum için yapılacak bu değerlendirmede eşik değerin belirlenmesinde şu yöntem izlenmiştir:

- Analiz tüm sektörleri kapsayacağından toplam istihdam rakamları için sektörlerinin tamamının toplamı dikkate alınmıştır. İl bazında SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu) verileri⁴ kullanılarak NACE Rev. 2 dörtlü sektör kırılımında temin edilen veriler üçlü kırılıma göre yeniden düzenlenerek hesaplamalar yapılmıştır⁵.
- TR83 Bölgesinde üçlü kırılıma göre verisi bulunan 252 alt sektör bulunmaktadır. Türkiye verileri Bölge verileri ile eşleştirilmiş ve 252 alt sektör üzerinden değerlendirme yapılmıştır.
- Çorum için eşik değerin belirlenmesinde;
 - o *Büyüklik kriteri için, ildeki ilgili sektörün sektör Türkiye toplamı içindeki payı (e_i/E_i) kriteri için toplam 81 Düzey 3 bölgesi (il) olduğundan ve her bir ildeki ilgili sektörün ülke geneli içindeki payının beklenen değeri ($1/81=0.012346$) olacağından, bu değer büyüklik kriteri için eşik değer olarak alınmıştır.*
 - o *Baskınlık kriteri için (e_i/e_n), değerlendirmeye alınan 252 imalat sanayi alt sektörü bulunduğu ve her bir alt sektörün ildeki payının beklenen değeri de ($1/252=0.003968$) olacağından, bu değer eşik değer olarak kabul edilmiştir.*
 - o *Uzmanlık katsayısı için de $[(e_i/e_n) / (E_i/E_n)]$ beklenen değer 1 olacağından (sektörün ildeki payının sektörün ülkedeki payına oranının eşit olması bekleneceğinden), eşik değer olarak 1 alınmıştır.*

Çalışmada kullanılan üç yıldız analizinde, yalnızca eşik değerlerini aşan sektörlerin dikkate alındığı bir kez daha vurgulanmalıdır. Sektörlerin aldıkları yıldızlara göre kümelenme karakteristiklerinin isimlendirilmesinde; üç yıldız alan sektörler için “olgun kümeler”, iki yıldız alan sektörler için “potansiyel kümeler” ve tek yıldız alan sektörler için de “aday kümeler” ifadeleri kullanılacaktır.

Çorum için yapılan analiz çerçevesinde işyeri sayısı ve istihdam bakımından yapılan analiz sonuçları ayrı ayrı tablolar halinde aşağıda verilmiştir.

5.3. Çorum İli Kümelenme Analizi Sonuçları

Çorum’da tüm sektörleri kapsayan 3’lü kırılımdaki 252 sektörlük analizde istihdam kriterine göre 8 **olgun küme**; 34 **potansiyel küme** ve 49 **aday küme** mevcuttur.

Olgun Küme Özelliği Gösteren Sektörler:

⁴Hesaplamalar Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı’ndan temin edilen 2012 verileri kullanılarak yapılmıştır. Bu kapsamda, “istihdam” terimi ilgili işyerlerine kayıtlı ve herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı tüm kişileri ifade etmektedir.

⁵ Hangi sektöre ait olduğu belirtilmemiş veriler, veri tabanından çıkartılmıştır.

052-Linyit madenciliği, 106-Öğütölmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı, 109-Hazır hayvan yemleri imalatı, 171-Kağıt hamuru, kağıt ve mukavva imalatı, 233-Kilden inşaat malzemeleri imalatı, 234-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı, 289-Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı, 855-Diğer eğitim.

Potansiyel Küme Özelliğı Gösteren Sektörler:

014-Hayvansal üretim, 081-Kum, kil ve taş ocakçılığı, 091-Petrol ve doğal gaz çıkarımını destekleyici faaliyetler, 107-Fırın ve unlu mamuller imalatı, 141-Kürk hariç, giyim eşyası imalatı, 152-Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı, 161-Ağaçların biçilmesi ve planyalanması, 162-Ağaç, mantar, kamış ve örgü malzeme ürünü imalatı, 211-Temel eczacılık ürünleri imalatı, 236-Beton, çimento ve alçıdan yapılmış eşyaların imalatı, 239-Aşındırıcı ürünlerin ve başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, 256-Metallerin işlenmesi ve kaplanması; makede işleme, 259-Diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı, 353-Buhar ve iklimlendirme temini, 412-İkamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı, 421-Kara ve demir yollarının inşaatı, 422-Hizmet projelerinin inşaatı, 431-Yıkım ve şantiyenin hazırlanması, 432-Elektrik tesisatı, sıhhi tesisat ve diğer inşaat tesisatı faaliyetleri, 471-Belirli bir mala tahsis edilmemiş mağazalardaki perakende ticaret, 473-Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda otomotiv yakıtının perakende ticareti, 475-Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda diğer ev eşyalarının perakende ticareti, 493-Kara taşımacılığı ile yapılan diğer yolcu taşımacılığı, 494-Kara yolu ile yük taşımacılığı ve taşımacılık hizmetleri, 553-Kamp alanları, motorlu karavan ve karavan tipi treyler (römork) park hizmetleri, 559-Diğer konaklama yerleri, 562-Dışarıya yemek hizmeti sunan işletmelerin (catering) faaliyetleri ve diğer yiyecek hizmetleri faaliyetleri, 631-Veri işleme, barındırma ve ilgili faaliyetler; web portalları, 692-Muhasebe, defter tutma ve denetim faaliyetleri; vergi danışmanlığı, 803-Soruşturma faaliyetleri, 812-Temizlik faaliyetleri, 853-Ortaöğretim, 854-Ortaöğretim sonrası yükseköğretim derecesinde olmayan eğitim ve yükseköğretim, 879-Diğer yatılı bakım faaliyetleri.

Aday Küme Özelliğı Gösteren Sektörler:

015-Karma çiftçilik, 024-Ormancılık için destekleyici faaliyetler, 051-Taş kömürü madenciliğı, 108-Diğer gıda maddelerinin imalatı, 172-Kağıt ve mukavva ürünleri imalatı, 222-Plastik ürünlerin imalatı, 232-Ateşe dayanıklı (refrakter) ürünlerin imalatı, 235-Çimento, kireç ve alçı imalatı, 244-Değerli ana metaller ve diğer demir dışı metallerin imalatı, 252-Metal tank, rezervuar ve muhafaza kapları imalatı, 281-Genel amaçlı makinelerin imalatı, 282-Genel amaçlı diğer makinelerin imalatı, 283-Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı, 292-Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı, 310-Mobilya imalatı, 323-Spor malzemeleri imalatı, 325-Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı, 331-Fabrikasyon metal ürünlerin, makinelerin ve ekipmanların onarımı, 332-Sanayi makine ve ekipmanlarının kurulumu, 352-Gaz imalatı; ana

şebeke üzerinden gaz yakıtların dağıtımı, 370-Kanalizasyon, 382-Atıkların ıslahı ve bertarafı, 429-Bina dışı diğer yapılara ait projelerin inşaatı, 461-Bir ücret veya sözleşmeye dayalı olarak yapılan toptan ticaret, 462-Tarımsal hammadde ve canlı hayvanların toptan ticareti, 472-Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda gıda, içecek ve tütün perakende ticareti, 477-Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda diğer malların perakende ticareti, 495-Boru hattı taşımacılığı, 522-Taşımacılık için destekleyici faaliyetler, 551-Oteller ve benzeri konaklama yerleri, 561-Lokantalar ve seyyar yemek hizmeti faaliyetleri, 563-İçecek sunum hizmetleri, 601-Radyo yayıncılığı, 651-Sigorta, 661-Finansal hizmetler için yardımcı faaliyetler (Sigorta ve emeklilik fonları hariç), 663-Fon yönetimi faaliyetleri, 702-İdari danışmanlık faaliyetleri, 711-Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik danışmanlık, 712-Teknik test ve analiz faaliyetleri, 801-Özel güvenlik faaliyetleri, 821-Büro yönetimi ve destek faaliyetleri, 829-Başka yerde sınıflandırılmamış işletme destek hizmet faaliyetleri, 841-Ülke yönetimi ve toplumun ekonomik ve sosyal politikalarının yönetimi, 851-Okul öncesi eğitim, 861-Hastane hizmetleri, 881-Yaşlılar ve bedensel engelliler için barınacak yer sağlanmaksızın verilen sosyal hizmetler, 910-Kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler, 949-Diğer üyelik organizasyonlarının faaliyetleri, 960-Diğer hizmet faaliyetleri.

6. SWOT ANALİZİ VE GELİŞİM BİLEŞENLERİ

Binlerce yıldır pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan **Çorum**, taşıdığı tarihi ve kültürel değerler, doğa, kültür, yayla gibi çeşitli alanlarda turizm potansiyelinin bulunması, üniversitesi olması, coğrafi konum itibarıyla bir geçiş noktasında olması ve tarıma elverişli alanlarının büyüklüğü, iklim koşullarının çok çeşitli tarımsal ürün üretimine olanak sağlaması, yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin bulunması, uluslararası düzeyde üretim ve satış yapan firmaların bulunması, sanayi altyapısının güçlü olması, belli sanayi dallarında uzmanlaşmanın bulunması, zengin su, orman ve bitki varlığına sahip olması gibi güçlü yönleri ve fırsatları ile ekonomik ve sosyal anlamda gelişmeye açık pek çok potansiyele sahiptir.

Ancak Çorum, aynı zamanda nitelikli genç nüfusun il dışına göç etmesi, ilin doğal kaynaklarının ve kültürel değerlerinin turizm sektörüne yansıtılamaması, sosyal yaşamın yeterince gelişmiş olmaması ve sosyal aktivite azlığı, Ar-Ge kapasitesinin düşük olması, tarım dışı gelir kaynaklarının sınırlı olması, yerel yönetimler, kamu kurumları ve özel sektör arasındaki iletişim ve koordinasyon eksikliği, turizm ve kültürel değerler konusundaki bilinç eksikliği, sanayi ve hizmet sektörlerinde nitelikli ara eleman eksikliği, demiryolu bağlantısının olmaması, yenilikçilik göstergelerinin yetersiz olması, şirketlerin kurumsallaşamaması, işletmelerin küçük ölçekli olması, turizm işletmeciliğinin istenilen standartlara sahip olmaması, ilin yeterince tanıtılamaması, tarımda örgütlenme ve eğitim eksikliği, çevre kirliliği, plansız kentleşme, tarım alanlarının yerleşime açılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince değerlendirilememesi gibi pek çok da zayıf yönler ve tehdit unsurları ile karşı karşıyadır.

6.1. SWOT Analizi

Bu bölümde, Çorum'un güçlü ve zayıf yönlerini, fırsat ve tehdit yaratan koşulları irdeleyen genel bir analiz (GZFT veya SWOT Analizi) yer almaktadır.

İlin içinde yer alabileceği veya rekabet edebileceği faaliyetlerdeki veya piyasalardaki kritik başarı faktörlerinin belirlenmesi, güçlü ve zayıf yanların tespit edilmesi için kaynak profilinin kritik başarı faktörleriyle karşılaştırılması ve güçlü ve zayıf yanların, kaynakların ya da becerilerin yeterli bir rekabet avantajı yaratıp yaratmayacağının görülebilmesi açısından GZFT analizi, uygun yatırım alanları araştırmasında önemli bir adım oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında, Çorum'daki ilgili kamu ve özel kurumlarla, kişilerle yapılan görüşmeler ve illere ilişkin araştırma, analiz ve değerlendirmeler sonucunda ilgili sektörlerdeki güçlü ve zayıf yönleri ortaya konulmuş, il için fırsat ve tehdit yaratan koşullar irdelenmiştir.

Çorum özelinde ön plana çıkan ve içsel unsurları içeren **güçlü ve zayıf yönler** ile dışsal unsurları kapsayan ve ilin ekonomik ve sosyal yönden gelişmesi için **fırsat yaratan unsurlar** ve gelişmenin önündeki engeller ve zarar verici faktörlerden oluşan **tehdit unsurları** aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir:

Çorum İli SWOT Analizi

KUVVETLİ YÖNLER • Coğrafi konumu itibarıyla, Doğu Karadeniz ve Batı Anadolu Bölgeleri'ne açılan bir kapı konumunda olması, • Hidrolik enerji ve jeotermal enerji kaynaklarına sahip olması, • Güneş enerjisi santrali kurulabilecek güneş potansiyeli ve alanlarının olması, • Çalışma çağındaki nüfusun, toplam nüfusun önemli bir bölümünü oluşturması, • Okur yazarlık ve eğitim düzeyi göstergelerinin yüksek olması, • 1 Devlet üniversitesine sahip olması, • Uzun yıllardır önemli bir sanayi kültürünün oluşmuş olması, • Genel olarak makine sanayi alanında uzmanlaşmış olması, • Bazı sanayi ürünlerinde uzmanlaşma sağlanmış olması, • Yatırımlar açısından dinamik bir yapıya sahip olması, • OSB, KSS gibi sanayi altyapısının varlığı, • Önemli yeraltı kaynaklarına sahip olması, • İnovasyon, Ar-Ge gibi konularda farkındalığın olması ve bu konularda ilde verimli çalışmaların yapılması, • Üniversite-sanayi işbirliğinin güçlü olması,Teknoloji Geliştirme Bölgesinin bulunması, • Hititlerin Başkenti olan Hattuşa'nın il sınırları içinde bulunması, • Tarihi ve kültür turizmi yanında doğa, termal, yayla, av turizmi gibi çok yönlü turizm potansiyelinin olması, • Ticarete konu olan tarımsal ve sınai ürünlerde ürün çeşitliliğine sahip olması, • Ticari hayatın zenginliği ve ticaretin iyi organize olmuş olması, • Coğrafi yapı ve iklim özelliklerinin, çok çeşitli tarımsal faaliyete olanak tanınması, • Tarıma elverişli arazi varlığı, • Zengin su kaynaklarına sahip olması, • Tarımsal ürünlerin işlendiği gıda sanayinin varlığı, • Örtüaltı ve organik tarım gibi farklı tarım tekniklerinin uygulanabilir olması, • Orman varlığı açısından zengin olması, • Hayvancılıkta üretim potansiyelinin yüksekliği, • Sermaye birikiminin varlığı.	ZAYIF YÖNLER • İlde demiryolu ve havayolu bağlantısının bulunmaması, • Turizm açısından her türlü potansiyele sahip olmakla birlikte, turizm potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi, • İlin tanıtımının yeterince yapılamaması, • Farklı tarım potansiyellerinin (organik tarım vb.) yeterince değerlendirilememesi, • Teknoloji ve organizasyon yetersizliğine bağlı olarak düşük verime ve düşük gelire sebep olan tarım uygulamalarının çokluğu, • Kentleşme sorunlarının giderilememiş olması, • Marka ürünlerin bulunmaması, • Sosyal ve kültürel hayat ortamının yeterince gelişmemiş olması, • Eğitim düzeyi iyi olmakla birlikte, mesleki eğitimin, bazı üretim sektörlerinin ihtiyacını karşılayamaması, • Ortak girişim kültürünün yeterince gelişmemiş olması, • Yeraltı kaynaklarının yeterli düzeyde olmaması, • Kapsamlı bir sanayi envanterinin tam olarak çıkarılamamış olması, • Sanayide teknolojinin, Ar-ge faaliyetlerinin yetersizliği ve düşük verimlilikte çalışılması, • Kamu yatırımlarından yeterince yararlanamaması.
FIRSATLAR • Coğrafi konum, iklim özellikleri, doğal kaynakların ekonomik gelişmelere uygun olması, • Doğa turizmine uygun doğal yapının bulunması, • Tarihi ve kültürel değerlerin zenginliğinin, ildeki turizm yatırımları açısından fırsatlar yaratması, • Yapım ya da profje aşamasında olan yolların, ulaşım açısından kolaylık sağlayacak olması,	TEHDİTLER • İklim değişiklikleri, • Çevre kirliliği, • Tarım alanlarının yapılaşma baskısı altında olması, • Tarımsal arazilerin çok parçalı oluşu, • Yurtdışından canlı hayvan ithalatının yerel hayvancılık faaliyeti üzerindeki olumsuz etkisi,

FIRSATLAR	TEHDİTLER
• Güneş enerjisi potansiyelinin bulunması, • İlde bulunan üniversitenin eğitim ve bilimsellik açısından gelişmeleri tetiklemesi, bunun da ekonomik, kültürel, sosyal yönlerden olumlu etkilerinin olması, • Eğitimin gelişmiş olması ve eğitim ile iş dünyası arasında güçlü bağların kurulması, • Arge ve inovasyon yatırımlarına önem veriliyor olması, • Organik tarım ve sera uygulamaları açısından uygun tarımsal koşullara sahip bulunması, • Sanayi girdisi olacak madenlerin varlığı, • Teknoparkın varlığı, • Marka bilincinin oluşmaya başlaması, • İstanbul bağlantılı Kuzey TETEK karayolu üzerine bulunan Osmancık ilçesinde OSB kuruluş çalışmalarının tamamlanmış olması, • 62.Hükümet programında belirtilen Ankara-Samsun demiryolunun Çorum’ dan geçecek olması • Baraj ve gölet alanlarının artmasıyla sulama projelerinin gelişecek olması	• Aile şirketlerinin kurumsallaşmaması, • Markalaşma maliyetinin yüksek olması, • Nitelikli işgücünün başka illere göç etmesi.

6.2. Gelişim Bileşenlerinin Bulunabilirliği

Ekonomik gelişmeyi doğrudan etkileyen ve bu sebeple de “Gelişim Bileşenleri” olarak adlandırılabilir olan coğrafi yapı, teknik ve sosyal alt yapı ile sanayi ve turizm sektörlerinin yeterlilikleri, sermayenin, ham maddenin, teknolojinin ve iş gücünün vb. bulunabilirlikleri açısından Çorum ilindeki değerlendirme tabloları aşağıda verilmiştir.

Çorum ili için belirlenen 20 gelişim bileşeninin 10’unun yeterli, 6’sının kısmen yeterli, 4’ünün yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.

Gelişim Bileşenleri Tablolarından da görüleceği gibi, Çorum ilinin sahip olduğu coğrafik özellikler tarımsal üretim ve sanayi üretiminin yanı sıra turizm sektörü açısından da önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

Tablo 54: Çorum İli Gelişim Bileşenleri Tablosu

BİLEŞENLER	Bulunabilirlik Düzeyi (ÇORUM)		
	Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz
Coğrafi Yapı	✓		
Pazara Yakınlık		✓	
Teknik Alt Yapı	Kara Yolu Ulaşımı	✓	
	Demir Yolu Ulaşımı		✓
	Hava Yolu Ulaşımı	✓	
	Deniz Yolu Ulaşımı		
	İletişim	✓	
Sosyal Alt Yapı	Enerji	✓	
	Eğitim	✓	
	Sağlık	✓	
Turizm Kaynaklarının Bulunabilirliği	✓		
Turizm Altyapı Yatırımları			✓
Teknoloji ve İnovasyon (Yenilikçilik)		✓	
Girişimci Potansiyelinin Varlığı		✓	
İşgücü	✓		
Üst Düzey Yönetici ve Teknik Personel			✓
Sermaye		✓	
Hammadde		✓	
Organize Sanayi Bölgesi	✓		
Küçük Sanayi Siteleri	✓		
Üniversite-Sanayi İşbirliği	✓		

7. ÇORUM İLİ DIŞ TİCARET BİLGİLERİ

Çorum ilinde 2015 yılında yapılan detaylı dış ticaret bilgileri TÜİK'ten edinilmiştir.

Tablo 55: 2015 Yılı Dış Ticaret Bilgileri

İHRACAT (ÇORUM) (2015) (\$)	İTHALAT (ÇORUM) (2015) (\$)
338.480.194	291.622.408

Kaynak: TÜİK, 2016

Tablo 56: Çorum'dan En Fazla İhracat Yapılan 10 Sektör

FASIL ADI	DOLAR
Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	172.623.055
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	73.480.971
Seramik mamulleri	14.703.065
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	13.667.423
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	9.538.257
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	9.262.268
Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	7.766.373
Demir veya çelikten eşya	7.022.646
İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	5.763.115
Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler	5.408.498

Kaynak: TÜİK, 2016

Tablo 57: Çorum'a En Fazla İthalat Yapılan 10 Sektör

FASIL ADI	DOLAR
Hububat	136.158.851
Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	78.680.194
Gıda sanayinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	23.781.924
Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	19.547.549
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	6.212.076
Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı	3.612.559
Canlı hayvanlar	3.095.719
İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	1.969.823
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	1.869.103
Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	1.467.369

Kaynak: TÜİK, 2016

TR83 BÖLGESİ İHRACAT VE İTHALAT FASILLARINDA KATMA DEĞER YAKLAŞIMI RAPORU (2015) DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ

(Bu analiz, 2014 yılı TÜİK verileri kullanılarak OKA tarafından hazırlanmıştır. Dış ticaret verilerindeki fasıl tutarları (\$ cinsinden) o fasılın ağırlığına bölünerek kg başına katma değerler bulunmuş ve bu değerler üzerine yorumlar geliştirilmiştir).

- Bölge ihracatının daha hızlı artması, daha yüksek katma değerli ürünleri satarak gerçekleşebilir.
- Bölgeden yapılan ihracatın ortalama değerinin artması için daha yüksek katma değerli ürünlerin ihracatını artırıcı farkındalık çalışmaları ve teşvikler öngörülebilir.
- İhracat katma değerinin ithalat katma değerini karşılama oranının yüksek olduğu, bir başka deyişle ihracatın gelir, ithalatın gider olarak kabul edildiğinde karlılığın yüksek olduğu fasıllarda ihracatı artırıcı destekleme mekanizmaları kurgulanabilir. Bu yolla hem bölgenin dış ticaret dengesi iyileştirilmiş hem de katma değeri yüksek bir ticaret yapısı geliştirilmiş olacaktır.
- Fasıllarla ilgili belirlenen ülkeler doğrultusunda heyet alımları gerçekleştirilebilir. İşlem hacmi yüksek yada artış eğilimindeki ülkeler hedeflenerek ihracata yönelik pazarlama ve tanıtım çalışmalarının olumlu neticeleri beklenebilir.
- İki konuşmacılı bir panel, farkındalık açısından faydalı olabilir:
 - ❖ Sektör dönüşümlerini ve yüksek katma değerli ürünlerin ihracatında potansiyel pazarları aktaracak, bu konular üzerinde çalışmalar yürüten bir akademisyenin konuşma/sunumu
 - ❖ Geçmişe oranla daha yüksek katma değerli ürünler üretilip ihracatını yükselten başarılı bir özel sektör firmasının başarı öyküsü

YALNIZCA İHRACAT RAKAMLARI DOĞRULTUSUNDA YAPILAN DEĞERLENDİRMELER

- İhracatta hem yüksek ciro yapılan (25 milyon \$ ve üzeri), hem de katma değeri yüksek (5 \$ veya üzeri) olan fasılların mevcut ihracat trendlerinin korunması veya artırılması/imkanlar dahilinde katma değerlerinin daha da artırılması Bölge ihracatı için önem arz edecektir. Bu sektörlerde ciddi miktarda ihracat yapıldığından farkındalık ve tanınırlık faaliyetlerinden çok sektörlerin teknolojilerinin yükselebilmesi adına finansal yardım mekanizmaları faydalı olabilir: Bu sektörler:
 - ❖ Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları
 - ❖ Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı
 - ❖ Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı
 - ❖ Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar
 - ❖ Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar
 - ❖ Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı
 - ❖ Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler

- İhracatta yüksek ciro yapılamayan (5 milyon \$ ve altı), ancak katma değeri yüksek olan (15 \$ ve üzeri) fasılların daha fazla tanıtımı, gerekirse heyet alımı şeklindeki faaliyetlerle Bölgede daha fazla konuşulması ve farkındalığın artırılması sağlanabilir. (2014 değerleri, 2013 değerleriyle de karşılaştırılmış olup 2013 yılındaki katma değeri 15 \$'ın altında olan fasıllar çıkarılmıştır). Bu sektörler:
 - ❖ Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı
 - ❖ Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı
 - ❖ Özel dokunmuş mensucat, tuftedilmiş dokunabilir mensucat, dantela, duvar halıları, şeritçi ve kaytancı eşyası, işlemler
 - ❖ Müzik aletleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı
 - ❖ Deri-saraciye eşyası, eyer-koşum takımları, seyahat eşyası, el çantaları vb mahfazalar, hayvan bağırsağından mamul eşya
 - ❖ Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat
- İhracatta yüksek ciro yapılan (25 milyon \$ ve üzeri), ancak katma değeri düşük (1,5 \$ ve altı) fasılların (ihracat miktarlarını azaltmayacak şekilde) süreç içerisinde ve imkanlar dahilinde daha yüksek katma değerli ürünleri içermesi sağlanarak dönüşüme gidilmesi önerilebilir. İmkan dahilinde olmaması halinde ihracattaki yüksek ciroyu kaybetmemek için en azından sürekliliğini kaybetmeme adına da çalışmalar yapılabilir. Bu sektörler:
 - ❖ Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni
 - ❖ Demir veya çelikten eşya
 - ❖ Demir ve çelik

İHRACAT VE İTHALAT RAKAMLARI BERABER DEĞERLENDİRİLEREK YAPILAN DEĞERLENDİRMELER

- **İhracat katma değer fazlası ve aynı zamanda ihracat fazlası veren fasıllar:** Bu fasıldaki firmaların sürdürülebilir büyümesi için finansal destek mekanizmalarının sürdürülmesi önem arz etmektedir.
 - ❖ Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı
 - ❖ Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar
 - ❖ Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı
 - ❖ Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler
 - ❖ Müzik aletleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı
- **İhracat katma değer fazlası veren ancak ithalat fazlası veren fasıllar:** Heyet alımlarıyla sektörün farkındalığının artırılması; sektörün özendirilmesi önem arz etmektedir.
 - ❖ Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat
- **İhracat fazlası veren ancak ithalat katma değer fazlası veren fasıllar:** İthalat ürünlerin katma değerini yakalayacak teknoloji transferlerinin yapılması, rekabetçiliğin artırılması önem arz etmektedir.
 - ❖ Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları
 - ❖ Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı
 - ❖ Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı

- **Yüksek ihracat yapılan ancak düşük katma değerli fasıllar:** Küçük inovasyonlarla yüksek miktarda ihracat yapılan ürünlerin kalite ve fiyatının artırılması önem arz etmektedir.
 - ❖ Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni
 - ❖ Demir veya çelikten eşya
 - ❖ Demir ve çelik
- **İthalat fazlası ve/veya ithalat katma değer fazlası veren fasıllar:** Bu fasıllarda ithalat ürünlerinin incelenerek ürün ikameleriyle ilgili yeni politikaların geliştirilmesi, yerli ürünlerin teşvik edilmesi önem arz etmektedir.
 - ❖ Hububat
 - ❖ Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar
 - ❖ Gıda sanayisinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler
 - ❖ Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem
 - ❖ Organik kimyasal ürünler
 - ❖ Diğer hayvansal menşeli ürünler (kıl, kemik, boynuz, fildişi, mercan, bağırsak, vb.)
 - ❖ Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar
 - ❖ Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları

8. YATIRIM ALANLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Bir yörenin yatırımcılar için çekim merkezi olması ülke ve bölgenin gelişmişliği yanında, kendi özel konum ve koşullarına da bağlıdır. Yerleşim yerlerinin gelişmişlik düzeyi, kendi iç dinamikleri ve/veya kamunun desteği ile şekillenmektedir. Bir yörenin, gelişme dinamiklerini oluşturan unsurlar, genel olarak doğal altyapı, maddi altyapı, kurumsal altyapı ve beşeri altyapıdan oluşmaktadır. Söz konusu altyapılar birbirlerini tamamlayarak geliştiği ölçüde yörenin/bölgenin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi de artmaktadır.

Sosyo-ekonomik gelişmenin büyüklük, yoğunluk ve nitelikleri bir yandan illerin sahip olduğu nüfus, altyapı ve üstyapı donatımlarına, diğer yandan da bunlar arasındaki bileşim, etkileşim ağı, firmalar arası ileri ve geri bağlantılar ile yerleşim yeri faktörlerine bağlı bulunmaktadır. Dolayısıyla, devlet yatırımlarının dışsal etkileri, belediyelerin kent planlaması, meslek kuruluşlarının uyarıcı ve yönlendirici faaliyetleri bir bütün olarak şehirlerin sosyo-ekonomik düzeyini şekillendirmektedir.

Bölgesel veya ulusal gelişmenin sağlanabilmesi, ancak rasyonel kararlar doğrultusunda, üretim faktörlerinin etkin kullanılmasıyla, verimli alanlara, uygun zamanda gerekli yatırımların yapılmasıyla mümkün olmaktadır. Bu noktada “kalkınmanın” temel faktörlerden birini de, tasarrufların yani finansal kaynakların kârlı ve verimli alanlara tahsis edilmesi oluşturmaktadır. Bu amaca hizmet edecek olan TR83 Bölgesi illerinin beşerî ve fizikî kaynaklarının dikkate alınması suretiyle tespit edilen yatırım konularının gerçekleşmesinde, kamu otoritesinin ilgi ve desteğinin özel sektör girişimciliğiyle buluşturulması büyük önem arz etmektedir.

Finansal kaynakların kârlı ve verimli alanlara yönlendirilmesinde ve yörenin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyini artırıcı yatırım projelerinin değerlendirilmesinde ilk adım olan uygun yatırım alanları araştırması önem kazanmaktadır. Uygun yatırım alanları araştırmasında temel amaç, yörenin kısa ve uzun dönemde beklenen gelişmeleri de dikkate alınarak, yöre kalkınmasına katkıda bulunacak, yöre kaynakları ile uyumlu, iç ve dış talebe yönelik uygun yatırım konularını önermektir.

Uygun yatırım konuları önerilerinin tespitinde yöresel kaynakların yanı sıra yatırım eğilimi, sektörel yoğunlaşma, sektörel performans, kümelenme analizi gibi farklı teknikler de kullanılmış, tespit edilen yatırım konuları kuruluş yeri faktörleri analizine göre değerlendirilmiştir. Kuruluş yeri faktörleri, belirlenen üretim konusunun belli bir coğrafi konuma yerleştirilmesi durumunda, söz konusu üretim konusunun yatırım ve işletme maliyetleri, satış hasılatı ve sermaye yapısı üzerinde etkili olan tüm konumsal özellikleri kapsamaktadır. Bir yatırım projesinde kuruluş yeri, işletmenin amaçlarına ulaşması için gerekli koşulları yerine getirebilecek özellikleri taşımalıdır. Bu amaca yönelik olarak,

kuruluş yerinin belirlenme sürecinde verimlilik, ekonomiklik ve kârlılık şeklinde üç temel ekonomik unsur dikkate alınmalıdır.

TR83 Bölgesi illeri, zengin tarım potansiyeli, ticaret ve geçiş yolları üzerinde olması, tarihi ve kültürel turizm potansiyeli, limanı, sanayi alt yapısı ve verimli topraklarıyla Dünya pazarından daha fazla pay alabilecek potansiyele sahiptir.

Bölgede makine ve teçhizat, gıda ürünleri ve içecek, ana metal sanayi, motorlu kara taşıtı ve römorklar, giyim eşyası, tarım ve hayvancılık, elektrikli makine ve cihazlar, metalik olmayan diğer mineral ürünler sektörleri ihracat açısından öne çıkarken ithalatta tarım ve hayvancılık, atık ve hurdalar, makine ve teçhizat, kimyasal madde ve ürünleri sektörleri önemli pay almaktadır. Bölgede uluslararası kalitede ve standartlarında tek tip/standart üretim yapılması halinde ihracat pazarlarında rekabet gücüne sahip olacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda tarımsal üretimde yeni ürün çeşitlerinin denenmesi, bazı tarımsal ürünlerin öncelikli ihracat olarak öne çıkarılması, yurtiçi ve yurtdışı pazarlara daha etkili hitap edilmesi gerekmektedir. Bu ise Dünya piyasalarına göre rekabete hazır olma ve rekabet üstünlüğüne yönelik çalışmaların hızlandırılması ile olanaklıdır. Yurtdışında rekabet gücünün elde edilmesi ise; işgücü maliyetleri, doğal ve tarihi avantajları ve ürün kalitesinin geliştirilmesi, hammadde fiyatlarının cazipliği, dış piyasa konusundaki bilgi düzeyinin yükseltilmesi, eğitim ile insan kaynaklarının geliştirilmesi, teknoloji kullanma ile artırılabilecektir. Bölge, turizm açısından farklı kesimlere hitap edebilecek zengin turizm varlıklarına sahip bulunmaktadır. Halihazırda yapılan turizm yatırımları ve müzelerin gelecek dönemde daha fazla yerli ve yabancı turist çekeceği tahmin edilmektedir. TR83 Bölgesi illeri Türkiye ekonomisi içinde gelecekte daha fazla önemli ve öncelikli bir yer elde etmeye adaydır.

Bölge illeri orta vadede arzulanan gelişme atılımını gerçekleştirecek kaynaklara ve potansiyele sahiptir. Bu kaynakların harekete geçirilmesi, ortaya çıkacak fırsatların etkili bir şekilde değerlendirilmesi, olası tehditlerin bertaraf edilmesi ve zayıf yönlerin ortaya çıkardığı dezavantajları aşmakla yakından ilgilidir. Var olan fırsatların etkin bir şekilde kullanılması, belirlenen hedefe ulaşmada önemli bir unsur olmakla birlikte, aynı zamanda, bölgenin zayıf yönlerinin sayıca azaltılmasına yardımcı olabilecek, güçlü yönlerinin artmasına ve daha da kuvvetlenmesine katkı sağlayacaktır.

Çorum yüksek imalat sanayi kapasitesine sahip bulunmaktadır. Özellikle makine, metal eşya ve mobilya imalatı sektörlerinde geleceğe umutla bakılabilir. Altın rafineri ve takı-süs eşyası üretiminde, meslek yüksek okulunu da kurarak ihtisaslaşması beklenmektedir. Savunma sanayi alanında kendine güveni ve iddiası olan il, otomotiv yan sanayi ve savunma sanayi alanlarında özendirme ve teşvik

beklemektedir. Bu zamana kadar öz kaynaklarıyla atılımlar gerçekleştiren yerel girişimciler, kamunun yönlendirmesi ve perspektif sunması durumunda yeni yatırımlara hazır durumdadır.

Kalkınma Bankası'nın 2014 yılında hazırladığı "Uygun Yatırım Alanları" çalışmasına göre; yapılan değerlendirmeler neticesinde Çorum için 45 yatırım konusu önerilmiştir. İlin doğal, sosyal ve ekonomik koşulları ve potansiyel gelişme eksenleri dikkate alınarak NACE Revize 2 faaliyet sınıflaması bazında dörtlü kırıma göre belirlenen yatırım konularının kuruluş yeri faktörlerine göre değerlendirilmesi sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır.

Çorum için belirlenen 55 faaliyet alanının⁴'ü A grubunda, 51'i ise B grubunda yer almaktadır.Çorum ili için önerilen yatırım konularının değerlendirme neticesinde aldıkları notlar, ana ve alt faaliyet dallarına göre aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

Tablo 58:Çorum İçin Önerilen Yatırım Konularının Özet Değerlendirmesi

Ana Faaliyet Alanı	Notu	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Adı (NACE Rev. 2)
TARIM	A	3	01.1-Yem bitkileri (Entegre tesis için), 01.4-Et ve süt besiciliği,01.4-Et ve Yumurta Tavukçuluğu
	B	8	01.1-Sebze meyve yetiştirilmesi,01.1-Çiçek yetiştiriciliği ve kesme çiçek,01.1-Organik Meyve ve Sebze Yetiştirilmesi,, 01.1-Seracılık,01.4-Tiftik keçisi ve koyun yetiştirilmesi, 01.4-Arıcılık ve Bal Üretimi, 01.6-Bitkisel ve hayvansal üretimi destekleyici faaliyetler (Organizasyon), 03.2-Tatlı su ürünleri yetiştiriciliği
	AA	1	31.0-Mobilya imalatı (Diğer mobilya imalatı),
SANAYİ	AB	17	101-Etin İşlenmesi ve Saklanması ile Et Ürünlerinin İmalatı,105-Süt Ürünleri İmalatı, 10.7-Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı, 17.2-Oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile bunlardan yapılan muhafazalar,20.4-Sabun ve deterjan ile temizlik ve parlatici maddeler imalatı), 23.4-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı (Seramik sıhhi ürünler ve yalıtkanlar), 23.6-Beton, alçı ve çimentodan yapılmış diğer ürünlerin imalatı,24.2-Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı,25.1-Metal yapı malzemeleri imalatı (Metal yapı, kapı, pencere),25.4-Silah ve mühimmat (cephane) imalatı,25.9- Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı, 27.3-Kablolamada kullanılan teller ve kablolar ile gereçleri imalatı,27.4-Elektrikli aydınlatma ekipmanlarının imalatı,27.5-Ev aletleri imalatı (Elektrikli-elektriksiz), 29.2-Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,32.1-Mücevher ve benzeri eşyaların imalatı, 32.1-İmitasyon (taklit) takılar ve ilgili eşyaların imalatı.
	BB	13	13.9-Diğer tekstil ürünlerinin imalatı (Giyim eşyası dışındaki, 13.9-Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı,14.1-Kürk hariç, giyim eşyası imalatı (Dış giyim ve iç giyim eşyaları), 23.9-Aşındırıcı ürünlerin ve metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, 24.4-Değerli metal üretimi (Altın), 24.5-Metal döküm sanayii (Demir-çelik döküm), 25.2-Metal tank, rezervuar ve muhafaza kapları imalatı (Radyatör, kazan, tank vb), 25.7-El aletleri, takım tezgahı uçları, testere ağızları vb. imalatı, 28.1-Genel amaçlı makinelerin imalatı (Motor ve türbin imalatı), 28.2-Genel amaçlı diğer makinelerin imalatı (Kaldırma ve taşıma ekipmanları imalatı), 28.3-Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı, 28.4-Metal işleme makineleri ve takım tezgahları imalatı (Metal işleme mak.), 28.9-Diğer özel amaçlı makinelerin imalatı (Metalurji, maden, taş ocağı ve inşaat makineleri) 13.2-Dokuma, 25.3-Buhar jeneratörü imalatı (Merkezi sıcak su kazanları hariç),25.5-Metallerin dövülmesi, preslenmesi, baskılanması ve yuvarlanması; toz metalürjisi, 25.6-Metallerin işlenmesi ve kaplanması; makinede işleme
	CB	4	35.1-Elektrik enerjisinin üretimi (Güneşten enerji üretimi)
	B	1	52.1-Depolama ve ambarlama, 52.2-Taşımacılık için destekleyici faaliyetler (Acente)
LOJİSTİK	B	2	55.1-5 yıldızlı Otel, 55.1-Butik Otel 55.2-Apart, bungalov,56.3-Turistik eğlence merkezi,79.1-Seyahat acentesi ve tur operatörlerinin faaliyetleri, 91.0- Tarihi alanlar ve yapılar ile benzeri turistik yerlerin işletilmesi
TURİZM	B	6	

9. ÇORUM VİZYONU

Çorum için Vizyon

10. Kalkınma Planı'nın işaret ettiği hedef ve politikalar şunlardır;

- Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum
- Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme
- Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre
- Kalkınma için Uluslararası İşbirliği

Başta yukarıdaki politika ve hedefleri olmak üzere bütün üst düzey stratejik hedeflerin ışığında yerel amaçlara ve beklentilere uygun Çorum Stratejik Vizyonu aşağıdaki gibidir:

***“Yaşanabilirliği ve refah düzeyi sürekli artan,
üretim süreçlerinde ve endüstride
modernleşmeyi sağlamış, ulaşım ağında etkin
bir konuma sahip, uluslararası
rekabetedebilirliği yüksek bir şehir”***

10. ÇORUM İLİ İÇİN HAZIRLANAN EYLEM PLANI

Eylem Planları için Temel Çerçeve

Bu çalışma kapsamında temel hedef Çorum ili için mekansal, sosyal ve ekonomik yapının dönüştürülmesi ve geliştirilmesine katkı vermektir. Başka bir ifadeyle, şehrin mekansal yapısıyla yenilenen, sosyal ve ekonomik yapı dönüşümleri ile bir bütün halinde sürdürülebilir gelişiminin sağlanmasıdır.

Eylem planları vizyon ve temel çerçeve bağlamında üç ana başlıkta gruplandırılabilir:

- Mekansal yapı dönüşümleri
- Toplumsal yapı dönüşümleri
- Ekonomik yapı dönüşümleri

10. Kalkınma Planında bölgesel gelişme politikası “Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre” ekseninde yer almaktadır. Planda 2014-2018 döneminde uygulanacak bölgesel kalkınma politikalarının temel hedefinin, ülke genelinde sosyoekonomik bütünleşmenin gerçekleştirilerek topyekûn kalkınmanın sağlanması amacıyla bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, bölge ve şehirlerin potansiyellerinin değerlendirilerek ekonomik tabanlarının genişletilmesi ve rekabet güçlerinin artırılması olduğu ifade edilmiştir.

Bölgesel gelişme politikalarının ulusal düzeyde öncelik ve hedeflerini belirlemek amacıyla hazırlanan “Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS)” belgesinin vizyonu “Sosyoekonomik ve mekânsal olarak bütünleşmiş, rekabet gücü ve refah düzeyi yüksek bölgeleriyle daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye” olarak belirlenmekte ve bu vizyona ulaşmak için refahın ülke sathına daha dengeli yayılması; tüm bölgelerin potansiyellerinin değerlendirilerek rekabet güçlerinin artırılması suretiyle ulusal kalkınmaya azami düzeyde katkı sağlaması; ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi ile ülke genelinde daha dengeli bir yerleşim düzeni ve mekânsal gelişmenin desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi’nde, bölgelerin ve bölgelerdeki farklı nitelikteki yerleşimlerin kaynak ve potansiyellerinin en verimli şekilde değerlendirilmesi, yerleşme sisteminin etkinleştirilerek daha dengeli bir yapıya kavuşturulması, yerleşmeler arası ilişkilerin güçlendirilmesi ve mekâna duyarlı kalkınma politikalarının geliştirilmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Bu kapsamda, Anadolu’da mevcut metropol kentleri dengeleyecek yeni alt merkezlerin oluşturulması ve bölgelerin ve yerleşimlerin ulusal kalkınmada sahip oldukları roller dikkate alınarak bunlara özgü politikaların geliştirilmesi yoluyla kalkınmanın ülke geneline yayılmasının gerekliliğine işaret edilmektedir.

Bu amaçlara uygun hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı, şu planı izlemektedir:

Mevcut Durum Analizi ve Eylem Planı

Çorum ili için gelişme stratejilerinin ve eylemlerin geliştirilmesinde ulusal düzeydeki planlar ve strateji belgeleri, mevcut durum analizleri, GZFT Analizi, paydaş görüşleri temel girdi olarak alınmış ve 10 ana başlık altında eylemler planlanmıştır.

ÇORUM İL STRATEJİK GELİŞİM PLANI EYLEM PLANLARI LİSTESİ

- 1. ALTYAPI ve ULAŞTIRMA EYLEM PLANI**
- 2. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK EYLEM PLANI**
- 3. ORMAN ve SU İŞLERİ EYLEM PLANI**
- 4. EĞİTİM EYLEM PLANI**
- 5. İSTİHDAM EYLEM PLANI**
- 6. GÜVENLİK VE YEREL KAMU HİZMETLERİ EYLEM PLANI**
- 7. KÜLTÜR ve TURİZM EYLEM PLANI**
- 8. SAĞLIK EYLEM PLANI**
- 9. SANAYİ ve TİCARET EYLEM PLANI**
- 10.TARIM ve KIRSAL KALKINMA EYLEM PLANI**

Altyapı ve Ulaştırma Eylem Planı

9.1. Altyapı ve Ulaştırma Eylem Planı

Çorum İlinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) içindeki on eylem planından biri “Altyapı ve Ulaştırma Eylem Planı” olarak belirlenmiştir. Bu plan, Hitit Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu öğretim elemanı, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanı Öğr.Gör. Hasan BAYLAVLI danışmanlığında, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çorum Belediyesi, Çorum İl Özel İdaresi idaresi,Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü,Karayolları 73. Şube Şefliği, İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü idareci ve çalışanlarının katkılarıyla hazırlanmıştır.

Altyapı ve Ulaştırma alanında Çorum ilinde farklılık oluşturmak amacıyla hazırlanan stratejik eylem planı kapsamında;

1. İlin Riskli Yapı Haritasının Yapılması,
2. Yapılara GES Kurulması,
3. Raylı Sistem ve Şehir İçi Yer Altı Otoparkları,

olarak beş (3) stratejik amaç belirlenmiştir. Bu stratejik amaçlar altında ise;

1. İldeki Yapıların Hangi Deprem Yönetmeliğine Göre Yapıldığının tespiti, vatandaşın yapısının deprem açısından hangi riskler altında olduğu hususunda bilinçlendirilmesi,
2. Riskli Alanların Belirlenmesi ve Yapıların Deprem Açısından İncelenmesi,
3. Deprem Sonrası Simülasyonun Hazırlanması,
4. Mevcut yapıların enerji tüketimlerinin hesaplanması, mevcut yapılar için GES sisteminin teşvik edilmesi, yeni yapılar için zorunlu hale getirilmesi,
5. Cadde ve Sokaklara Park Eden Araçların Belirlenmesi,
6. Altyapı Hatlarının Tespit Edilmesi, Şehir İçi Yer Altı Otopark Alanlarının Belirlenmesi, Yapı işlet devret modeli ile yer altı otoparklarının yapılması,
7. Kısa, Orta ve Uzun Vadede Raylı Sistem Ulaşım Hattının Belirlenmesi ve Gerekli İmar Çalışmalarının Yapılması,

şeklinde yedi (7) hedef belirlenmiştir. Bu hedefler gerekçeleri ile birlikte açıklanmıştır.

1. Kısa Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
1.1.	İl Riskli Yapı Haritasının Yapılması	İldeki Yapıların Hangi Deprem Yönetmeliğine Göre Yapıldığının Tespit Edilmesi ve Vatandaşın yapısının deprem açısından nasıl riskli olduğunun bilinçlendirilmesi,	Çorum Belediyesi ve İlçe Belediyeleri	Çorum Belediyesi ve İlçe Belediyeleri	2018-2019	100.000	2820 km ²
GEREKÇE	Ülkemizin büyük bir kısmı deprem kuşağında yer almaktadır. Çorum İli de genellikle 1. Ve 2. Derece Deprem Bölgesinde yer almaktadır. Olası bir hafif, orta ve şiddetli depremde nasıl bir yıkım ile karşılaşılacağı belirsizdir. Ülkemizde 1940 yılından yürürlüğe giren 'Zelzele Mühtaklarında Yapılacak İnşaat Ait İtalyan Yapı Talimatnamesi' ile birlikte dokuz yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliklere göre yapılan yapıların birçoğu depremlerde ciddi hasar görmüş ve çok can kaybına neden olmuştur. Öncelikle kısa vadede mevcut yapıların hangi deprem yönetmeliğine göre yapıldığının tespit edilmesi, il ve ilçelerdeki dağılımının harita üzerinde belirlenmesi önemlidir. Hazırlanan harita üzerinde vatandaşın yapısının hangi deprem yönetmeliğine göre yapıldığının bilincine varması ve yapısının deprem açısından nasıl riskli olduğunun tespit edilmesidir.						

1. Kısa Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
1.2.	Raylı Sistem ve Şehir İçi Yer Altı Otoparkları,	Cadde ve Sokaklara Park Eden Araçların Belirlenmesi,	İl ve İlçe Belediyeleri	İl ve İlçe Belediyeleri	2018-2019	100.000	Park alanı dışındaki tüm araçların tespit edilmesi
GEREKÇE	İl merkezinde ve ilçelerdeki araçların tespit edilmesi, otopark dışında park edilen araçların tespit edilmesi otopark ihtiyacını belirleyecektir.						

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.1.	Raylı Sistem ve Şehir İçi Yer Altı Otoparkları,	Altyapı Hatlarının Tespit Edilmesi, Şehir İçi Yer Altı Otopark Alanlarının Belirlenmesi, Yap İşlet Devret modeli yer altı otoparklarının yapılması,	İl ve İlçe Belediyeleri	İl ve İlçe Belediyeleri	2018-2020	Otopark Alanına Bağlı	Park alanı dışındaki tüm araçların tespit edilmesi
GEREKÇE	Araç yükü belirlendikten sonra ihtiyaç olan otopark alanları belirlenecektir. Şehir içinde yer altı otoparkı yapılabilecek alanlar altyapı durumlarına göre tespit edilecek ve kaç araçlık yer altı otoparkı alanı yapılabileceği tespit edilecektir. Kısa, orta ve uzun vadede otoparklar şehir altına indirilebilecektir. Yap İşlet Devret Modeli ile yer altı otoparklarının artırılması, yer altı otopark kullanımının zorunlu hale getirilmesidir. Yapılacak olan yer altı otoparkları aynı zamanda sığınak olarak da kullanılabilecektir.						

3. Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.1	İl Riskli Yapı Haritasının Yapılması	Riskli Alanların Belirlenmesi ve Yapıların Deprem Açısından İncelenmesi,	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	2018-2023	Riskli Yapı Sayısı ve Alanına Bağlı	2820 km ²
GEREKÇE	Yapıların yapım yıllarına göre ve hangi deprem yönetmeliğine göre yapıldığı harita üzerinde işlendiğinde, riskli alanlar belirlenebilecektir. Bu riskli alanlara göre en riskli bölgelerden başlanarak kritik yapılar deprem açısından incelenecek ve inceleme sonuçları harita üzerine işlenecektir. Olası bir depremde hangi bölge veya mahallenin nasıl etkileneceğinin göstergesi olacaktır.						

3. Uzun Vade								
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi	
3.2.	İl Riskli Yapı Haritasının Yapılması	Deprem Simülasyonunun Hazırlanması	İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü	İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü	2018-2023	200.000	2820 km ²	
GEREKÇE	Deprem Simülasyonu hazırlanmasında; Gezici Deprem Simülasyonu tırı alınması, okullarda gerekli eğitimin verilmesinin sağlanması katkı sağlayacaktır. Deprem simülasyonu ile deprem sonrası halkın nerede toplanacağı anlatılacak ve deprem sonrası kargaşa en aza indirgenmesi sağlanacaktır.							

3. Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.3.	Raylı Sistem ve Şehir İçi Yer Altı Otoparkları,	Kısa, Orta ve Uzun Vadede Raylı Sistem Ulaşım Hattının Belirlenmesi ve Gerekli İmar Çalışmalarının Yapılması,	Çorum Belediyesi	Çorum Belediyesi	2018-2023	Ulaşım Hattı Uzunluğuna Bağlı	Ulaşım Ağının Belirlenmesi
GEREKÇE	Cadde ve sokaklarda park eden araçlar yer altına indirildikten sonra, raylı sistem için gerekli alan açılacaktır. Öncelikle ana ulaşım hatlarının belirlenmesi ve gerekli imar çalışmalarının da raylı sistem taşımacılığına göre yapılması doğru olacaktır. Yeni imara açılacak alanlarda raylı sistem taşımacılığına göre planlanması gerekecektir.						

3. Uzun Vade								
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi	
3.4.	Yapılara GES Kurulması	Mevcut yapıların enerji tüketimlerinin hesaplanması, mevcut yapılar için GES sisteminin teşvik edilmesi, yeni yapılar için zorunlu hale getirilmesi,	İl ve İlçe Belediyeleri	İl ve İlçe Belediyeleri	2018-2023	Yapı Enerji Tüketimine Bağlı	Yapı Ruhsatlarına GES zorunluğu Getirilmesi	
GEREKÇE	Yapılarda enerji tüketimi belirlenerek enerji maliyetinin çıkarılması ve GES için altyapının hazırlanmasıdır. Mevcut yapılar için GES teşvik edilmeli ve yeni yapı ruhsatlarında GES zorunlu hale getirilmelidir. Böylelikle dışa bağımlı olduğumuz enerji kaynaklarında enerji verimliliği sağlanacaktır.							

Çevre ve Şehircilik Eylem Plan

9.2. Çevre ve Şehircilik Eylem Planı

Çorum ilinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) içindeki on eylem planından biri “İl Çevre ve Şehircilik Stratejik Planı” olarak belirlenmiştir. Bu plan, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Güngör KARAKAŞ danışmanlığında, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çorum Belediyesi, Çorum İl Özel İdaresi idareci ve çalışanlarının katkılarıyla hazırlanmıştır.

Stratejik Planın Amacı ve Kapsamı

Stratejik Yönetim yaklaşımı ile hazırlanan 2018-2023 İl Çevre ve Şehircilik Eylem Planının amacı; çevre kirliliğini önlemek, çevre standartlarını yükseltmek ve geliştirmektir. Ayrıca Hayat kalitesi yüksek şehirler ve sürdürülebilir çevreyi temin etmek üzere; planlama, yapım, dönüşüm ve çevre yönetimine ilişkin iş ve işlemleri düzenleyici, denetleyici, katılımcı ve çözüm odaklı bir anlayışla yapmak diğer amaçlar arasındadır.

İl Çevre ve Şehircilik Eylem Planı, Ulusal Çevre ve Şehircilik Stratejisi’nde yer alan söz konusu 4 temel amaç etrafında şekillendirilmiştir. Bunlar;

- Planlama ve dönüşümün sağlanması
- Yaşanabilir çevre
- Yapı ve mesleki hizmetlerin iyileştirilmesi
- Kurumsal Kapasite Gelişiminin sağlanmasıdır.

Ulusal Çevre ve Şehircilik Stratejisi temel politika eksenleri dikkate alınarak hazırlanan İl Çevre ve Şehircilik Eylem Planı için 8 adet hedef belirlenmiştir. Bu hedefler;

- 2014 yılı TÜİK verilerine göre Çorum İli için belirtilen 1,22 kg/ kişi-gün atık miktarının 1kg/ kişi-gün seviyesinin altına düşürülmesi
- İl ve İlçe belediye sınırları içerisinde oluşan katı atık miktarının düzenli bertaraf oranının nüfusa göre en az %85’e çıkarılması
- İl İlçe belediye nüfusunun evsel atık sularının arıtılması oranının %83’den %100’e çıkarılması,
- İlimizdeki hava kirliliğinin başlıca etkenlerinden havadaki parçacık madde miktarının azaltılmasına yönelik faaliyetlerin yürütülmesi
- Hayvansal atıkların uygun olmayan bertaraf yöntemlerinin önlenerek, uygun bertaraf yöntemlerinin uygulanması,

- Çevre ve çevre kirliliği konusunda bilincin artırılması ve farkındalık oluşturulmasına yönelik eğitim kurumlarında seminer, brifing, toplantılar yapılarak plan dönemi sonuna kadar 30.000 öğrencinin bilgilendirmesi,
- Sosyal uyumu gözeterek özgün kimliği koruyan afete duyarlı, estetik insan ve çevre dostu yapılaşma için kentsel dönüşüm çalışmalarının sürdürülmesi,
- Binalarda enerji verimliliği farkındalığının artırılmasıdır.

Bu hedefleri gerçekleştirmek üzere, ilimizde öncelik, etkinlik ve uygulanabilirlik kriterleri esas alınarak 22 adet eylem planı belirlenmiştir.

Belirlenen bu eylemler paydaşlarla birlikte tekrar değerlendirilmiş ve ilimizin gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülen 5 eylem, gerekçeleri ile birlikte sunulmuştur. Bu eylemler aşağıda verilmiştir.

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.1.	Çorum Çevre Yolu	Çorum'un içinden geçen çevre yolunun şehir dışına taşınması	Karayolları Genel Müdürlüğü	İl Özel İdaresi Karayolları Genel Müdürlüğü	2019-2021		20 Km yol yapımı
GEREKÇE	Karayolu, bir ülkenin, bir bölgenin ve bir şehrin kalkınmasında, modern bir görünüme kavuşmasında önemli bir etkidir. Geçmişten günümüze kadar karayolu ulaşımı en çok tercih edilen ulaşım türlerinden biri olmuştur. Sadece şehirlerin modernleşmesinde değil aynı zamanda ticaretin gelişmesinde toplumların birbirleri ile iletişim kurmalarında, kültürlerin kaynaşmasında da karayolu büyük rol oynamaktadır. Çorum'un zamanla gelişmesi ve yayılması sonucu şehrin dışında olan çevre yolu artık şehrin içinden kalmıştır. Bu çevre yolundan geçen araçların egzozlarından çıkan kirleticiler çorum ilinin havasının kirlenmesine neden olmaktadır. Çevre yolundan geçen araçlar sadece havanın kirlenmesine neden olmakla kalmayıp aynı zamanda gürültü kirliliğine de yol açmaktadır. Çevre yolunun şehrin içinden geçmesinin sağlık açısından da ciddi problemler oluşturduğu pek çok akademisyen tarafından da dile getirilmektedir. Bu nedenle ilk önce mevcut çevre yolundan daha kısa sürede geçilmesi için ışıklı kavşaklara alt geçit veya üst geçit yapılabilir. Uzun vadede ise çevre yolunun çorum dışından geçirilmesi gerekmektedir.						

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.2.	Atık Batarya ve Pillerin Toplanması	Çorum ilindeki STK'ların Çevresel Konularda Hassasiyetinin Artırılması	Belediye	Hitit Üniversitesi Valilik Belediye	2018-2020		STK Başına Yıllık: 30 Batarya
GEREKÇE Kullanılmış piller için çoğu kamu kuruluşlarında ve sivil toplum kuruluşlarında (STK) pil toplama için uygun alt yapı oluşturulmuş ve belirli bir ivme kazanılmıştır. Atık pillerde olduğu gibi kullanılmış bataryalarda geri dönüşüm tam olarak sağlanamamıştır. Sürdürülebilir bir gelişme için Kamu-Üniversite ve STK ile birlikte hareket edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle çorum ilindeki pek çok STK ile protokol yapılarak temiz bir çevre ve sürdürülebilir bir gelişme için işbirliği sağlanabilir. Hali hazırda örgütlü yapılar olan bu STK'ların çevresel konulara katılımının sağlanması ve STK'ların çevresel konularda hassasiyetinin artırılması teşvik edilmelidir. STK başına yıllık en az 30 batarya toplanması STK'ların farkındalığını artırabilir.							

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.3.	Pestisit Kullanımında Depozito Sistemi	Tarım Alanlarında Pestisit Kullanımı	Tarım İl Müdürlüğü	Özel İdare Valilik Belediye	2018-2020		Toplanan Pestisit Atık Miktarı
GEREKÇE							
Tarımsal alanlara, orman veya bahçelere uygulanan pestisitler havaya, su ve toprağa, oradan da bu ortamlarda yaşayan diğer canlılara geçmekte ve dönüşüme uğramaktadır. Bir pestisit çevredeki hareketlerini onun kimyasal yapısı, fiziksel özellikleri, formülasyon tipi, uygulama şekli, iklim ve tarımsal koşullar gibi faktörler etkilemektedir. Pestisitlerin püskürtülerek uygulanması sırasında bir kısmı evaporasyon ve dağılma nedeniyle kaybolurken, diğer kısmı bitki üzerinde ve toprak yüzeyinde kalmaktadır. Havaya karışan pestisit rüzgârlarla taşınabilir; yağmur, sis veya kar yağışıyla tekrar yeryüzüne dönebilir. Bu yolla hedef olmayan diğer organizma ve bitkilere ulaşan pestisit, bunlarda kalıntı ve toksiteye neden olabilir. Tehlikeli atıklar kategorisinde olan kullanılmış pestisit kutuları kullanıcılardan uygun bir şekilde bertaraf edilmediği bilinmektedir. Bilinçsiz pestisit kullanımı ve pestisit kutularının kontrolsüz bir şekilde doğaya atılması, temiz su kaynaklarının ve yeşil alanların kirlenmesine neden olmaktadır. Ayrıca zamanla aşırı ilaç kullanımı toprağa ve çevreye zarar vermektedir. Bu nedenle pestisit kullanımında depozito sistemine geçilmesi çevresel kaynakların kirlenmesine karşı alternatif bir çözüm olabilir.							

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.4.	Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümü	Kaynağında Ayrıştırma	Belediye	Hitit Üniversitesi Valilik Belediye	2018-2020		Günlük >80 ton
GEREKÇE Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğine göre; Ambalaj atıklarının belirli bir yönetim sistemi içinde, kaynağında ayrı toplanması, taşınması, ayrılmasına ilişkin teknik ve idari standartların oluşturulması için altyapının geliştirilmesi gerekmektedir. Dünyadaki doğal kaynaklar, hızlı nüfus artışı ve aşırı tüketim sebebiyle hızla azalmakta ve kirlenmektedir. Hızlı şehirleşme ve endüstrileşme dünyada çoğu belediyede olduğu gibi çoruma da katı atık birikimine neden olmaktadır. Mevcut kirliliklerin içerisinde yer alan katı atıklar, bertaraf edilmemeleri halinde; özellikle şehirde yaşayan insanlar için ilk göze çarpan çevre kirliliğine dönüşmektedir. Çevre kirliliğine yol açan bu atıklar, başlıca; yiyecek atıkları, kağıt-karton, plastik, naylon, metal-teneke, cam, deri, kemik, lastik, taş-toprak, odun, tekstil, bahçe atıkları ve ince taneli çöplerdir. Kentlerin gelişimi ile birlikte, evlerden ve ticari üretim yapan tesislerinden gelen katı atıklar kirlilik artışına katkı sağlamaktadır. Bunların bir sonucu olarak, katı atıkların daha iyi yönetilmesinde ve doğal kaynakların verimli kullanılması, son zamanlarda ilerlemeler meydana gelmiştir. Gelişmiş ülkeler ve iller katı atıklar içerisinde kâğıt, karton, mukava, cam, plastik, metal gibi önemli miktarda yer alan geri kazanılabilir katı atıkların yeniden değerlendirmektedirler. Bu bakımdan kaynağında ayrıştırma işlemlerinin bir an önce başlatılması gerekmektedir.							

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.5.	Bisiklet Yolu	Bisiklet Yolu Yapımı	Belediye	Valilik Belediye	2018- 2020		>1000 metre
GEREKÇE Resmi Gazetede yayınlanan Yönetmeliğin (29521 sayılı) amacı, şehir içi yollarda bisikletlerin ulaşım amacıyla kullanılmasını sağlamak, bisiklet yolları, bisiklet istasyonları ve bisiklet park yerlerinin planlanması, tasarlanması, yapılması ve işletilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Bu Yönetmelik, şehir içi yollardaki bisiklet yolları, bisiklet istasyonları ve bisiklet park yerlerinin tasarım ve yapım kurallarını, bisiklet yollarının şehir içi yollara entegrasyonunu, bisiklet istasyon ve bisiklet park yerlerinin işletilmesini kapsamaktadır. Şehrin yoğun trafik sonunun çözümüne katkı sağlamak için kaldırımlar ile birlikte bisiklet yolu yapımı gerekmektedir. Çorum ilinde bazı kısımlarda bisiklet yolu olmasına karşın bu yolların alt yapı eksikliği nedeniyle bazı eksikleri bulunmaktadır. Bisiklet kullanıcılarının ulaşım ihtiyaçlarını karşılamak, trafik akış sistemi içerisinde kavşak ve yol ayrımlarındaki geçişlerini güvenli bir şekilde sağlamak amacıyla bisiklet yolları bir ağ oluşturacak şekilde genişletilmelidir. Bunun için mevcut 1372 metre uzunluğundaki bisiklet yolu en az 1000 metre ilave yol yapılmalıdır.							

Orman ve Su İşleri Eylem Planı

9.3. Orman ve Su İşleri Eylem Planı

Çorum ilinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) içindeki on eylem planından biri “Orman ve Su İşleri Eylem Planı” olarak belirlenmiştir. Bu plan, Hitit Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu öğretim elemanı, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanı Öğr.Gör. Hasan BAYLAVLI danışmanlığında Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü, DSİ 54. Şube Müdürlüğü, Çorum Belediyesi, Çorum İl Özel İdaresi idareci ve çalışanlarının katkılarıyla hazırlanmıştır.

Bu kapsamda;

1. Sulama Sistemlerinde GES Kullanılması,
2. Meyve Ormanlarının Arttırılması,
3. Safari Turizminin Arttırılması,

olarak üç (3) stratejik amaç belirlenmiştir. Bu stratejik amaçlar altında ise;

1. Sulama Sistemlerinde Sulama Alanlarının Tespit Edilmesi ve Enerji Maliyetlerinin Çıkarılması,
2. Meyve Ormanı Yapılabilecek Alanların Çıkarılması, Toprak Analizlerinin Yapılması ve Orman Meyvelerinin Tespit Edilmesi,
3. Yerleşim Yerlerinden Uzak Bir Ormanlık Alanın Belirlenmesi, Doğa ve Tabiat Parkı Olarak Belirlenmesi,

Şeklinde üç (3) hedef belirlenmiştir. Bu hedefler gerekçeleri ile birlikte açıklanmıştır.

3. Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.1.	Sulama Sistemlerinde GES Kullanılması	Sulama Sistemlerinde Sulama Alanlarının Tespit Edilmesi ve Enerji Maliyetlerinin Çıkarılması,	DSİ	DSİ	2018-2023	Sulama Alanlarına Bağlı	Sulama Alanlarının ve Enerji Maliyetlerinin Belirlenmesi
GEREKÇE							
DSİ kapsamında mevcut sulama alanları ne kadar? Mevcut sulama sistemlerinde harcanan enerji ne kadar? Kısa, Orta ve Uzun vadede planlanan sulama projelerindeki enerji yükü ne kadar? Bunların GES ile karşılanması ve gerekli fizibilitenin çıkarılması gerekecektir.							

3. Uzun Vade

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.2.	Meyve Ormanlarının Arttırılması	Meyve Ormanları Yapılabilecek Alanların Çıkarılması, Toprak Analizlerinin Yapılması ve Orman Meyvelerinin Tespit Edilmesi,	Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü	Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü	2018-2023	Orman Alanlarına Bağlı	Meyve Orman Alanlarının Belirlenmesi
GEREKÇE	Aç kaldıkları için şehirlerde inen hayvanlar için meyve ormanlarının arttırılması ekolojik döngü açısından oldukça önemlidir. Bunun için yaban hayatını korumak ve ekolojik döngü için bu amaçlı meyve orman alanlarının belirlenmesi önemlidir. Bunun yanında köylülerin refah seviyesinin arttırılması ve köyden kente göçün önlenmesi için kestane, ceviz, badem ve ıhlamur gibi ağaçlardan meyve ormanlarının oluşturulması önemli olacaktır. İthal edilen bazı meyvelerinde ihraç edilmesi sağlanacaktır. Öncelikle meyve ormanı yapılabilecek alanlar belirlenmeli ve bu alanların toprak analizleri yapılarak hangi meyveler için uygun oldukları tespit edilmelidir. Meyve fidanları köylülere dağıtılmalı, hatta belli bir süre bu meyveleri yetiştirmeleri karşılığında bedelsiz arazi tahsis yapılmalıdır.						

3. Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.3.	Safari Turizminin Arttırılması	Yerleşim Yerlerinden Uzak Bir Bölgede Ormanlık Alan Belirlenmesi veya Oluşturulması, Bu Bölgede Yaşamını Sürdürebilecek Yaban Hayvanlarının Belirlenmesi, Yaban Hayvanlarının Bırakılması, Safari İçin Gerekli Yolların Oluşturulması,	Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü, Tarım İl Müdürlüğü, Turizm İl Müdürlüğü	Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü	2018-2023	Orman Alanlarına Bağlı	Doğa ve Tabiat Park Alanı Belirlenmesi
GEREKÇE	Ülkemizde yaban hayatını görmek, resimlemek için gerekli olan doğa ve tabiat parklarının sayısı yok denecek kadar azdır. Safari turizminin geliştirilmesi açısından özellikle Vahşi Doğa ve Tabiat Parklarının Oluşturulması önemli katkı sağlayacaktır. Öncelikle yerleşim yerlerinden uzak bir bölgede ormanlık alan belirlenmesi, bu ormanlık alanın yaban hayatı için uygun hale getirilmesi, gerekli ağaçların tespit edilmesi, dikilmesi ve biyolojik çeşitliliğin arttırılması, yaban hayvanlarının belirlenmesi ve bu hayvanların zamana bağlı olarak doğaya bırakılması, yaban hayatı oluştuktan sonra bu alanlara safari gezilerinin düzenlenmesi,						

Eğitim Eylem Planı

9.4. Eğitim Eylem Planı

Çorum İlinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) içindeki on eylem planından biri “Eğitim Eylem Planı” olarak belirlenmiştir. Bu plan, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Abdullah Çolak danışmanlığında Hitit Üniversitesi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü idareci ve çalışanlarının katkılarıyla hazırlanmıştır.

Bu eylem planının hazırlanmasındaki amaç, ilimizde eğitim hizmetlerinde ve sağlıklı yaşamın bir parçası olan spor hizmetlerinde başarı ve kaliteyi artırmak, kaynakların etkin verimli kullanılmasını sağlayarak Çorum ilinin insan gücü, sosyal ve kültürel anlamda gelişimine katkı sağlamaktır.

Bu kapsamda;

1. Bütün okullarda tekli eğitim sistemine geçişinin sağlanması amacıyla devletin ödemeleri dışında hayırseverleri harekete geçirerek okullaşma oranının artırılması,
2. Öğrencilerin akademik başarılarını sergileyebilmeleri açısından bilimsel proje hazırlamalarına yardımcı olmak için bu konuda Hitit Üniversitesi’nin birikiminden de yararlanma adına Üniversite-İl Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile danışman öğretmenlerin eğitilmesi programlarının yapılması,
3. Eğitim personelinin kalitesinin geliştirilmesi için Hitit Üniversitesi desteği ile tezsiz Yüksek Lisans Programlarının açılması,
4. Çağın gereklerine uygun teknoloji ve altyapı sistemi ile öğrencilerimizin eğitiminin sağlanması amacıyla robotik merkez açılması,
5. Çağın gereklerine uygun teknoloji ve altyapı sistemi ile öğrencilerimizin eğitiminin sağlanması için okullarda STEM-MAKER Sınıflarının kurulması,
6. İlimizde yaşayan vatandaşlar ve dışarıdan gelecek olan konuklar için Çatak Olimpik Sporcu Kamp Eğitim Merkezi ve Sosyal Yaşam Alanı Tesislerinin kurulması
7. Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü işbirliği ile Antrenörlerin ve spor yeteneği olan kimselerin niteliğini artırmak,
8. “Atletizmle Yaşa”, “Engel Yok” ve “Yerelde Profesyonel Lig” gibi projelerle lisanslı sporcu sayısını, sportif başarı ve katılımı, il düzeyinde profesyonel müsabaka sayısını artırmak gibi stratejik amaç belirlenmiştir.

Bu stratejik amaç altında ise;

1. Okulların kurulacağı alanlar belirlenirken nüfus yoğunluğu göz önüne alınması,
2. Okullarımızda hazırlanan bilimsel proje sayısının artırılması,
3. Eğitim Personelinin akademik gelişimini sağlamak,

4. Profesyonel sporcu ve antrenör yetiştirmek,
5. Hiçbir engel tanımaksızın sporu sağlıklı yaşamın bir parçası haline getirmek,
6. Robotik Merkezin açılması,
7. Okullarda STEM-MAKER Sınıflarının kurulması,
8. 70 yatak kapasiteli atak Olimpik Sporcu Kamp Eğitim Merkezi ve Sosyal Yaşam Alanının kurulması,

şeklinde hedefler belirlenmiştir. Bu hedefleri ulaşmak için ise, beş yıla yayılan 10 eylem ve bu eylemleri gerçekleştirmek için ise tahmini bütçeler hazırlanmıştır.

Belirlenen bu eylemler paydaşlarla birlikte tekrar gözden geçirilmiş, stratejik amaçlar, hedefler ve bütçeler dikkate alınarak seçilmiş on tane eylem gerekçeleri ile birlikte sunulmuştur.

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.1.	Okulların tekli eğitim sistemine geçişinin sağlanması	Okulların kurulacağı alanlar belirlenirken nüfus yoğunluğu göz önüne alınması	Milli Eğitim Müdürlüğü	İl Özel İdaresi	2018-2020	Hayırseverlerin desteklediği en az bir okul açılması
GEREKÇE	MEB 2019 hedeflerinde yer alan "Tam Gün Eğitim Sistemi"ne geçilebilmesi sağlamak için ihtiyaç duyulan alanların belirlenerek okul yapılmasının gerçekleştirilmesi. Bunun bir kısmının Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinden karşılanırken bir kısmının hayırsever iş adamlarını katkısıyla yapılmasının sağlanması. Ayrıca okul yapımında nüfus yoğunluğunun dikkate alınması da önem arz etmektedir.					

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.2	Okullarımızda bilimsel proje hazırlanmasına ilişkin eğitim ve destek sağlanması	Okullarımızda hazırlanan Bilimsel proje sayısının artırılması	Hitit Üniversitesi	Milli Eğitim Müdürlüğü	2018-2020	Hitit Üniversitesinin Destek verdiği Proje Hazırlama Eğitimlerinin sayısının artırılması
GEREKÇE	2018 Yılında 4006 Bilim Fuarlarına ilimizde başvuru sayısı 98'dir. Bu da okul başına TÜBİTAK tarafından 5000 TL destek sağlanması demektir. 4007 İl Bilim Şenliğine sağlanan tutar ise 80.000 TL dir. Bu projelerin hazırlanması, öğretmenlerde bilimsel süreç anlayışının geliştirilmesi için "Bilimsel Proje Hazırlama" seminerlerinde öğretmenlerin eğitilmesi gerekir. Bunu sağlamak amacıyla başta ilimizdeki Hitit Üniversitesi akademisyenleri olmak üzere, üniversitelerden gerekli destek alınması önem arz etmektedir. Her bir proje için akademik danışmana ihtiyaç vardır. Bu noktada sürekli yazışmalar yerine Hitit Üniversitesi İl Milli Eğitim Müdürlüğü arasında bir protokol anlaşması hazırlanıp yürürlüğe konulabilir. Bilimsel Projelerle genç beyinlerin aktif ve üretken hale getirilmesi, kendilerine öz güvenlerinin artması asıl gaye iken, ayrıca başarılı öğrenciler ve çalışmaları sayesinde şehrin tanıtımı sağlanmış olur.					

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
1.3.	Eğitim personelinin kalitesinin geliştirilmesi	Eğitim personelinin akademik gelişimini sağlamak	Hitit Üniversitesi	Milli Eğitim Müdürlüğü	2018-2019	20.000
GEREKÇE	İlimiz genelinde okullarda görev 7964 personel görev yapmaktadır. Bunların 5911'i Lisans, 531', Yüksek Lisans ve 4 doktora sahiptir. Özellikle Lisans mezunlarının mezun oldukları alanla irtibatlarının zinde tutulması, başarılarını artırmaya yönelik Hitit Üniversitesi bünyesinde açılacak tezsiz yüksek lisans programları ile alanında daha donanımlı öğretmen sayısını artırmak					
						Hitit Üniversitesi bünyesinde açılacak tezsiz yüksek lisans programları ile alanında daha donanımlı öğretmen sayısını artırmak

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
1.4.	Büro çalışanlarının ve Antrenörlerin Niteliğini artırmak	-Seminer planlaması yapmak -Akademisyenler tarafından eğitim çalışmalarının yapılması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Hitit Üniversitesi	2018-2023	Yerel kaynak
GEREKÇE	Sportif alanda Olimpiyat düzeyinde başarıyı yakalayabilmenin ön koşullarından birisi de bilgilerini güncelleyen, branşıyla ilgili konularda donanımlı olan Antrenörlerin varlığı çok önemlidir. Bu doğrultuda ilimizde görev yapan Antrenörlere yönelik bilgi ve becerilerini artırıcı seminerler planlanmaktadır. Ayrıca Büro çalışanlarımızın alanları ile ilgili daha verimli çalışabilmeleri amacıyla seminer planlaması yapılmıştır.					
						-5 yıl içerisinde yapılacak 10 seminer -Personelin bilgi beceri düzeyindeki

1. Kısa Vade

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
1.5.	Yeni birimler kurarak Hizmet kalitesinin yükseltilmesi	-Kurulacak birimlerin tespiti -Kurulacak birimlerle ilgili personele bilgilendirme seminerleri verilmesi -Kurulacak birimlere personel görevlendirilmesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	2018-2020	Yerel kaynak	-Kurumsal verim artışı -İş yükü dengesi sağlanması -Koordinasyon ve iş birliği -İş ve işlemlerin daha hızlı yürütülmesi
GEREKÇE	Günümüzde değişen yönetim anlayışının kurumumuza entegrasyonunu sağlamayı amaçlamaktayız. Bu bağlamda kurmayı planladığımız 6 birimle kurumsal verim düzeyini daha da artırmayı planlamaktayız.						

2. Orta Vade

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.1	Sportif Başarıyı ve katılımı Artırmak	-ATLETİZMLİ YAŞA Projesinin Uygulanması -ENGEL YOK projesinin Uygulanması -YERELDE PROFESYONEL LİG Projesinin uygulanması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Hitit Üniversitesi *Çorum Belediyesi *İl Özel İdaresi *İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2022	550.000	-Yetenekli Sporcu seçimi -Lisanslı Sporcu sayısındaki artış -Sportif başarı ve katılımın artması -Spor yapan engelli sayısındaki artış -İldeki profesyonel müsabaka sayısında ve seyircisindeki artış
GEREKÇE	Uygulamaya koyacağımız projelerle; il ve ilçelerden seçilecek yetenekli sporcularla, yapılacak antrenmanlar sonunda ulusal ve uluslararası alanda sporcuların başarılı olmaları sağlanacaktır. Ayrıca sportif katılım, rekreasyon amaçlı spor yapan kişi sayısı, engelli bireylerde spor yapan kişi sayısında artışlar sağlayarak ilimizi bir spor şehri haline getirmeyi amaçlamaktayız.						

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.2.	Çağın gereklerine uygun teknoloji ve altyapı sistemi ile öğrencilerimizin eğitiminin sağlanması	Robotik merkezi açılması	Milli Eğitim Müdürlüğü		2018-2021	2 300 000	Merkezin açılması
GEREKÇE	Bütün bireylere çağın gerektirdiği bilgi,beceri, tutum ve davranışın kazandırılması ile girişimci, yenilikçi, yaratıcı, dil becerileri yüksek, iletişime ve öğrenmeye açık, öz güven ve sorumluluk sahibi, sağlıklı ve mutlu bireylerin yetişmesine imkan sağlamak						

2. Orta Vade

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.3.	Gençliğe Yönelik Değerler Eğitimi Verilmesi	-Eğitim verilecek okulların tespitinin yapılması -Eğitim vereceklerin tespiti -Eğitim çalışmalarının yapılması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	-İl Milli Eğitim Müdürlüğü -Hitit Üniversitesi	2018-2022	Yerel kaynak	Değerler Eğitimi verilen kişi sayısı
GEREKKE	Güçlü bir ülke için geleceğimizin teminatı olan gençlerimize yönelik, değerlerimizin anlatılması çok önem arz etmektedir. Bu çalışma ile ilimizde lise eğitimi gören öğrencilere yönelik değerler eğitimi vererek, gençlerimizin ortak değerlerimizi öğrenerek kenetlenmelerini, farklılıklarımızın zenginliklerimiz olduğunun farkına varmalarını, hep birlikte ülkemizi gelişmişlik seviyesine çıkartmak için çalışmaya teşvik etmeyi amaçlamaktayız.						

3. Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.1.	Çağın gereklerine uygun teknoloji ve altyapı sistemi ile öğrencilerimizin eğitiminin sağlanması	Okullarda STEM-MAKER Sınıflarının kurulması	Milli Eğitim Müdürlüğü		2018-2021	800.000	STEM Sınıflarının açılması
GEREKÇE	Robotik ve kodlama ile ilgili donanımların sağlanması ve her bölgede her eğitim seviyesinde STEM_MAKER sınıflarının kurulması. 4 Eğitim bölgesinde 4 eğitim seviyesi için 16 sınıfın kurulması amaçlanmaktadır. Her bir sınıf için 50.000 TL ihtiyaç bulunmaktadır. Buna göre 16x50 000=800.000 TL maliyeti olacaktır.						

3. Uzun Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
3.2	Çatak Olimpik Sporcu Kamp Eğitim Merkezi ve Sosyal Yaşam Alanı Tesisleri	70 yatak kapasiteli Çatak Olimpik Sporcu Kamp Eğitim Merkezi ve Sosyal Yaşam Alanı	İl Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	Spor Bakanlığı, İl Özel İdare	2018-2023	35.000.000
GEREKÇE	Gelişen dünyada insanlar gerek yoğunlaşan iş yaşamlarını, gerekse de özel hayatlarının büyük bir bölümünü betonlaşmış yapılar içerisinde geçirmektedirler. Bunun sonucu olarak insanlar psikolojik ve ruhsal anlamda çok yorulmaktadır. Günümüzde psikolojik ve ruhsal anlamda rahatlama çok önemli bir gereksinim haline gelmiştir. Bu gereksinimi insanlar aileleri ile birlikte şehirden uzaklaşarak gidermeye çalışmaktadırlar. Psikolojik ve ruhsal yönden sağlıklı insanların sosyal hayata adaptasyonları kolay olmakta, sosyal yaşam daha sağlıklı sürmekte ve toplumsal üretkenlik artmaktadır. Bundan dolayı insanların kolay erişim sağlayacağı doğa ile iç içe, aileleri ile vakit geçirebilecekleri sosyal alanların varlığı çok önem kazanmaktadır. İlimiz nüfusu son verilere göre 600 bine yaklaşmaktadır. Çorum ulaşım ağı, tarihi dokusu ve doğası ile ülkemizdeki örnek şehirlerden bir tanesidir. Yapılacak tesislere Çorum'da yaşayan insanlar, çevre şehirler ve ülke genelinden birçok insan gelerek buraların ve ilimizin bir cazibe merkezi olmasını sağlayacak, ilimizin sahip olduğu tarihi ve doğal zenginlikleri de tanıtmak açısından önemli görevleri yerine getirmiş olacaktır. Bunun yanı sıra proje içerisinde kurulacak olan 5 yıldızlı Olimpik Kamp Eğitim Merkezi ve Tesisleri sayesinde ilimizdeki sporcuların daha başarılı olmaları sağlanacaktır. Ayrıca Kamp Eğitim Merkezi kurulduğu yer itibarıyla ve sunduğu imkânlarla birçok branşa profesyonel takımların kamp yapmayı tercih edeceği bir tesis olacaktır. Bu proje ilimizdeki turizme ve ilimizin tanıtımına katkılar sunarak il bütçesine ciddi girdiler sağlayacaktır. İlimizdeki istihdama da ciddi faydalar sağlayacaktır. (Kamp eğitim merkezi üst katı lüks bir restoran şeklinde planlanarak insanların çok güzel bir manzara eşliğinde yemek yemesi sağlanacak. Proje kapsamı iki aşamadan oluşmaktadır. Birincisi; Olimpik Sporcu kamp Eğitim Merkezi, ikincisi ise Sosyal Tesisler. Proje Çatak Doğa parkında inşa edilecek. Çatak Çoruma 23 km uzaklıkta ilimizin en güzel doğa alanlarından bir tanesidir. Projenin yapılacağı yer yükseltisi, doğal güzellikleri ve ulaşım kolaylığı açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Yapılacak Tesis obruk barajına yakın olmasından dolayı su sporları yapma olanağı da sunacaktır. Projenin içerisinde 70 yatak kapasiteli Olimpik Kamp eğitim Merkezi de bulunmaktadır. İçerisinde; 2 Futbol sahası, koşu ve yürüyüş pisti, 1 adet tam donanımlı antrenman spor salonu-İçinde 2 mini antrenman salonu, 1 okçuluk salonu, 1adet 25m lik havuz,1 adet kayak tesisi vs şeklinde yapılması planlanmıştır. Bu tesisin yapılması ile ilimiz sporu büyük bir gelişim sağlayacak ve ülkemizi Dünya ve Olimpiyat şampiyonalarında temsil edecek birçok sporcu yetiştirmesi sağlanacaktır. Yapılacak olan ikinci tesis ise İnsanların aileleri ile birlikte Çoruma yakın bir yerde doğa ile başbaşa kalabilecekleri sosyal yaşam alanları inşa etmek. Çatak köyünden projenin yapılacağı yere 3,5 km mesafe telesiyej hattının kurulması sağlanacak. İnsanlar aileleri ile birlikte Çatak köyünden itibaren, telesiyeje binerek sosyal alanların olduğu yere ulaşımını sağlayacaklar. Telesiyejle yüksekten yaklaşık 3.5 km boyunca; doğal güzellikler(orman, geniş bir vadi, güneşin batışı, obruk barajlı bir manzara) eşliğinde sosyal yaşam alanına ulaşacaklar. Telesiyej hattının kurulması sayesinde gerek Çorumda yaşayanlar, gerekse de çevre illerden buraya insanların yoğun talebi olacağı düşünülmektedir. Yıllık yaklaşık 1.5 milyon insanın telesiyej hattını kullanacağı öngörülmektedir.(1 Kişi 5 tix1.500.000=7.500.000 gelir sağlayacak ve 3 yıldan daha az bir sürede yatırım maliyeti karşılanmış olacaktır.)Tesisin inşa edileceği yerlerde çocuklar için oyun alanları, piknik alanları, restoran, midilli atları, sevir terasları, yapay göl vs gibi tesisler olmasını planlanmaktadır. Özellikle tesisin yapılacağı yerde güneşin batışıyla alta obruk barajı, geniş bir vadi eşliğinde mükemmel görünmekte ve nemrut dağındaki manzaradan hiçbir farkı bulunmamaktadır. Sonuç itibarıyla bu tesis başta Spor Bakanlığımız, Sayın Valimiz, Sayın Belediye Başkanımız, Sayın Rektörümüz ve Özel teşebbüslerin destekleri ile hayata geçebilecektir. Bu tesisin toplam maliyeti yaklaşık 35.000.000-40.000.000 TL'dir. Bu tesis ortalama 7 yıl içerisinde yatırım maliyetini karşılayacak güce ve potansiyele sahip olduğu hesap edilmektedir.					
	Çatak'ta 70 yatak, 2 Futbol sahası, koşu ve yürüyüş pisti, 1 adet tam donanımlı antrenman spor salonu-İçinde 2 mini antrenman salonu, 1 okçuluk salonu, 1adet 25 m lik havuz,1 adet kayak tesisi					

İstihdam Eylem Planı

9.5. İstihdam Eylem Planı

Kamu Yönetimi alanındaki uygulamaların ilimiz özelinde değerlendirilmesi, ilimizin Türkiye ekonomisinin gelişim sürecine uyum göstermesi açısından da önemlidir. Bu kapsamda kamu hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi, kaynak kullanımında etkinlik, verimlilik sağlanması amacıyla ilimizin ihtiyaç ve öncelikleri dikkate alınarak, Çorum İl Stratejik Gelişim Planı yapılmıştır. Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) için hazırlanacak on eylem planından biri “İl İstihdam Stratejik Planı” olarak belirlenmiştir. Bu plan, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd.Doç.Dr. Menekşe ŞAHİN danışmanlığında, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve KOSGEB Çorum Müdürlüğü idareci ve çalışanlarının katkılarıyla hazırlanmıştır.

Stratejik Planın Amacı ve Kapsamı

Stratejik Yönetim yaklaşımı ile hazırlanan 2018-2023 İl İstihdam Stratejik Planının amacı; yerel düzeyde istihdamın artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılmasına yönelik olarak yerel istihdam hedeflerinin tanımlamak ve önceliklerini belirlemek, belirlenen politikaların, uygulamalarının etkin bir şekilde izlenmesi ve değerlendirilmesini sağlamak, il düzeyinde hazırlanacak bütçeler ile kaynakların rasyonel kullanımını sağlayarak ve ulusal istihdam politikalarının daha etkin ve verimli bir şekilde uygulanmasına katkı sağlamaktır.

İl İstihdam Strateji Planı, “Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023)”nde yer alan dört temel politika eksenine üzerine inşa edilmiştir. Söz konusu temel politika eksenleri;

- Eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi,
- İşgücü piyasasında güvence ve esnekliğin sağlanması,
- Özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması,
- İstihdam-sosyal koruma ilişkisinin güçlendirilmesi olarak tespit edilmiştir.

Ulusal İstihdam Stratejisi temel politika eksenlerine paralel olarak, ilimizin istihdam durumu, büyüme ve gelişme eğilimleri de dikkate alınarak hazırlanan İl İstihdam Strateji Planı;

- Eğitim İstihdam ilişkisinin güçlendirilmesi
- İşgücü piyasası ile eğitim sistemi arasındaki bağın güçlendirilmesi
- İşsizlik oranının azaltılması
- Genç işsizliğin azaltılması
- Kadınların işgücüne katılım oranının artırılması
- Sosyal yardım istihdam bağlantısının güçlendirilmesi
- Kayıt dışı istihdam oranının azaltılması
- İstihdam teşviklerinin etkinliğinin artırılması

temel hedeflerini gerçekleştirmek üzere, İlimizin “istihdam yapısı, öncelik, etkinlik ve uygulanabilirlik” kriterleri esas alınarak 11 adet eylem belirlenmiştir.

Çorum işgücü piyasasının durumunun, istihdama ilişkin sorun ve ihtiyaçların bir bütün olarak değerdendirilmesi ve çözüm önerilerinin belirlenerek bir strateji çerçevesinde hayata geçirilmesi noktasında çalışma hayatının tüm kesimleri hemfikir olmuştur. Stratejinin hazırlık çalışmaları katılımcı bir yaklaşımla yürütölmüştür. Stratejinin hazırlık sürecinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlar:

- Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü
- Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü
- Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü
- İl Milli Eğitim Müdürlüğü
- KOSGEB Çorum Müdürlüğü
- Hitit Üniversitesi
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.1.	EĞİTİM İSTİHDAM İLİŞKİSİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	Kariyer Hizmeti Sunumunda Çok Paydaşlı Ortaklık Modelinin (CorumCAREER) Geliştirilmesi	Hitit Üniversitesi	İŞKUR İl Müdürlüğü TSO OSB Çorum SiAD'lar	2018-2019	CorumCAREER web portalı
<u>Amaç:</u> Üniversite mesleki programların, öğrencilerin, iş ve meslek danışmanlarının, işverenler ve diğer paydaşların ortak platformda buluşmalarını sağlayarak eğitim istihdam bağlantısını kolaylaştırmak ve nitelikli işgücü istihdamını artırmak. <u>Gerekçe:</u> İŞKUR, mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri konusunda etkin faaliyetlerde bulunmaktadır. Ancak “iş ve meslek danışmanlığı” adı altında verilen hizmetlerin meslek danışmanlığı boyutu öne çıkmakta, iş danışmanlığına yönelik etkin bir hizmette bulunulamamaktadır. Bir istihdam kurumunun mesleki danışmanlık hizmeti vererek insan kaynağını istihdama hazırlaması olağan bir süreçtir fakat işsizliğin yoğun olarak hissedildiği bir ülkede işsiz durumda olan bireylere yönelik verilen iş danışmanlığı hizmetinin etkinleştirilmesi de son derece önemlidir. Üniversite, öğrenciler, kariyer danışmanları, işverenler ve diğer paydaşların iletişim içerisinde olabileceği, işgücü piyasası ile ilgili veri toplayabileceği ve bilgi alışverişinde bulunabilme imkânının sunulacağı bir web portalı oluşturulması amacıyla Kariyer Merkezi için uygun bir yazılım geliştirilecektir. Portalde işgücü piyasası ile ilgili bilgilendirme, iş ve staj ilanlarının yayınlanması, haberlerin ve aktivitelerin duyurulması ve iş ve meslek danışmanı uzmanlarından randevu alınması gibi fonksiyonların yer alması sağlanacaktır. İşverenler ile eğitimli gençler arasındaki bağı güçlendirerek oluşturulacak bu modelin, işverenlerin nitelikli eleman ihtiyacını bu merkezden karşılayabilmesi ve eğitimli gençlerin istihdamının artırılmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır. İşverenler ile iş arayanları en kısa sürede bir araya getirmek üzere kurgulanan bu modelde; Ticaret Sanayi Odası Sektör Komite temsilcileri, Sanayi ve İş Adamları Dernekleri temsilcileri, MYO bölüm başkanları, öğrenci danışmanları, öğrenciler, İŞKUR İş ve Meslek danışmanları merkezin çalışmasında rol alacaktır.						
GEREKÇE						

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.2.	GENÇ İSTİHDAMININ ARTIRILMASI	Çorum İli Genç İşsizliğin Sosyo-Ekonomik Analizi Araştırmasının yapılması	İŞKUR İl Müdürlüğü	Hitit Üniversitesi OKA	2018-2019	Araştırma Sonuç Raporu.
GEREKÇE	<u>Amaç:</u> Çorum ilinde genç işsizliğin sosyo-ekonomik analizi araştırmasının amacı, eğitilmiş genç beşeri sermayenin göç nedenlerinin tespit edilerek, yerel düzeyde stratejik önlemler alınmasını sağlamak. <u>Gerekçe:</u>En fazla göç veren iller arasında yer alan Çorum’da göçün yoğun olduğu yaş grupları 20-24 yaş arası ve lise üstü eğitilmiş gençlerden oluşmaktadır. Göç verme nedeni olarak ise iş arama nedeni en yüksek paya sahiptir. Bu veriler göstermektedir ki Çorum, Türkiye genelinden düşük bir işsizlik oranına sahip olmasına rağmen, eğitilmiş genç işgücü göçü yüksek vasıflı emek kaybı olarak gelecek yatırımlar için ciddi bir soruna dönüşebilecektir. Bu nedenle istihdam stratejisi belirlenirken öncelikli olarak, işsiz gençlerin tespitini kolaylaştıracak, onların işgücü piyasası ile ilgili temel sorunlarını ortaya koyacak ve böylece yapılacak müdahalelerin yerindeliğini sağlayacak bir gençlik profili oluşturulabilmesi için genç işsizliğin sosyo-ekonomik olarak araştırılması gerekmektedir. Çorum ilinde genç işsizliğin sosyo-ekonomik analizi araştırması, eğitilmiş genç beşeri sermayenin göç nedenlerinin tespit edilerek yerel düzeyde stratejik önlemler alınmasını sağlayacaktır.					

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.3.	KURUMSAL HİZMET ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI	Alip Etki Analizlerinin Yapılması	İŞKUR İl Müdürlüğü	Hitit Üniversitesi	2018-2019	Etki Analizi Raporu
GEREKÇE	Amaç: Aktif İşgücü Programlarının etkinliğini artırmak. Gerekçe: Piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünün hızlı bir şekilde yetiştirilmesini sağlamak amacıyla düzenlenen programlara ilişkin önemli bir eksiklik de etki analizlerinin yapılmaması ve etkin bir izleme ve değerlendirme sisteminin kurulamamış olmasıdır.Yerel kurumsal hizmet etkinliğinin artırılması amacıyla İŞKUR İl Müdürlüğü tarafından Aktif İşgücü Programları etki analizi bilimsel yöntemlerle yapılacaktır. Söz konusu analiz aktif işgücü programlarına ayrılan kamu kaynaklarının kullanımında etkinlik konusunda yardımcı olacaktır.					

1. Orta Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
2.1.	GENÇ İSTİHDAMININ ARTIRILMASI	Çorum Genç Girişimcilik Ekosisteminin geliştirilmesi amacıyla TechÇorum Proje Pazarının oluşturulması sağlanacaktır.	İŞKUR İl Müdürlüğü	KOSGEB İl Müdürlüğü Ticaret Sanayi İl Müdürlüğü TSO Hitit Üniversitesi OKA	2018-2020	Girişimcilik ekosisteminin güçlendirmek, yenilikçi ürün ve fikirlerin ticarileşerek bölgesel, ulusal ve uluslararası değere dönüşmesini sağlamak.
GEREKÇE	<u>Amac:</u> Girişimcilik ekosisteminin güçlendirmek, yenilikçi ürün ve fikirlerin ticarileşerek bölgesel, ulusal ve uluslararası değere dönüşmesini sağlamak. <u>Gerekeçe:</u>Girişimcilik ekosisteminin güçlendirmek, yenilikçi ürün ve fikirlerin ticarileşerek bölgesel, ulusal ve uluslararası değere dönüşmesini sağlamak amacıyla TechÇorum Proje Pazarı oluşturma projesiyle ile gençlerin yenilikçi projeleri teşvik edilecektir. Proje kapsamında Yenilikçi ve tekno-girişimci fikirlere sahip genç girişimciler, öğrenciler ve işsiz kişilerin yenilikçi iş fikirlerini katma değer yaratan projelere dönüştürmeleri yoluyla gençlerin istihdamının artırılması sağlanacaktır. Programa teknoloji ve yenilik odaklı faaliyetlerde bulunmak isteyen; yenilikçi projesi olup projesini geniş kitlelere ulaştırmak, fikrini ticarileştirmek, mentör ve yatırımcılara ulaşmak, doğru kişi ve kurumlarla iletişim kurmak isteyen girişimcileri desteklemek amacıyla yılda bir defa ödüllü olarak TechÇorum Proje Yarışması düzenlenerek girişimciler teşvik edilecektir.Yerel düzeyde düzenlenen istihdam fuarlarında düzenlenecek proje yarışmaları ile yenilikçi, ticarileşme ve pazar potansiyeli olan, sosyal ve/veya çevresel fayda sağlayan projeler jüri tarafından değerlendirilerek; ticarileşme desteği, Çorum Teknokent ofis kullanım desteği, fuar katılım destekleri gibi ödüllerle desteklenerek yenilikçi ürün ve fikirlerin ticarileşerek ulusal ve uluslararası değere dönüşmesine katkı sağlanacaktır.					

2. Orta Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
2.2.	KADIN İSTİHDAMININ ARTIRILMASI	İş Hayatındaki Kadınlara Girişimci Destek Modeli	İŞKUR İl Müdürlüğü	KOSGEB İl Müdürlüğü	2018-2021	Girişimci Destek Modeli Eğitim sayısı ve katılımcı sayısı
GEREKÇE	<u>Amaç:</u> Kadınların sahip olduğu veya yönettiği işletmelerin iş geliştirme danışmanlığı, daha fazla pazara ulaşma için gerekli bağlantıları kurma gibi ihtiyaçlarını karşılamak ve kadın girişimcileri destekleyerek istihdamın sürdürülebilirliğini sağlamak ve kadın girişimciliği teşvik etmek <u>Gereke:</u>KOSGEB tarafından girişimcilik kültürünün ve başarılı işletmelerinin kurulmasını yaygınlaştırma hedefi doğrultusunda; girişimcilere iş kurma ve yürütülmesi için gerekli olan bilgi ve becerileri kazandırmak, sürece ilişkin sorumluluklarının farkına varmalarını ve iş fikirlerini bir iş planı içerisinde sunmalarına yardımcı olacak bilgi ve deneyim kazanmalarını sağlamak amacıyla Girişimcilik Eğitimi düzenlenmektedir. Kadın istihdamının artırılması açısından yoğun olarak kullanılan girişimcilik politikası, kadınlar tarafından da yoğun ilgi görmektedir. Bu girişimcilik belgesini alan kadınların, istihdama katılmasını, istihdam sürekliliğinin sağlanması ve ekonomik gelişmeye daha fazla katkı sağlaması için iş hayatına girdikten sonraki süreçte de desteklenmesi önemli bir ihtiyaçtır. KOSGEB tarafından desteklenen 32 saatlik Girişimcilik eğitimleri kadınları girişimci olarak cesaretlendirmesine rağmen, işyeri kurduktan sonraki süreçlerde ihtiyaç duyulan iş geliştirme süreçleri için yeterli olamamaktadır. Bu nedenle, kadın girişimciliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla ildeki kadın girişimci ve yöneticilerin, yeni işletme kuran kadın girişimcilerin özellikle satış, çevrim içi pazarlama, verimlilik gibi konularda danışmanlık desteği, uluslararası sektör uzmanlığı, seminer ve gelişim atölyeleri, iş ağı kurma aktiviteleri ve mentorluk gibi hizmetlerden faydalanmaları sağlamak amacıyla girişimci destek modeli uygulanacaktır.Bu destek modeli ile kadınların sahibi olduğu ya da yönetsel kademelerde bulunduğu KOBİ'lerin (kadın işletmeleri) büyümesi ve bu yolla istihdamın artırılması sağlanacaktır.					

2. Orta Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
2.3.	SEKTÖREL YATIRIM ALANLARINDA İSTİHDAMININ DESTEKLENMESİ	Gelişime Açık Sektörel Yatırım Alanlarında (Makine Sanayi, Sağlık, Turizm Sektörü) İşgücü envanterinin çıkartılması	İŞKUR İl Müdürlüğü	Hitit Üniversitesi Çorum TSO STK'lar Çorum SIAD'lar	2018-2020	Sektöre İşgücü Envanter Sayısı
GEREKÇE	<u>Amaç:</u> Sektörlere düşük politikaların gerçekçi bir şekilde planlanabilmesi amacıyla sektörlerin işgücü envanteri çıkarılacaktır. <u>Gerekçe:</u> Çorum ilin 'de işgücünün eğitim düzeyi düşüktür. İşgücünün eğitim düzeyleri itibarıyla mevcut yapısı, işgücü verimliliği ve buna bağlı olarak ekonomik büyüme imkânları açısından olumsuz bir tablo sergilemektedir. Çorum ilinde Stratejik Sektörler olarak öne çıkan sektörlerde insan kaynağının yatırım stratejileri doğrultusunda ihtiyaç veya yeterliliklerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Gelecekte insan kaynağının daha objektif ve işletme amaçları doğrultusunda kullanılabilmesi için iş gücü genel envanterine rekabetçi avantajı yakalama ve kaybetmeme açısından gereken önem verilmelidir. Çorum 2023 Vizyon belgesinde belirlenen büyüme potansiyeli veya büyümenin istihdam esnekliği yüksek olan veya gelecekte yüksek olacağı öngörülen makine sanayi, turizm ve sağlık sektörleri ile istihdam kapasitesi yüksek emek yoğun tarım ve tekstil sektörleri ile istihdam stratejilerinin desteklenmesi amacıyla sektörlerle yönelik işgücü envanteri çıkartılarak, istihdam desteklenecektir.					

3. Uzun Vade

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.1.	EĞİTİM İSTİHDAM İLİŞKİSİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	Hitit Üniversitesi Meslek Yüksekokullarında 3+1 Eğitim Modeline Geçilmesi	Hitit Üniversitesi	İŞKUR İl Müdürlüğü TSO Çorum SIAD'lar İşverenler	2018-2023	Sektör-Üniversite protokol sayısı Sistemin Uygulandığı Program sayısı Stajyer öğrenci sayısı

Amaç: Eğitim-işgücü piyasası arasında uyumun sağlanması, mesleki eğitimin kalite ve etkinliğinin artırılması

Gerekeçe: Genel olarak istihdamdaki en önemli sorunlardan başında; işgücü piyasasının talep ettiği nitelikler ile eğitim sisteminin arz ettiği nitelikler arasındaki uyumsuzluk gelmektedir. Bu nedenle işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, öğrencilerin uygulama ve pratik eğitiminin giderilmesi, eğitim istihdam ilişkisinin kurulmasına yönelik sistemlerin geliştirilmesini ve acil olarak uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Eğitim programlarının iş piyasası ihtiyaçlarına duyarlı, nitelikli meslek elemanlarının yetiştirilmesi amacıyla Hitit Üniversitesi Kamu-Üniversite-Sanayi İşbirliği konseptinde staj/işbaşı eğitim uygulaması modeline geçilecektir. Hitit Üniversitesi Bünyesinde yer alan MYO bölümlerinde 3+1, Mühendislik Fakültesinde 7+1 Eğitim Modeli uygulanacaktır. İş piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi için geliştirilen 3+1 Eğitim Modeli ile Eğitim Öğretim; 3 döneminin okulda ders, 1 döneminin ise tam zamanlı olarak işletmelerde uygulamalı olarak yapılması sağlanacaktır. İşbaşı eğitimleri öncelikle MYO müfredatlarına, daha sonra Fakülte müfredatlarına eklenecektir. Kamu-Üniversite Sanayi İşbirliği paydaşlığında MYO bölüm müfredatları, sektör temsilcisi kurumların katkıları ve ulusal meslek standartları baz alınarak periyodik olarak güncellenme imkanı bulacaktır. 3+1 Eğitim modeli ile birlikte öğrenciler, teorik bilgileri uygulama ile bütünleştirerek uygulama becerisine sahip olacak, iş dünyasının gerçekleri ile daha erken tanışarak ve istihdama katılım ve uyum süreci hızlanacaktır. Sektörlerin nitelikli eleman yetiştirme konusunda kendi alt yapılarını oluşturma, işe alacağı elemanı kısa sürede ve istediği şekilde yetiştirme fırsatı sağlayacaktır.

Bu eğitim modelinin uygulanması ile birlikte mesleki eğitimle birlikte iyi yetiştirilmiş insan gücü, oluşabilecek bu olumsuzlukları azaltacağı gibi ülkenin ekonomisine, kaliteli mal ve hizmet üretimlerine de önemli katkılar sağlayacaktır.

3. Uzun Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
3.1.	KADIN İSTİHDAMININ ARTIRILMASI	OSB Çocuk Bakım Hizmetinin yaygınlaştırılması amacıyla Kreş Açılması	İl Özel İdaresi İl Millî Eğitim Müdürlüğü Çorum Belediyesi	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü TSO OSB	2018-2023	Kreş hizmeti
GEREKÇE	<u>Amaç:</u> Çorum ilinde kadın istihdamının yoğun olduğu Sanayi Sektöründe, çalışanlara yönelik çocuk bakım hizmetleri sunumu ile sektörde kadın istihdamının artması sağlanacaktır. <u>Gerekçe:</u> Kadınların işgücüne katılımlarının önündeki en önemli nedenlerden biride çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması kadınların işgücüne katılımları için önemli bir faktördür. Çorumsanayi sektörü kadın istihdamında önemli sektör olup, en fazla kadın istihdamı sağlayan sektörlerin başında ise tekstil sanayi gelmektedir. Tekstil sanayi, ilde kadın istihdamı için önemli bir fırsat olmasına rağmen Organize Sanayi Bölgesinin şehir merkezine uzaklığı ve çocuk bakım hizmetinin olmaması istihdam için önemli bir engel olarak düşünülmektedir. Bu nedenle Çorum ilinde kadın istihdamının yoğun olduğu sanayi sektöründe, çalışanlara yönelik çocuk bakım hizmetlerinin gerçekleştirilmesi için bölgede kurulacak olan kreşin, sektördeki kadın istihdamı artırması artıracığı düşünülmektedir.					

3. Uzun Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
3.2.	İSTİHDAM-SOSYAL KORUMA İLİŞKİSİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	Mevcut durumda çalışabilir yoksul vatandaşların Toplum Yararına Çalışma Programlarından öncelikli olarak yararlanmalarını sağlamak	İŞKUR İl Müdürlüğü İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu	Aile ve Sosyal Yardımlar İl Müdürlüğü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	2018-2023	TYÇ programı kapsamında istihdama dahil edilen yoksul sayısı
GEREKÇE	<u>Amaç:</u> Çalışabilir durumdaki yoksul vatandaşları üretken duruma getirmek, sürdürülebilir gelir elde etmelerini sağlamak. <u>Gerekçe:</u> Genel hedefi istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve bunlara geçici gelir desteği sağlamak olan toplum yararına çalışma programının süreç içerisinde genel hedefinden uzaklaştığı görülmektedir. İşgücü piyasasında yetişmiş vasıflı elemanların sırf iş rahat diye TYP’de vasıfsız işlerde çalışmak istemesi işgücü piyasasında boşluklar oluşturmaktadır. Toplum yararına programın başlayacağı dönemde işgücü piyasasındaki açık işlere yönlendirme yapılamamakta buda kamu aleyhine dolaylı zararlar vermektedir. Sosyal yardımlaşma, kadın sığınma evi, engelli, eski hükümlü gibi dezavantajlı grupların programdan faydalandırılmamaları hem kamu kaynaklarının israfına neden olmakta hem de asıl faydalanması gereken bu grupların program dışında kalmalarına sebep olmaktadır. Programın genel hedefine ulaşma ve etkinliğinin sağlanması amacıyla, ilgili birimler tarafından tespit edilen mevcut durumda çalışabilir yoksul vatandaşların Toplum Yararına Çalışma Programlarından öncelikli olarak yararlanmalarını sağlayacak bir kota sistemi uygulanacaktır.					

3. Uzun Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
3.3.	İSTİHDAM-SOSYAL KORUMA İLİŞKİSİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	Sosyal yardım ve hizmet alanında “Sosyal Destek Danışmanı ve İş Rehberliği” modeli için ortak ağ oluşturma	İŞKUR İl Müdürlüğü ASP İl Müdürlüğü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	İŞKUR İl Müdürlüğü ASP İl Müdürlüğü	2018-2023	Sosyal Destek Danışmanı ve İş Rehberliği alan kişi sayısı
<u>Amaç:</u> Çalışabilecek durumda olan bireylerin, sosyal yardımların etki ve kapsama alanından mümkün mertebe çıkarılarak istihdama kazandırılmasını sağlamak. <u>Gerekçe:</u> Gün geçtikçe artan/arttırılan sosyal yardımların istihdamın önündeki en büyük engellerden birisi olduğu istihdamda en çok tartışılan konulardan biri olup Ülkemiz konjonktürü de göz önünde bulundurulduğunda sosyal yardımların azalma eğilimine girmeyeceği hususu da ne yazık ki aşikâr. Ülkemizde tüm il ve ilçelerde kurulu bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının kuruluşuna temel teşkil eden 14/06/1986 tarihli ve 3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nda açık bir şekilde belirtilen amaç ve kapsam (Madde 1 ve Madde 2) doğrultusunda belirlenen hedef kitleden, günümüz uygulamaları dikkate alındığında gelinecek nokta; fayda sahiplerinin sosyal yardımlarının kesileceği endişesiyle iş aramaktan ve çalışmaktan imtina etmesi veya kayıt dışı çalışmaya yönelmeleri olarak ortaya konulabilir. Bu bağlamda, 18 - 45 yaş arası herhangi bir engeli bulunmayan ve çalışabilecek durumda olan bireylerin, sosyal yardımların etki ve kapsama alanından mümkün mertebe çıkarılarak istihdama kazandırılması için gerekli tedbirlerin alınması büyük önem arz etmektedir. Türkiye’de sosyal yardım alanında faaliyet gösteren kurumlar arasındaki iletişim ve işbirliği eksikliği, nesnel ölçütlerin olmayışı gerçek ihtiyaç sahiplerine etkin ve yeterli hizmet sunumunu ve kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını zorlaştırmaktadır. Sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin daha koordineli bir şekilde yürütülmesi için, yerel düzeyde sosyal yardım bilgi sistemi oluşturmak amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Vakıflar İl Müdürlüğü ve İŞKUR iletişim ve işbirliği koordinasyonu güçlendirilerek çalışabilir durumda olan yoksulların istihdama geçmesi sağlanacaktır. Bu kişilere çalışma alışkanlıkları ve çalışma disiplini kazanmaları amacıyla psikolojik, sosyolojik ve mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetleri verilerek, sosyal yardım alanından çıkartılarak istihdama kazandırılması sağlanacaktır.						
GEREKÇE						

3. Uzun Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
3.4.	KAYITLI EKONOMİ VE KAYITLI İSTİHDAMIN TEŞVİKİ	Çalışma Hayatının Kalitesi İçin Özendirici Yaklaşım Modeli	İŞKUR İl Müdürlüğü SGK İl Müdürlüğü KOSGEB İl Müdürlüğü	TSO, Çorum SIAD'lar Sektör Temsilcileri, İşverenler, STK'lar	2018-2023	Ziyaret edilen işyeri sayısı
GEREKÇE <u>Amaç:</u> Uygulanan istihdam ve teşvik politikaların işgücü piyasasında yer alan tüm aktörler tarafından benimsenmesi ve sahiplenilmesi için emredici değil özendirici bir yaklaşım sergilenmesi. <u>Gereke:</u> Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi çerçevesinde kurumlar arası koordinasyon ve işbirliğinin güçlenmesi, denetimlerin ve çapraz kontrollerin artması, vergi ve prim teşvikleri ile ekonomik gelişmenin getirdiği kurumsallaşma gibi faktörler kayıt dışılığın azalmasına etkili olmuştur. Ancak kayıt dışı istihdam işgücü piyasasının en temel sorunlarından biri olarak devam etmektedir. 2023 Ulusal İstihdam Strateji’nde kayıt dışının %15’e düşürülme hedefine ulaşabilmesi için kayıt dışı istihdamla mücadelede caydırıcı ve özendirici tedbirlerin bir arada uygulanması yaklaşımı ön plana çıkmaktadır. Kayıtdışı iştihamın ve kayıtdışı ekonomi ile mücadele politikalarından biri de ceza yaklaşımı dışında özendirici yaklaşımdır. Kayıt dışı istihdamla mücadelede yerel düzeyde kamu kurumları arasındaki koordinasyonu artırmak ve işverenlerin çalışma hayatı ile ilgili mevzuatlara ve değişimlere daha kolay sağlamasını sağlamak amacıyla çalışma hayatı ile ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşlarının koordinasyon ve işbirliği içerisinde kurumsal rehberlik hizmetlerini yerine getirebileceği kurumsal sosyal diyalog mekanizması oluşturulacaktır. SGK, İŞKUR, KOSGEB, Vergi dairesi gibi kamu temsilcilerinden oluşan platform, işyerlerini ziyaret ederek yasal ve idari konularda rehberlik ve bilgilendirme hizmetleri verecektir. Farklı kurumlar tarafından geliştirilen politikaların ve sunulan hizmetlerin tamamlayıcı nitelikte olması uygulamanın etkinliğini artıracaktır Özendirici rehberlik hizmeti, işletmeleri kayıt dışı faaliyetlere ve kayıt dışı istihdama yöneltken bürokratik formalitelerin karmaşıklığını çözmeye katkı sağlayacaktır. Kamu durumlarını sadece ceza kesen yaklaşımdan kurtararak, kamu hizmet memnuniyetini artıracak ve işletmelerin kayıtlı istihdam konusunda bilinçlendirilmesi uzun vadede kayıt dışı istihdamla mücadelede olumlu etkileyecektir.						

Güvenlik ve Yerel Kamu Hizmetleri Eylem Planı

9.6. Güvenlik ve Yerel Kamu Hizmetleri Eylem Planı

Çorum İlinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) içindeki on eylem planından biri “Güvenlik ve Yerel Kamu Hizmetleri Eylem Planı” olarak belirlenmiştir.

Planın Amacı ve Kapsamı

Güvenlik politikalarında toplumsal düzenin korunması ve vatandaşlarımızın kanunlarla güvence altına alınan hak ve özgürlüklerinin kullanımına yönelik olarak güvenlik hizmetlerinin etkinleştirilmesi ve bütün kesimler için daha güvenli bir iş ve yaşam ortamının oluşturulması temel amaçtır.

65.Hükümet Programı’nda Güvenlik hizmetleri “...ileri bir demokrasi hedefine ulaşmak amacıyla hak ve özgürlüklerin garanti altına alınabilmesi ve eksiksiz bir biçimde kullanılabilmesi için ihtiyaç duyulan temel kamu hizmeti olarak...” tanımlanmıştır.

Ayrıca programda “kamu hizmetlerinin adil, etkili, süratli ve kaliteli sunumunu sağlayacak şekilde merkezi birimleri daha küçük ama daha etkin bir yapıya dönüştüreceğiz ve bu birimlerin performanslarını artıracacağız” ifadesi yer almaktadır.

Bu ifadeler doğrultusunda, Yerel Kamu Hizmetleri’nin Çorum ilinde üst ölçekli planlarla aynı yönde gerçekleştirilmesi amacı ile yine 10. Kalkınma Planı’nda Kamu Hizmetleri ile ilgili Kamuda Stratejik Yönetim ve Kamuda İnsan Kaynakları öncelikleri ile ilişkili eylemler kamu kurumları tarafından ve üst ölçekli planlar incelenerek ortaya konmuştur.

Ayrıca, Öncelikli Dönüşüm Programları çerçevesinde Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı Eylem Planı, İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Programı Eylem Planı, İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi Programı Eylem Planı, Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı Eylem Planı, Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Dönüşüm Programı kapsamındaki eylemler il düzeyinde değerlendirilmiştir. Yeşilirmak Havza Gelişim Planı ve Yerel Kamu Kurumlarının bağlı olduğu bakanlıkların stratejik planları ve öncelikleri de eylemlerin hazırlanması ve değerlendirilmesinde önemli birer referans doküman olmuştur.

Planın Hedefi

- Güvenlik hizmetleri sunan kuruluşların sahip oldukları altyapı ve kabiliyetlerini ortak kullanabilmesine yönelik işbirliği mekanizmalarının daha da güçlendirilmesi
- Güvenlik birimlerinin hizmet sunumunda kurumlar arasında daha etkin bir koordinasyonun sağlanması
- Güvenlik hizmetleri alanındaki personelin nitelik ve nicelik bakımından iyileştirilmesi,

profesyonelleşmenin artırılması.

- Personelin fiziki ve teknolojik donanımının geliştirilmesi.
- Vatandaşların kamu düzeni ve güvenliğine duyarlılıklarını artıracak uygulamalarla toplum destekli kolluk yaklaşımının güçlendirilmesi
- Önleyici ve koruyucu güvenlik hizmetlerine önem verilmesi, bu çerçevede hizmet sunumunda risk yönetiminin önceliklendirilmesi
- Kamuda stratejik yönetim sürecinin tüm aşamalarının uyum ve bütünlük içerisinde yürütülmesi için yönlendirmeden sorumlu kurumlar arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi
- Stratejik plan ve performans programlarındaki amaç ve hedeflerin performans göstergeleri üzerinden ölçülebilirlik düzeyinin artırılması
- Faaliyet raporlarının performansı yansıtma niteliğinin güçlendirilmesi.
- Politika oluşturma ve karar alma süreçlerini güçlendirmek amacıyla daha sistematik ve güvenilir veri, istatistik ve bilgi üretiminin sağlanması.

Sorumlu Kuruluşlar

- İl Emniyet Müdürlüğü
- İl Jandarma Komutanlığı
- İl Milli Eğitim Müdürlüğü
- OKA

1. Önleyici Tedbirler Sağlayarak, Risk Grubunda Yer Alan Birey ve Bölgelerde Faaliyetler Gerçekleştirip, Suç Oranını Azaltmak.						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.1.	İl Genelinde Güvenlik ve Kamu Hizmetlerinde Bulunan Kamu Kurumlarını Çağın Gerektirdiği Teknik Ve Donanıma Ulaşmasını Sağlama	Araç ve teknoloji modernizasyonunu gerçekleştirmek.	Çorum İl Emniyet Müdürlüğü	Özel İdare	2018-2023	30 Ekip aracının modernizesi
AÇIKLAMA	İl Emniyet Müdürlüğünün toplumsal ve münferit adli olaylara müdahale gücünü artırmak için Özel İdare kaynakları ile ekip araçlarına tablet ve web iletişim ağı uygulamasının yapılması. Tahmini bütçesi 100.000 TL'dir.					

Önleyici Tedbirler Sağlayarak, Risk Grubunda Yer Alan Birey ve Bölgelerde Faaliyetler Gerçekleştirip, Suç Oranını Azaltmak.						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.2.	Önleyici Kolluk Hizmetlerini Etkin Bir Şekilde İcra edilmesi	MOBESE ve Takip sisteminin Kurulması	Çorum İl Jandarma Komutanlığı	İl Özel İdaresi	2018-2023	89 Noktaya, 167 Adet Kamera, 22 Adet kayıt sistemi kurulması.
AÇIKLAMA	Çorum İl Jandarma Komutanlığı şehir dışında meydana gelebilecek olası güvenlik ve trafik ihlallerine acil müdahale gücünü artırmak için belirlenen noktalara 89 kamera ve 22 kayıt sistemi kurulacaktır. Bu sayede önleyici tedbirler sağlanacaktır. Tahmini bütçe 3.000.000 TL dir.					

Önleyici Tedbirler Sağlayarak, Risk Grubunda Yer Alan Birey ve Bölgelerde Faaliyetler Gerçekleştirip, Suç Oranını Azaltmak.						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.3.	Personelin güvenli, sağlıklı bir ortamda ve daha güvenli olarak görev yapmalarını sağlanması	Sabit olarak nöbet tutulan nöbet kulübelерinin zırhlı hale getirilmesi.	Çorum İl Emniyet Müdürlüğü	Özel İdare	2018-2023	4 adet Zırhlı Nöbet Kulübesi.
AÇIKLAMA	Ülkemiz terör örgütlerinin eylemleri açısından tehlikeli bir bölgede yer almaktadır. Özellikle olabilecek terör saldırılarına karşı önleyici tedbirler açısından önemlidir. Tahmini bütçe 300.000 TL dir.					

Önleyici Tedbirler Sağlayarak, Risk Grubunda Yer Alan Birey ve Bölgelerde Faaliyetler Gerçekleştirip, Suç Oranını Azaltmak.						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.4.	Asayiş açısından risk teşkil eden 15 okul ve 3 Hastane çevresine KGYS Kamerası takılması.	Özel İdare kaynakları ile 15 okul ve 3 Hastane çevresine toplamda 85 adet KGYS Kamerası takılması.	Çorum İl Emniyet Müdürlüğü	İl Özel İdaresi	2018-2023	85adet KGYS kamerası ve sistemi.
AÇIKLAMA	Okullarda uyuşturucu, terör, hırsızlık ve çete olaylarına karşı okullarda önleyici tedbir kapsamında KGYS sisteminin kurulması toplam bütçesi tahmini 900.000 TL dir.					

Önleyici Tedbirler Sağlayarak, Risk Grubunda Yer Alan Birey ve Bölgelerde Faaliyetler Gerçekleştirip, Suç Oranını Azaltmak.						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.5.	Risk bölgeleri tespit edilerek ihtiyaç duyulan bölgelere Polis Merkezi Amirliği yapılması.	Yeni yerleşim yerlerine karakol ve diğer polis amirliklerinin kurulması	Çorum İl Emniyet Müdürlüğü	İl Özel İdaresi	2018-2023	1 Adet Polis Merkezi Amirliği
AÇIKLAMA	Gelecekte asayiş açısından risk bölgesi olma potansiyeli bulunan Şehirlerarası Otobüs Terminali, Şehir Hastanesi, Şehir Stadyumu, KYK Yurtları, Okullar Bölgesi, Yaş Sebze ve Meyve Hali, Nakliyeciler Koop., Oto Galerileri, Traktörçüler ve Toptancılar Sitesinin bulunduğu bölgeye Polis Merkezi Amirliği yapılması için tahmini bütçe 5.000.000 TL'dir.					

Önleyici Tedbirler Sağlayarak, Risk Grubunda Yer Alan Birey ve Bölgelerde Faaliyetler Gerçekleştirip, Suç Oranını Azaltmak.						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.6.	Personelin Mesleki Gelişiminin Sağlanması	Uyuşturucu Madde Kullanımı ve Uyuşturucu ile Mücadele Eğitimi	İl J.K. lığı	Üniversiteler, İl Sağlık ve Halk Sağlığı Müdürlükleri, Emniyet Müdürlüğü	2018-2023	Toplam 2.500 Jandarma Personeline Eğitim Verilmesi.
AÇIKLAMA	Güvenlik ve Yerel Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Personel Yeterliliklerini Artırmak amacı ile diğer paydaşlar ile işbirliğinde yada OKA Teknik Destek Kapsamında Eğitimlerin gerçekleştirilmesi					

Önleyici Tedbirler Sağlayarak, Risk Grubunda Yer Alan Birey ve Bölgelerde Faaliyetler Gerçekleştirip, Suç Oranını Azaltmak.						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.7.	Suça sürüklenen ve suç riski taşıyan çocuklara yönelik çalışmaların yapılması	13-18 Yaş arası gençlerin bölgesel suç analizinin çıkarılması, çocuk ve gençlerin farklı alan ve uğraşlara ve meslek edinme kurslarına yönlendirilmeleri.	Çorum İl Emniyet Müdürlüğü	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	Her Yıl 20 Genç
Milli Eğitim Müd.- Aile Sosyal Pol.İl Müd. - SYDV – Çorum Belediye Başkanlığı - Gençlik Spor İl Müdürlüğü işbirliğinde risk altında bulunan çocukların tespit edilmesi gerekli etkinliklerin gerçekleştirilmesi						

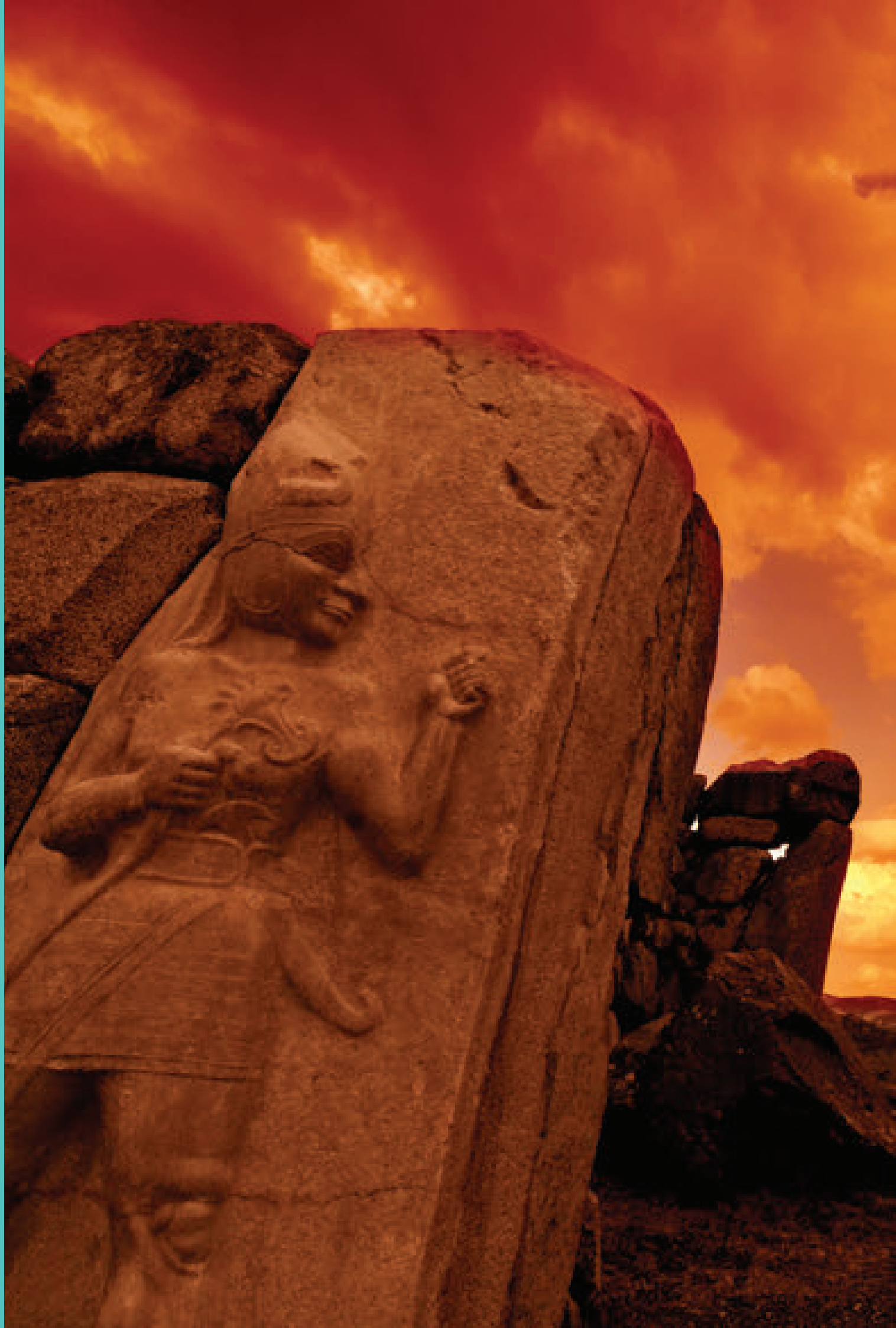
Önleyici Tedbirler Sağlayarak, Risk Grubunda Yer Alan Birey ve Bölgelerde Faaliyetler Gerçekleştirip, Suç Oranını Azaltmak.						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
	Okul, park ve bahçelerde güvenlik tedbirlerini artırılması	TYÇP kapsamında ihtiyaç duyulan okul, park, bahçe ...vb. yerlerde Özel Güvenlik Görevlileri ile önleyici tedbirleri gerçekleştirmek	İl Emniyet Müdürlüğü	Milli Eğitim Müd.- İŞKUR - Çorum Belediye Başkanlığı	2018-2023	TYÇP Kapsamında 100 özel güvenlik elemanı
	Risk grubu içerisinde yer alan ve özel güvenlik elemanı istihdam edilemeyen okul park ve bahçelerde TYÇP kapsamında eleman istihdam ederek önleyici tedbirleri almak					

1. Önleyici Tedbirler Sağlayarak, Risk Grubunda Yer Alan Birey ve Bölgelerde Faaliyetler Gerçekleştirip, Suç Oranını Azaltmak.						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Performans Göstergesi
1.1.	Toplum Destekli Polislik anlayışını il genelinde yaygınlaştırılması	ÇOGEP kapsamında proje hazırlanması.	İl Emniyet Müdürlüğü (Top.Des.ŞubeMüd.)	Milli EğitimMüd.- Aile Sosyal Pol.İlMüd. – İl Jandarma Kom. - SYDV – Çorum Belediye Başkanlığı - Gençlik Spor İl Müdürlüğü	2018-2023	5 Proje
AÇIKLAMA	ÇOGEP Programı ve TDP Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında Aile Sosyal Politikalar İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Gençlik Spor İl Müdürlüğü işbirliğinde ÇOGEP kapsamında her yıl ortalama 250.000 TL bütçeli toplam 1.250.000 TL proje hazırlanması					

Kültür ve Turizm Eylem Planı

9.7. Kùltür ve Turizm Eylem Planı

Çorum İlinin sosyal, kùltürel ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) içindeki on eylem planından biri “Kùltür ve Turizm Eylem Planı” olarak belirlenmiştir. Bu plan,Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakùltesi Öğretim Üyesi Doç.Dr. Habib Akdoğan danışmanlığında, Kùltür ve Turizm İl Müdürlüğü,Hitit Üniversitesi,Çorum Belediyesi,Çorum TSO, Çorum İl Özel İdaresi idareci ve çalışanlarının katkısıyla hazırlanmıştır.

Kùltür ve Turizm Eylem Planı hazırlanırken ilimizi önemli bir kùltür ve turizm merkezi haline getirmek, tanıtmak, istihdama katkı sağlamak, turizm alanında ulusal ve uluslararası ölçekteki rekabet gücünü, pazar payını ve marka değerini arttırmak, kùltür ve turizm alanında uluslararası ilişkileri ve kùltürler arası iletişimi güçlendirerek, uluslararası barışa katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Bu kapsamda;

1. Turizm Faaliyetlerinin Tüm Yıla ve İl Geneline Yayılması,
2. İlin Rekabet Edebilirliğinin Arttırılması,
3. Sektördeki İstihdam ve Gelirin Arttırılması,
4. Sürdürülebilirliğin Sağlanması Bağlamında Kalitenin Arttırılması ve Çevrenin Korunması,

olarak dört stratejik amaç belirlenmiştir. Bu stratejik amaç altında ise;

1. Doğal, Kùltürel, Tarihi ve Arkeolojik Değer Üstyapısını Geliştirmek,
2. Mevcut ve Alternatif Turizm Ürünleri Geliştirmek,
3. Farkındalık Yaratmak,
4. İnsan Kaynaklarını Güçlendirmek,
5. Mevcut Tesisleri Rekabetçi Kılmak,
6. Yeni Yatırımlar İçin Cazibe Merkezi Olmak,
7. İlin Tanıtımını Sağlamak ve Niş Alanlarda Pazarlama Yapmak,
8. Kaynakların Sürdürülebilir Kılınmasını Sağlamak,
9. Altyapıyı/Üstyapıyı İyileştirilmek,
10. Kurum Kapasitelerinin Güçlendirilmek,

şeklinde on tane hedef belirlenmiştir. Bu hedefleri ulaşmak için ise, ondört strateji, beş yıla yayılan 58 eylem ve bu eylemleri gerçekleştirmek için ise tahmini bütçeler hazırlanmıştır.

Belirlenen bu eylemler paydaşlarla birlikte tekrar gözden geçirilmiş, stratejik amaçlar, hedefler ve bütçeler dikkate alınarak seçilmiş on tane eylem gerekçeleri ile birlikte sunulmuştur.

1. Kısa Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
1.1.	Çorum Mutfağı Örneklerinin Turizm Kazandırılması.	Hitit Yolu ve Gastronomi Yolu Rotaları Turizm Kazandırılacak	İKTİM, Doğa Koruma ve Milli Parklar Çorum Şube Müdürlüğü	İl Özel İdaresi	2018-2020	500.000	250 Km
Hitit ritüellerinde önemli bir yeri olan AN.TAH.ŞUM bayramı, bu bayrama adını veren bitki ve bu bitkiyle yapılan yeme-içme ritüelleri gastronomi açısından simgesel de olsa önemli bir yer tutar. Hititologlar yukarıdaki metinlerden çıkarılacak iki sonuç olduğunu belirtmektedir. Bunlardan birincisi, II.Murşilî'nin babası Şuppiluliuma döneminde başlayan geleneği devam ettirdiği, ikincisi de bu bayramın esas olarak Hattuša ve Arinna kentleri civarında kutlandığıdır. Boğazköy yakınlarında yani Çorum il sınırları içinde olması gereken Arinna'nın lokalizasyonu konusunda hemen bütün araştırmacılar aynı düşüncede olup Alacahöyük'ü işaret etmektedirler. Bu bayram Orta Anadolu'ya özgüdür. Çorum merkez olmak üzere batıda Ankara'dan başlayıp doğuda Sivas'a, güneyde Niğde'ye kadar uzanan bölge içinde kısacası çekirdek Hitit bölgesinde kutlanmakta ancak sonrasında bir gelenek olarak çok daha geniş bir bölgeyi de etkilemiş olabileceği düşünülmektedir. Bayram sırasında bu bayrama adını veren bitkinin kendisi ya da meyvesi veya ondan yapılan yemek yenmekte, ayrıca bayram günlerinde Arinna kentinde güneş tanrıçasına sunular yapılırken, Hattuša'da tanrı Zababa tapınağı ile kent yakınlarındaki orman tanrısı Lama'ya ait tapınaklarda da sunular yapılmaktadır. Yukarıdaki bilgiler dikkate alındığında Hattuša bölgesinde AN.TAH.SUM bayram kutlamaları adı altında bir gastronomi şenliği ve gastronomi yürüyüşü yapılması özellikle de bölgeyle ilgilenen uzakdoğulu turistleri çekecektir. Geçmiş yıllarda limizde hayata geçirilen Hitit Yürüyüş Yolu ile Kızılırmak Havzası Gastronomi ve Yürüyüş Yolu rotalarında yapılan turizm amaçlı sportif faaliyetlerin sürdürülebilirliği ve bölgede eko turizmin geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu çerçevede mevcut yolların işaretlerinin ve levhalarının yenilenmesi ve tanıtımının ulusal ve uluslararası düzeyde yapılarak turizm amaçlı kullanımının sürdürülebilir halde tutulması önem arz etmektedir.							
GEREKÇE							

1. Kısa Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
1.2	Uluslararası Alanda Tutarlı, Anlamlı ve Çekici Bir Çorum Markası Yaratmaya Yönelik Tanıtım Stratejileri Geliştirmek ve Uygulamak	Öncelikli Turizm Varlıklarından Başlayarak Çeşitli Dillerde Elektronik Kılavuzluk Hizmetleri Sağlayan Ekipmanlar Temin Edilecektir.	İKTM	İl Özel İdaresi	2018-2020	1.000.000	100 Adet
GEREKÇE Bilgi çağında yaşanan gelişmeler ve paralelinde gelişen çağdaş müzecilik anlayışı, müzeleri ve ören yerlerini, nesne odaklı, korumacı yapılarından çıkararak, içinde bulunduğu toplumu bilgilendirmek, eğitmek ve geliştirmek üzere yeni politikalar, uygulamalar ve hizmetler açısından dönüştürmüştür. Bilgi teknolojilerinin değişen yetenekleri aracılığıyla kültürel dolaşımın hızlandırılması çerçevesinde özellikle müze ve ören yerlerinde dijitalleştirme süreci Avrupa'daki müzelerin Europeana ile işbirlikleri gelişecektir. Bir ülkenin tarihi kültür yorumu, o ülkenin topraklarında bulunan kültür varlıklarının tespiti ve değerlendirilmesi ile oluşur. Ancak bu verilerin standart bir temele oturtulması, birleştirilmesi, eksikliklerin tamamlanması ve erişilebilirliğinin sağlanması gelişmişliğin göstergesidir. Müzecilik açısından, koleksiyonların toplumun kullanımına sunulması, o koleksiyonun aidiyeti gerçeğini değiştirmez. Aksine koleksiyon içeriği ve el değiştirme koşulları konusunda üstünlük temin eder. Europeana projesi ile Müzelerin koleksiyon bilgilerini paylaşmamaya yönelik korumacı davranışlarından çok şimdiki ve gelecek nesillerin kullanımına açan bir yaklaşım amaçlanmaktadır. Europeana müzelerin Avrupa kültür belleginde temsilini de temin etmektedir. Bir anlamda Müzelerin sanal ortamda temsilcisi olma görevini de üstlenmektedir. Dünya ölçeğinde arkeolojik öneme sahip kültürel varlıkları görmek üzere ilimize gelen turistlerin gezileri sırasında ziyaret ettikleri yerlerdeki tarihi kalıntıların dönemlerindeki orijinal görüntülerini sanal gerçeklik veya üç boyutlu animasyon filmleri ile izlemeleri ve tarihi değer ile ilgili bilgiye anında ulaşmalarının sağlanması ziyaretleri bir görsel ziyafete dönüştürecek, özellikle genç yaşlardaki turistlerin memnuniyeti en üst düzeye çıkaracaktır.							

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
1.3.	Spor Turizminin Geliştirilmesi	Botanik, Orienteering, Paintball, Jeep Safari, Motokros, Binicilik, Karavan, Tırmanma, İçin Uygun Güzergahlar Belirlenecek.	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	İKTİM, Hitit Üniversitesi	2018-2019	500.000
GEREKÇE	Günümüzde turizmde yaşanan dinamizmi şehrimize taşımak, şehrimizin turizm potansiyelini en iyi şekilde değerlendirmek başta kamu kurumları olmak üzere şehrin tüm paydaşlarının ortak sorumluluğudur. Turizm sektöründe fiziki coğrafya ve iklim faktörlerinin yanında, doğal kaynaklar rekabet gücünün önemli unsurlarıdır. Zengin bir potansiyele sahip olan ilimizin sosyal ve ekonomik geleceği açısından turizm sektörü, son derece önemli ve öncelikli bir sektör olarak düşünülmelidir. Turizm sektörü günümüzün bir gerçeği olmakla kalmayıp geleceğinde önemli sektörlerinden biridir. Dünyadaki eğilimler, bireylerin eğitim ve refah düzeyindeki yükselmenin artarak devam edeceğini ve turizmde deneyimli gezgin grubunun büyüyeceğini göstermektedir. Turist tercihlerinde yenilik ve çeşitlilik talebi artmaya devam edecek, konfor ve macera motifleri ağırlıklı hale gelecektir. Bu kapsamda, turizmin çeşitlendirilmesi ve hizmet kalitesinin yükseltilmesi önem taşımaktadır. Çorum'un mevcut tarih, doğa ve kültür varlığını; doğa turizmi, sağlık turizmi, kış turizmi ve kültür turizmiyle bütünleştirerek turizm sektörünü geliştirmek potansiyeli bulunmaktadır. Geniş turist kitlelerine hitap edecek turizm destinasyonlarının farklı turizm türlerini barındırması ve gelen ziyaretçilere alternatif turizm olanakları sunması gerekmektedir. İlimizde mevcut olan tarihi alan ve öğren yerleri tek başına turistleri kendine çekmekte başarılı olamamaktadır. Bu nedenle bölgeye gelen, özellikle genç ziyaretçilerin dinlenme, spor yapma, eğlenme gibi farklı aktivitelerine imkan tanıyacak altyapının oluşturulması gerekmektedir. Sıklık ve Çatak Tabiat Parkı gibi cazibe merkezi olmuş yerlerin mevcudiyeti de bu başlıklar altındaki faaliyetlerin altyapısının kısa sürede gerçekleştirilmesini mümkün kılacaktır.					
	Güzergahlar Belirlenecek					

2. Orta Vade

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.1.	Termal Su Varlıklarının Ekonomiyeye Kazandırılması Amacıyla Gerekli Tespit ve Tanımlama, Teknik Analiz, Altyapı Çalışmaları Yapmak	Tarihi Beke Kaplıcasının Restorasyonunun yapılması ve 100 Yatak Kapasiteli Sağlık Tesisine Dönüştürülecek ve Tanıtımı Yapılacak.	İl Özel İdaresi	İKTİM, Halk Sağlığı Müdürlüğü	2018-2023	35.000.000	Tesis inşaatı Tamamlanacak
GEREKÇE	Beke kaplıcası ilimiz turizm destinasyonunda termal turizm için tek ve en önemli değeri oluşturmaktadır. Tarihi Romallara dayanan Beke Kaplıcasının tarihi ve kültürel bir değer olarak turizmin hizmetine sunulması, ilimizdeki turizm destinasyonun zenginleştirilecek ve ilimizin turizm değerini arttıracaktır. Kültür ve Turizm Bakanlığı termal turizm master Planına uygun olarak Beke Kaplıcasında ilave sondajlar yapılmış mevcut su kaynağı 3500 metre isale hattıyla yol kenarına indirilmiş, 90 dekarlık alanda kamulaştırma yapılmış ve turizmin hizmetine sunulmaya hazır hal getirilmiştir. Roma dönemine ait kaplıcanın restore edilmesi ve modern döneme uygun bir tesisin hizmete verilmesi tarihin ve modern dönemin bir arada turizmin hizmetine sunulmasının yaratacağı katma değerini fazla olacağı düşünülmüştür. Aynı zamanda başlatılan ve en önemli aşamaları tamamlanan bir projenin turizmin hizmetine sunulmasının önemli olduğu dikkate alınmıştır. Doğal yer altı kaynak su sıcaklığı 39°C- 45°C arasında olan bu şifalı suyun çeşitli hastalıklara tamamlayıcı tedavi sağladığı bilinmektedir. Bunlar arasında sayılabilecek önemlileri şunlardır; 1.Beke Termal Kaplıcası Beke Hamamının Şifalı Sularından İdrar Artıcı Etkisi ile Vücuttaki Metabolizma artıklarının idrar yoluyla atılmasında ve asit ortamında oluşan taşların düşürmesine faydalı olduğu 2.Romatizmal Hastalıkları 3.Cilt Hastalıkları 4.Böbrek Taşlarının Düşürülmesi 5 Solunum, karaciğer,safr kesesi, kas kemik, sindirim rahatsızlıklarına iyi geldiği bilinmektedir. Özellikle birçok Avrupa ülkesinde sağlık turizmi teşvik edilmekte, sigorta şirketlerince giderleri karşılanmaktadır. İlimizde bu pastadan iyi bir pay alabilmesi için modern bir tesis ile iyi tanıtıma ihtiyacı bulunmaktadır. Bu nedenle öncelikle bu projenin harekete geçirilmesi oldukça önemli bir yatırım olacaktır. Aynı zamanda istihdama da önemli katkı sağlayacaktır.						

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.2.	Yaylaların Turizm Açılması	Abdullah Yaylası, Kargı Yaylası, Eynönü Yaylası, Kuşçaçimen Yaylası, BaşpınarYaylası, Elmabeli Yaylası ve İncesu Kanyonuna Kamp Alanı Kurulacak.	İl Özel İdaresi	İKTİM	2018-2022	700.000	7 Kamp Alanı Kurulacak
GEREKÇE	Yayla Turizmi, doğayla iç içe yaşamayı sevenler veya macera tutkunlarının genellikle günlüklik kullanım veya kısa süreli konaklama amacıyla yüksek rakımlı yerlerde yaptıkları turizm faaliyetidir. Yayla turizminde amaç, ülkemizin kendine özgü doğal ve kültürel değerleri olan yaylaların ve yayla yaşamının, koruma ve kullanma dengesi dikkate alınarak turizm faaliyetleri içinde değerlendirilmesidir. Ülkemiz, sahip olduğu uygun iklimsel özellikler, üstün peyzaj değerleri, kırsal ögelerin ağırlık kazandığı geleneksel yaşam biçimi ve dağcılık/tırmanışlar, atlı doğa gezisi, trekking, yamaç paraşütü, flora/fauna incelemesi, jeep safari vb. doğa sporlarına uygun alanlar ile yayla turizmine son derece elverişlidir. İlimiz İç Anadolu ve Karadeniz bölgelerinin ikisine yayılan topraklarında barındırdığı zengin tarihi mirası yanında turizm açısından önem arz eden doğal güzelliklere de sahiptir. İlimizin kuzeyinde yer alan zengin ormanlık alanlar ve doğal güzellikler kamp ve karavan turizmi için uygun ortam oluşturmaktadır. Bölgede gelişen kampçılık yerel halkın ekonomik refahını arttırıcı önemli bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Ayrıca hem turistlerin doğal kaynaklar hakkında bilinçlenmesi hem de kırsal bölgede yaşayanların sahip olduğu değerlerinin farkına varması, koruma ve yaşatma çabası içine girmesi sağlanabilir.						

2.Orta Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
2.3.	Tabiat Parklarının Oluşturulması	Çatak Tabiat Parkına 50 Yatak Kapasiteli Tesis Kurulacak	Orman Su İşleri Şube Müdürlüğü	İl Özel İdaresi	2018-2022	4.000.000
PERFORMANS GÖSTERGESİ Tesis Hizmetine Açılacak						
GEREKÇE Botanik, Orienteering, Paintball, Motokros, Binicilik, Karavan, Yürüyüş gibi turizm aktiviteleri genç turist kitlelerine hitap edecek ve turizm çeşitliliğini arttıracaktır. Bu turizm aktivitelerine katılacak gençlerin mevcut tabiat parklarına kurulacak tesislerde konaklamaları sağlanacaktır. Geniş turist kitlelerine hitap edecek turizm destinasyonlarının farklı turizm türlerini barındırması ve gelen ziyaretçilere alternatif turizm olanakları sunması gerekmektedir. İlimizde mevcut olan tarihi alan ve ören yerleri tek başına turistleri kendine çekmekte başarılı olamamaktadır. Bu nedenle bölgeye gelen özellikle genç ziyaretçilerin dinlenme, spor yapma, eğlenme gibi farklı aktivitelerine imkan tanıyacak altyapının oluşturulması gerekmektedir. Sıkık ve Çatak Tabiat Parkı gibi cazibe merkezi olmuş yerlerin mevcudiyeti de bu başlıklar altındaki faaliyetlerin altyapısının kısa sürede gerçekleştirilmesini mümkün kılacaktır. Buralara yapılacak tesis sayesinde yılın her mevsimi gerek yurtiçi, gerekse yurtdışından kampçıların tanındığı, zaman geçirdiği bir alan haline dönüştürülebilir. Bu sayede bölge insanına istihdam yaratmanın yanında bölgede korunmuş olacaktır. Artık insanlar deniz, kum, güneş gibi sadece yılın belli aylarında yapılan turizm faaliyetlerinden sıkılmış durumdadır. İlimizin deniz, kum, güneşten yana böyle bir şansı olmadığı düşünüldüğünde alternatif turizm alanlarına yönelmek en rasyonel çözüm yolu olacaktır.						

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.4.	Çorum Tarihi Kent Dokusunun Canlandırılması	Hitit Kültür Evi Kurulacak	Çorum Belediyesi	İKTM	2018-2020	3.000.000	Restorasyonun Tamamlanması
GEREKÇE	Tarım ve hayvancılığın öne çıktığı bir toplum olan Hititler de, yaşam biçimleri de doğa temelliydi. Hititler kutsal saydıkları değerler, bayramları, tapınakları ve tapınma şekilleri, tarım toplumu için önemli olan hava, su, toprak gibi unsurlara göre şekilleniyordu. Sanatı, dini, savaşları, güçlü krallığı ve kralları ile tarihteki önemli uygarlıklardan biri olan Hititler'e dair kalıntılar ilimiz topraklarında bulunmuştur. Çok büyük bir imparatorluk olan Hititler' tüm yaşamları gerek yerli, gerekse yabancı ziyaretçiler tarafından hep merak edilmiştir. Hititlerin en çok öne çıkan ve onlara özgü olan yaşamlarında; 1.Hitit Kanunları, 2.Hititler'de Ekonomi ve Ticaret, 3.Hititler'de Giysi ve Takı, 4.Hititler'de Mimari ve Şehircilik, 5.Hititler'de Mutfak Kültürü, 6.Hititler'de Sanat, 7.Hititler'de Savaşçılık, 8.Hititler'de Seramik, 9.Hititler'de Törenler ve Bayramlar gibi durumların tanıtıldığı bir Hitit Kültür Evi'nin çok sayıda yabancı turisti çekeceği bir gerçektir. Hititlerin yaşam biçimleri ve kültürlerinin ziyaretçilere gösterilebilmesi bölgenin turizm açısından cazibesini arttıracaktır. Bu amaçlı tarihi bir konak Hitit mimarisine uygun bir biçimde restore edilerek. Hitit yemekleri, giysileri, kullandıkları eşyalar, sözlü ve yazılı kültürleri, yaşam biçimleri sergilenecek,gelen ziyaretçilere kendilerini Hititler döneminde hissetmeleri ve bir zaman tünelden geçmeleri sağlanacaktır. İstihdamı artırıcı olmasının yanında, çok sayıda yabancı turisti de ilimize çekecektir.						

3.Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.1	Arkeolojik Çalışmaların Turizme Kazandırılması	Çorum Müzesi Genişletilerek Yeni Teşhir Salonları, Yeni Sergileme Yöntemleri ile Müzesi Deposundaki Mevcut Eserler Sergilenecek ve interaktif Uygulamalar Kullanılacak.	İKTM	İKTM	2018-2022	7.000.000	Müzenin Genişletilmesi
1968 yılında açılan Çorum Müzesi, 2000 yılında yeni binasında hizmet vermeye başlamıştır. Müzenin teşhir sistemi ilimizdeki kazı merkezlerinde (Hattuşa, Alacahöyük, Ortaköy, Eskiyaşar, Kuşşaray, Pazarlı, Büyük Güllücek, Hüseyindede) bulunan ve özellikle başta Hitit dönemi olmak üzere Kalkolitik, Eski Tunç, Hitit, Frig, Hellenistik, Roma ve Bizans dönemi eserleri ile birlikte ayrı salonda sergilenecek olan Etnografik eserlerden oluşmaktadır. Merkez Müzedeki 13.328, Boğazköy Müzesi'nde 12.340, Alacahöyük Müzesi'nde ise 3282 eser sergilenmektedir. Bugün müze depolarında sergilenmeyi bekleyen çok sayıda eser bulunmaktadır. Ayrıca yapılan ve yapılacak kazı alanlarını dikkate aldığımızda yakın gelecekte bu kapasite ihtiyacının daha da artması beklenmektedir. O nedenle eserlerin teşhir edilmesi için gerekli sergi salonlarının oluşturulması ve interaktif uygulamalarla desteklenmesi önem taşımaktadır. Modern ve tarihi binası ile ülkemizin sayılı müzeleri arasında yer edinen Çorum Müzesi sergi salonlarındaki önemli arkeolojik eserleri ile de ilgiyle gezilmektedir. Vitrinlerini süsleyen bu değerli eserlerin yanında müze depolarında kazılarda elde edilmiş daha bir çok tarihi eser bulunmaktadır. Bu eserlerin sergilenebilmesi için yeni teşhir salonlarına ve yeni binalara ihtiyaç duyulmaktadır.							
GEREKÇE							

3.Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.2.	Çorum Tarihi Kent Dokusunun Canlandırılması	Tarihi Konak ve Binalar Restore Edilerek Butik Otellere Dönüştürülecek	Çorum Belediyesi	İKTİM	2018-2023	50.000.000	Restorasyon Tamamlanması
GEREKÇE	Turizm sektöründe konaklama işletmeleri, bulundukları bölgenin gereksinimini göz önüne alan farklı büyüklük ve kalitede faaliyet göstermektedir. Bunlardan birisi de butik otellerdir. Butik oteller son zamanlarda 5 yıldızlı otellerden daha fazla tercih edilmekte olan konaklama yerleri arasında bulunuyor. Butik oteller her ne kadar 5 yıldızlı oteller kadar lüks bir şekilde hizmet vermiyor olsalar da, butik otellerin sıcaklığı ve samimiyeti insanlara çok daha çekici geliyor. Butik otellerin tercih edilmesinin altında yatan en önemli diğer bir sebep ise ziyaret edilen herhangi bir şehirde gezi yapacağı içindir. Turistler, eğer sadece şehri gezmek istiyor ve zamanlarının büyük bir bölümünü otelde geçirmek istemiyorlarsa, butik otelleri tercih etmektedirler. Butik oteller son zamanlarda çok daha yaygın hale gelmiştir. İstihdam yaratacak bir projedir. Çorum ve ilçelerindeki tarihi konakların restorasyonu yapılarak otantik bir ortam sağlanması ile artık bu tür ortamlarda konaklama isteği bulunan turistler için bir çekim merkezi olması sağlanacaktır. En önemlisi de çok sayıda kişiye istihdam sağlayacağı için özendirici olacaktır. Türkiye'nin birçok şehrindeki örnekleri (Safranbolu, Amasya, Eskişehir.vb) gibi Çorum'da bu pastadan payını alacaktır. Eskişehir Odunpazarı, Safranbolu ve Amasya butik otelleri ile ön plana çıkmıştır.						

3.Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.3	Tabiat Parklarının Oluşturulması	Boğazkale'de Japon Bahçesi Kurulacak	Boğazkale Kaymakamlığı	İKTM, İl Özel İdaresi	2018-2022	10.000.000	Bahçe Hizmete Açılacak
GEREKÇE	Japonlar özellikle metroda yolculuk yaparken çizgi roman okurlar. Bu çizgi romanlara manga adı veriliyor. Hemen her konuda mangalar yayımlanıyor ve büyük ilgi görüyor. Bunlar arasında 'Kızılırmak'ın Kıyısında' adını taşıyan ve Hititleri anlatan çizgi roman en çok beğenilen ve en çok satan manga ödülünü aldı. Chie Shinohara, 1987 yılında Türkiye'yi ziyaret ettiği sırada Hititlere ilgi duymaya başlamış ve Hitit tarihini çalıştıktan sonra bu konuda bir manga yazıp, çizmeye karar vermiş. Sonra başlamış Hitit krallarının yaşamlarını, aşklarını, savaşlarını mangaya dökmeye. Kızılırmak'ın Kıyısında adını taşıyan manga önce aylık dergi olarak, sonraları üç ayda bir kitap halinde yayımlanmaya başlamış. Bugüne kadar tam 28 cilt yayımlanmış Kızılırmak'ın Kıyısında adlı manga. Bugüne kadarki satış sayısı ise 11 milyondur. 2005 yılında Prens Tomohito Mikasa, kız kardeşi Masoko Mikasa, kızı Prenses Akiko Mikasa ve 300 kişilik heyetle Boğazkale'ye geldi. Boğazkale'yi 4. kez ziyaret eden Prens Tomohito Mikasa, Boğazkale ören yerlerinde bulunan Yazılıkaya, Büyük Mabed, Aslanlı Kapı, Yer Kapı, Kral Kapı ve Kral Mezarlığı'nı gezdi. Japon prensi Mikasa'nın, Hitit imparatorluğunun başkenti Hattuşa'yı gezdiğine ilişkin haberler Japon basınında yer aldı. Bu en iyi tanıtımdır. Geleneklerine ve tarihe düşkün olan ve ayrıca da Hititlerin kültürünü çok önemseyen Japonlar geldiklerinde kendilerinden de bir şeyler görmeleri bölgeye olan turist sayısını arttıracak, Çorum ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır. Bu anlamda oldukça önemli bir projedir.						

Sağlık Eylem Planı

9.8. Sağlık Eylem Planı

Çorum İlinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) içindeki on eylem planından biri “Sağlık Eylem Planı” olarak belirlenmiştir. Bu plan, Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyeleri Prof. Dr. Nurcan BAYKAM ve Prof. Dr. Mete DOLAPÇI danışmanlığında İl Sağlık Müdürlüğü idarecileri ve çalışanlarının katkıları ile hazırlanmıştır.

Bu çalışmanın ilk aşamasında Çorum ilinde sağlık hizmetlerinin kalitesini yükseltmek, kaynak kullanımında etkinlik ve verimlilik sağlamak, böylece Çorum İlinin gelişimine katkı sağlamak amacıyla 2018-2023 yıllarını kapsayan Çorum Sağlık Strateji Belgesi ve Eylem Planı hazırlanmıştır.

Bu kapsamda;

1. Sağlığa yönelik risklerden birey ve toplumu korumak ve sağlıklı hayat tarzını teşvik etmek
2. Birey ve topluma erişilebilir, uygun, etkili ve etkin sağlık hizmetleri sunmak
3. İnsan merkezli ve bütüncül yaklaşımla bireylerin sağlık ihtiyaçlarına ve beklentilerine cevap vermek
4. Türkiye’nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına ve küresel sağlığa katkı aracı olarak sağlık sistemini geliştirmeye devam etmek olarak 4 stratejik amaç belirlenmiştir.

Bu stratejik amaçlar altında ise;

1. Sağlıklı beslenme alışkanlıklarını geliştirmek, fiziksel aktivite düzeyini artırmak ve obeziteyi azaltmak
2. Tütün ile mücadeleleyi sürdürmek, tütün maruziyeti ve bağımlılık yapıcı madde kullanımını azaltmak
3. Bireylerin kendi sağlığı üzerindeki sorumluluğunu artırmak için sağlık okuryazarlığını geliştirmek
4. Üreme sağlığı konusundaki farkındalığı artırmak ve sağlıklı davranışları teşvik etmek
5. Halkın sağlığını etkileyen acil durumların ve afetlerin sağlık üzerindeki etkisini azaltmak
6. İş sağlığını iyileştirerek çalışanların sağlığını ve iyiliğini korumak ve geliştirmek
7. Çevresel tehlikelerin sağlık üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak
8. Sağlığı tüm politikaların merkezine alarak sağlığın sosyal belirleyicileri konusunda etkili eylemlerde bulunmak
9. Sağlık hizmetlerinin kalitesini ve güvenliğini iyileştirmek
10. Anne, çocuk ve ergen sağlığını korumak ve geliştirmek
11. Koruyucu ve temel sağlık hizmetlerinin etkili kullanımını sağlamak
12. Acil sağlık hizmetlerine uygun ve zamanında erişimi sürdürmek
13. Birincibasamaksağlık hizmetlerinin rolünü güçlendirerek hizmet entegrasyonunu ve devamlılığını iyileştirmek
14. Bulaşıcı olmayan hastalıkların komplikasyonlarını kontrol etmek ve azaltmak
15. Sağlıkta insan kaynaklarının dağılımını, yetkinliğini ve motivasyonunu

iyileştirmeye devam etmek ve sağlıkta insan kaynaklarının sürdürülebilirliğini sağlamak

16. Sağlık altyapısının ve teknolojilerinin kapasitesini, kalitesini ve dağılımını iyileştirmek ve sürdürülebilirliğini sağlamak

17. İlaçların, biyolojik ürünlerin ve tıbbi cihazların erişilebilirliğini, güvenliğini, etkinliğini ve akılcı kullanımını sağlamak ve kozmetik ürünlerde güvenliliği tesis etmek

18. Bireyin kendi sağlığı ile ilgili kararlara aktif katılımını sağlamak için rolünü güçlendirmek

19. Bedensel, zihinsel, sosyal ya da ekonomik şartları sebebiyle özel ihtiyacı olan kişilerin uygun sağlık hizmetlerine daha kolay erişimini sağlayarak ihtiyaçlarına daha iyi yanıt vermek

20. Hizmet kalitesinden taviz vermeden kanıta dayalı politikalarla sağlık sisteminin finansal sürdürülebilirliğini korumak

21. Sağlık sistemi performansı izlemek, sağlığa ve milli ekonomiye katkısını kanıtlarıyla ortaya koymak

22. Sağlık sisteminin öncelikli alanlarında araştırmayı, geliştirmeyi ve inovasyonu teşvik etmek

23. Türkiye’de sağlık turizmini güçlendirmek

Şeklinde 23 tane hedef belirlenmiştir. Bu hedeflere ulaşmak için ise 5 yıla yayılan 225 eylem ve bu eylemleri gerçekleştirmek için tahmini bütçeler hazırlanmıştır. Bu çalışma Çorum İl Sağlık Müdürlüğü Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023) olarak kitapçık halinde basılmıştır. Belirlenen bu eylemler paydaşlarla birlikte tekrar değerlendirilmiş ve ilimizin gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülen 7 eylem, gerekçeleri ile birlikte sunulmuştur.

Bu eylemler;

- a- Simülasyon Merkezi Kurulması
- b- Onkoloji Tanı ve Tedavi Merkezi’nin Açılması
- c- Robotik Yürüme Cihaz Alımı ve Hizmet Sunumu
- d- Mobil KETEM Oluşturulması
- e- Meslek Hastalıkları Polikliniği Oluşturulması
- f- Kornea Bankacılığı Kurulması
- g- Kronik Hastalıkların Yönetimi İçin Sağlık Okuryazarlığı ve Hasta Okulu Açılması

Poje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
1	Sağlık insan gücünün yetkinliğini artırmak	Simülasyon Merkezi Kurulması	Çorum İl Sağlık Müdürlüğü	Hitit Üniversitesi OKA	2018-2023	400.000 TL	Merkezin Açılması
Eğitim Simülasyon Merkezinin ilimizde kurulmasıyla, bölge iller içerisinde ilimizin bir adım öne çıkması öngörülmekte, hedef kitlenin mesleki motivasyon ve becerisinin artışı ile birlikte, verilen hizmet kalitesinin artacağı düşünülmektedir. Simülasyon Merkezimizde, ilimizde görevli doktor ve yardımcı sağlık personeline Acil Hekimliği Sertifika Programı doğrultusunda; Temel Modül Eğitimi, TravmaResusitasyon Kursu(TRK), Çocuklarda İleri Yaşam Desteği Eğitimi (ÇİLYAD) ve Erişkinlerde İleri Yaşam Desteği Eğitimi (İLYAD)ninSimülasyon Uygulamalı Eğitimlerinin verilmesi ayrıca ilkyardım ve diğer eğitimlerin verilmesi amaçlanmıştır. Eğitim konularının simülatör sisteminde öğrenilmesi; ➤ Meslek yaşamları boyunca karşılaşılabilecekleri muhtemel klinik tabloların ve komplikasyonların simüle edilmesi ile teknik ve ekip çalışması, liderlik ve kriz durumlarında yönetim sağlanması şeklindeki becerilerin kazandırılması konusunda uygulamalar yapılmasını sağlar, ➤ Çalışanların hasta müdahalesinde ortak bir müdahale akışı oluşturmaları destekler. Böylece standardizasyon ve güncel bilgi oluşturmaya destekler. ➤ Fiziksel ortamın uygun olmasına istinaden eğitimlere istekli olunmasını ve süreklilik sağlanmasını destekler. ➤ Örnek vaka çalışmalarının somut ve reel uygulamalar (Ambulans Simülasyonu, Maketler üzerinde simülasyonlar) şeklinde yapılmasına olanak sağlar ➤ Vaka çalışmaları yapma olanağı sağlayarak uygulama portföyünün daha net olarak anlaşılmasına imkân sağlar. ➤ Diğer kurumlara(Sağlık Meslek Liseleri, Sağlık Yüksekokulu, Kurumsal ilkyardım eğitimleri vb.) eğitim desteği verme imkânı sağlar Eğitim Sayısı: ➤ Modül Eğitimlerin 5 yılda bir güncellenmesi gerekmektedir, dolayısıyla modül eğitimler süreklilik arz etmektedir. ➤ Bu nedenle net bir eğitim sayısı belirtmek zor olsa da yıllık Ortalama 30 gruba (24kişi) eğitim verilmesi planlanmakla birlikte, bu sayı ilimizde hedef kitledeki personel sayısına göre artış veya azalma gösterebilecektir. Katılımcı Profili: ➤ Acil Sağlık Hizmetleri Modül Eğitimleri Sertifika Programı çerçevesinde Acil Sağlık Hizmetlerinde çalışan Doktor, ATT, AABT, Hemşire, Sağlık Memuru yaklaşık 430 Acil Sağlık Hizmetleri çalışanı. ➤ İlk yardım ve diğer eğitimler için; diğer sağlık çalışanları ve vatandaşlar. Eğitmenlerimiz: ➤ Modül Eğitimleri, Sağlık Bakanlığı ASHEP (Acil Sağlık Hizmetleri Eğitim Programı) Eğitim Becerileri Eğitimi Sertifikası sahibi eğitmenlerimiz tarafından verilecektir. ➤ İlkyardım Eğitimleri, İlkyardımcı Eğitmen Sertifikası sahibi eğitmenlerimiz tarafından verilecektir. Eğitiler: ➤ Modül eğitimler, eğitmenlerimizin sorumluluğunda simülatörler üzerinde gerçekleştirilecektir. Eğitim programımız Temel Modül için 5 gün; TRK, İLYAD, ÇİLYAD için ise 4 gün olup, teorik bilgileri içeren yarım günlük eğitimi takiben, konuya ilişkin maketlerin tanıtılması ve uygulamaya girişin ardından katılımcı grupların özelliklerine göre önceden hazırlanmış senaryolar üzerinden simülasyon eğitimi uygulaması şeklinde olacaktır. ➤ Simülasyon eğitimi sırasında eş zamanlı kamera kaydı yapılarak, senaryo uygulamalarını takiben geri bildirim ile senaryoların eğitici ve katılımcılarla yeniden tartışılması sağlanacaktır. Katılımcılar eğitim programı öncesi ve sonrasında yazılı sınavla değerlendirilecek olup, ayrıca eğitim sonunda Merkezin ve Uygulama Programının katılımcılar tarafından değerlendirilmesini sağlayan bir anket yapılacaktır.							
GEREKÇE							

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2	Teşhis ve tedavi hizmetlerinin kalitesini ve güvenliğini iyileştirmek	Onkoloji Tanı Ve Tedavi Merkezi	İl Sağlık Müdürlüğü	T.C. Sağlık Bakanlığı Hittit Üniversitesi Erol Olçok	2018-2023	6.000.000 TL	Temin Edilecek Cihaz Bina Durumu
GEREKÇE	İlimizde, T.C. Sağlık Bakanlığı Hittit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanemizde günlük 20-30 hastaya kemoterapi hizmeti verildiği, mevcut hasta potansiyeli ve personel durumu gözönüne alınarak, SPECT-BT ve PET-BT Cihazları Temin edilmesi, Nükleer Tıp ve Onkoloji Hizmetlerinde Görüntüleme ve Tedavi kapsamında tetkiklerin yapılmasını, çevre illerin taleplerinin karşılanmasını ve randevu sürelerinin iyileştirilmesini sağlayacağından, İl bazında Radyoterapi, Kemoterapi ve Nükleer Tıp Hizmetlerini içeren Merkez Açılmasının gerekli olduğu düşünülmüştür. MEVCUT DURUM İlimizde Onkoloji Merkezi olarak mevcut hasta potansiyeline ve personel durumuna göre değerlendirildiğinde yaklaşık günlük 20-30 hastaya kemoterapi hizmeti verilmektedir. Tablo 1 ve 2 incelendiğinde kanser tanısı alıp yatarak tedavi olan hastaların muayeneye gelenlerin ancak % 10 u civarında olduğu görülmektedir. Resmi olarak sevk edilen hastaların dışında büyük bir hasta grubunun kendi imkanlarıyla tedavi amacıyla diğer büyük illere gittiği düşünülmektedir. Tablo 3 ve 4 incelendiğinde de; çevre iller olan Amasya, Çankırı, Yozgat, Kastamonu ve Tokat verilerinde de muayene ve yatarak tedavi olan kanser hastaları oranı benzerdir. Resmi olarak sevk edilen hastalar ise Tablo 5 de gösterilmiştir. Çevre iller incelendiğinde 2016 yılında resmi olarak sevk edilen hasta sayısı yaklaşık 1500 dür. Kendi imkanlarıyla tedavi için giden hastalar olduğu düşünüldüğünde bu sayısının çok daha fazla olduğu düşünülmüştür. Sadece Çorum'da 2016 yılında Radyoterapi, Kemoterapi ve Pet CT için sevk edilen hasta sayısı 2200 dür. Çevre illerinden Tokat İli Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde onkoloji merkezi mevcut olup, diğer çevre illerimiz Amasya, Çankırı, Yozgat ve Kastamonu illerinde Onkoloji Merkezi bulunmamaktadır. İlimizde Kapsamlı Onkoloji Merkezi açıldığı zaman; Çankırı, Amasya, Kastamonu, Yozgat, Tokat illerimizin yer aldığı bölgeye hizmet sunmayı da hedeflemekteyiz.						

Tablo 1. İlimiz Hastanelerinde Kansere Tanısı ile Muayene olan ve Yatarak Tedavi olan Hasta Sayısı; (Tekil Hasta)

HASTALIKLAR	MUAYENE OLAN				YATARAK TEDAVİ OLAN			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Akciğer, Bronş, Trakea	501	600	610	414	203	514	539	154
Meme	533	605	611	624	66	71	62	42
Tiroid	221	283	255	242	18	29	16	10
Kolorektal	267	271	262	254	86	99	81	52
UterusKorpusu	12	11	14	13	1	2	2	1
Mide	188	247	219	183	85	111	89	48
Over	90	108	90	66	22	26	26	12
NHL	48	44	34	33	6	8	3	1
Beyin ve Sinir Sistemi	73	70	62	57	15	36	5	9
Serviks	27	22	20	11	5	5	6	2
Diğer	2165	2274	2248	1807	461	566	519	271
Toplam	4125	4535	4425	3704	968	1467	1348	602

*Muayene ve Yatarak Tedavi olanlar Kansere Tanısı alan hastalardır.

Tablo2. İlimizHastanelerinde Kanser tanısı ile Muayene olan ve Yatarak Tedavi olan Hasta Sayısı; (Mükerrer Hasta)

HASTALIKLAR	MUAYENE OLAN					YATARAK TEDAVİ OLAN				
	2013	2014	2015	2016	2016	2013	2014	2015	2016	2016
Akciğer,Bronş,Trekea	921	555	787	914	914	205	467	529	139	139
Meme	2157	507	1123	1900	1900	91	54	55	42	42
Tiroid	579	106	151	685	685	18	27	13	9	9
Kolorektal	1079	1046	482	854	854	126	107	69	53	53
UterusKorpusu	17	13	15	18	18	0	2	0	0	0
Mide	754	822	382	474	474	124	158	85	51	51
Over	393	523	212	262	262	27	32	33	13	13
NHL	162	119	73	129	129	8	9	4	0	0
Beyin ve Sinir Sistemi	144	188	120	187	187	15	36	5	6	6
Serviks	69	97	24	81	81	5	10	5	2	2
Diğer	4073	8728	11841	7506	7506	502	684	1154	474	474
Toplam	10348	12704	15210	13010	13010	1121	1586	1952	789	789

*Muayene ve Yatarak Tedavi olanlar Kanser Tanısı alan hastalardır.

Tablo 4. Çevre illerde Kanser Tanı Dağılımı (Tokat ve Kastamonu);

İLLER	TOKAT								KASTAMONU							
HASTALIKLAR	MUAYENE OLAN				YATARAK TEDAVİ OLAN				MUAYENE OLAN				YATARAK TEDAVİ OLAN			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
	205	283	308	256	51	80	95	92	51	36	35	37	3	0	0	7
Akciğer,Bronş,Trekea	401	415	428	342	11	15	12	22	201	184	217	242	6	2	2	3
Meme	89	81	77	78	20	15	16	16	72	56	68	68	0	0	0	0
Tiroid	218	236	265	224	48	25	76	52	178	126	126	147	14	6	9	9
Kolorektal	21	21	40	33	1	1	1	0	62	21	22	33	1	0	0	0
UterusKorpusu	72	68	98	111	15	9	19	21	58	39	54	47	23	3	12	13
Mide	37	26	44	26	0	2	10	10	25	19	24	28	3	1	2	4
Over	39	59	63	23	4	10	4	4	8	7	8	9	0	0	0	0
NHL	60	57	52	41	7	9	8	13	52	19	12	13	6	2	3	1
Beyin ve Sinir Sistemi	8	9	15	6	1	2	4	2	9	4	10	12	0	1	0	1
Serviks	609	670	839	882	107	74	162	155	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer	1759	1925	2229	2022	265	242	407	387	716	511	576	636	56	15	28	38
Toplam																

Tablo 5. Çevre illerin Kanser Sevk Sayısı

İLLER	AMASYA				ÇANKIRI				YOZGAT				TOKAT				KASTAMONU			
HASTALIKLAR	SEVK EDİLEN HASTA SAYISI				SEVK EDİLEN HASTA SAYISI				SEVK EDİLEN HASTA SAYISI				SEVK EDİLEN HASTA SAYISI				SEVK EDİLEN HASTA SAYISI			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Akciğer, Bronş, Trekea	20	30	56	62	4	16	20	10	40	29	33	26	35	58	69	39	48	36	35	30
Meme	58	59	86	95	0	14	58	73	177	165	177	146	60	139	191	98	195	182	215	239
Tiroid	14	14	21	17	2	6	14	12	5	2	3	8	21	19	31	20	72	56	68	68
Kolorektal	14	31	40	35	38	13	53	64	43	52	27	62	44	65	88	33	164	118	117	138
UterusKorpusu	5	1	0	6	0	1	2	4	21	21	20	25	1	5	7	4	61	21	22	33
Mide	13	13	40	38	3	8	19	31	65	66	62	85	19	15	22	14	35	36	42	34
Over	5	4	7	9	19	2	1	12	17	4	8	1	13	8	8	2	22	18	22	24
NHL	3	15	11	13	1	1	3	0	19	1	0	3	15	28	34	14	8	7	8	5
Beyin ve Sinir Sistemi	14	6	8	5	4	3	1	4	23	6	15	15	3	7	25	11	46	17	9	12
Serviks	0	0	0	1	0	1	0	0	0	3	3	1	1	2	6	0	9	3	10	11
Diğer	77	100	165	141	12	60	228	299	159	133	85	113	46	131	151	129	0	0	0	0
Toplam	223	273	434	422	83	125	399	509	569	482	433	485	258	477	632	364	660	494	548	594

Tablo 6. İlimiz Radyoterapi, Kemoterapi ve Pet-CT için Sevk Edilen Hasta Sayısı

HASTALIKLAR	SEVK EDİLEN HASTA SAYISI			
	2013	2014	2015	2016
Akciğer, Bronş, Trekea	95	84	105	181
Meme	330	251	237	386
Tiroid	29	29	63	95
Kolorektal	143	111	81	172
UterusKorpusu	7	2	9	9
Mide	79	55	58	63
Over	73	49	32	45
NHL	45	49	38	53
Beyin ve Sinir Sistemi	27	31	27	42
Serviks	12	10	5	13
Diğer	1016	1136	930	1141
Toplam	1856	1807	1585	2200

Tablo 7. İlimiz T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi 2016 yılı Radyoterapi, Kemoterapi ve Pet-CT için Sevk Edilen Hasta Sayısı

	T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi	
HASTALIKLAR	2016 SEVK EDİLEN HASTA SAYISI	2016 SEVK EDİLEN HASTA ORANI
Meme	311	17,80
Kolon	138	7,90
Tiroid	86	4,92
Prostat	83	4,75
Akciger	62	3,55
Mesane	50	2,86
Mide	48	2,75
Over	44	2,52
Uterus ve Serviks	42	2,40
Deri	28	1,60
Beyin	26	1,49

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3	Fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin kalite standartlarını iyileştirmek	Fizik Tedavi Kliniğinde ileri rehabilitasyon gerektiren hizmetlerin kalite ve standartlarının iyileştirilmesi amacı ile robotik yürüme rehabilitasyon sisteminin temin edilmesi	İl Sağlık Müdürlüğü	T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi	2018-2023	650.000 TL	Robotik Yürüme Cihazı Temini
GEREKÇE	T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hizmet vermekte olan Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği 60 yatak kapasiteli olup günde 250-300 hastaya ayaktan hizmet vermektedir. 2016 yılı yatan hasta sayısı 796, yatak doluluk oranı ise %87'dir. Yatan hastaların çoğunluğunu Sağlık Uygulama Tebliğine göre A Grubu (hemipleji, parapleji, tetrapleji, multiple skleroz, serebral palsi başta olmak üzere) nörolojik rehabilitasyon uygulanan hastalar oluşturmaktadır. 2016 yılında yatarak 200 hemiplejitanılı hastaya Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon programı uygulanmıştır. İlimizden 2016 yılı Robotik Rehabilitasyon Hizmeti için yaklaşık 40 hastanın sevk yapılmıştır. - Rehabilitasyon sürecinde egzersizin ve özellikle tekrarlayan hareketlerin motor iyileşme üzerinde olumlu etkileri vardır. Günümüzde teknolojik gelişmeler fizik tedavi ve rehabilitasyon alanında da gerçekleştirilmiş ve rehabilitasyonda kullanılan robotik cihazlar geliştirilmiştir. - Çevre illerimizden Kastamonu ilinde Fizik Tedavi alanında kullanılmakta olan Robotik Yürüme Cihazı mevcut olup, diğer çevre illerimizden Amasya, Tokat, Çankırı ve Yozgat illerinde cihaz bulunmamaktadır. Yukarıdaki mevcut durumdan hareketle, İlimizde Fizik Tedavi Kliniğinde ileri rehabilitasyon gerektiren hizmetlerin kalite ve standartlarının iyileştirilmesi ve çevre illerden gelen hastalara hizmet verilmesi amacı ile robotik yürüme rehabilitasyon sisteminin temin edilmesi gerekmektedir.						

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
4	Kanser tarama programlarını iyileştirmek ve kapsamını genişletmek	Mobil KETEM((Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi) oluşturmak	İl Sağlık Müdürlüğü	Tüm Kamu Kurum Kuruluşları Sivil Toplum Örgütleri	2018-2023	1.500.000 TL	Meme kanseri tarama durumu (40-69 yaş) (%) Serviks kanseri tarama durumu (30-65 yaş) (%) Kolonrektalkanser tarama durumu (50-70 yaş) (%)
GEREKÇE	Serviks kanserinin taranmasındaki temel gerekçe;Ülke çapında oluşturulacak ulusal bir tarama programını hedef popülasyona uygulayarak, servikal patolojileri henüz premalign veya erken evrede iken tespit etmek, etkin ve basit yöntemlerle tedavi etmek suretiyle de invazif kanser sıklığını, buna bağlı morbidite ve mortaliteyi düşürerek olası karmaşık ve pahalı tedavileri önlemek. Meme kanserinin taranmasındaki temel gerekçe;Ülke çapında oluşturulacak ulusal tarama programını, hedef popülasyona uygulayarak, kanser gelişim sürecini, henüz klinik bulgular ortaya çıkmadan erken evrede iken tespit etmek ve kadınlarda meme kanserine bağlı mortalite hızını düşürmektir. Tablo 8 incelendiğinde; yıllara göre artış olmakla birlikte 2016 yılında meme kanseri taraması açısından hedeflenen nüfusun ancak % 15 i; serviks kanseri taraması açısından hedeflenen nüfusun ancak % 69 u ve kolorektal taraması için ise hedeflenen nüfusun ancak % 43 üne ulaşılabilmektedir. Mobil Ketem uygulamasıyla bu oran artırılabacaktır. Diğer Gerekçeler ✓ Risk grubunda bulunan kadınlarda Meme Kanseri ve Rahim Ağzı Kanseri konusunda farkındalık oluşturmak, bilgilendirmek ve taramaya yönlendirmek. ✓ Risk grubunda bulunan ulaşılabilen tüm kadınlara Mamografi çekmek ve HPV-DNA ve pap-smear testi uygulaması yapabilmek. ✓ Risk grubunda bulunan kadınların tekrar eden taramalarına kendi kendilerine gelebilecek bilgi düzeyine erişirmek ve tekrar taramalara gelmelerini sağlamak. ✓ Mobil KETEM aracının tahsis edilmesiyle, taşınabilir sistemle KETEM'e gelen kişilerin ayağına hizmet götürülecek ve hem maddi yönden hem de zamandan kazanç elde edilmesi hedeflenmektedir. ✓ Ülke çapında oluşturulan ulusal tarama programındaki hedef popülasyonun taranabilmesi için Mobil KETEM'e ihtiyaç duyulmaktadır. Gezici tarama araçları (Mobil KETEM) kullanmak, hizmete ulaşımı kolaylaştırarak, taramalara katılımı artırıp, tarama sonrası pozitif çıkan hastaların kısa zamanda kontrol ve takip edilebilmelerini sağlayacaktır.						

Tablo 1. Hedeflenen Nüfusa göre KETEM Tarafından Tarama yüzdesi

		2014	2015	2016	2017
1	Meme kanseri tarama durumu (40–69 yaş) (%)	7	11	15	20
2	Serviks kanseri tarama durumu (30–65 yaş) (%)	25	52	69	70
3	Kolorektal kanser tarama durumu (50–70 yaş) (%)	49	31	43	50

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
5	Teşhis ve tedavi hizmetlerinin kalitesini ve güvenliğini iyileştirmek	Meslek Hastalıkları Polikliniği Oluşturulması	İl Sağlık Müdürlüğü	T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi	2018-2023	150.000 TL	Temin Edilecek Cihaz
GEREKÇE	İLO'ya göre dünya da her yıl 360.000 kişi iş kazasından 1.950.000 kişi meslek hastalıklarından hayatını kaybetmektedir. İLO ya göre meslek hastalığından ölen kişi sayısı iş kazasına göre 5,42 kat daha fazladır. İlimiz de sanayi oldukça gelişmiş olup, çalışan sayısı da yüksektir. Hitit Üniversitesi bünyesinde MEHAM (Meslek Hastalıkları Uygulama ve Araştırma Merkezi) kurulmuş olup; T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi bünyesinde Meslek Hastalıkları Polikliniği oluşturularak gerekli cihazların temin edilmesi (Body Pletismografi / Body Box / Diffüzyon Testi Cihazı Temini), ilimiz sanayi bölgesinde risk altında bulunan çalışanlarda meslek hastalığının erken teşhis ve tedavi edilebilmesini sağlayacaktır.						

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
6	Teşhis ve tedavi hizmetlerinin kalitesini ve güvenliğini iyileştirmek	Kornea Bankacılığı Kurulması	İl Sağlık Müdürlüğü	T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi	2018-2023	205.000 USD	Kornea Bankacığının Kurulması ve Cihaz Temini
Ülkemizde kornea nakli önemli bir sorun olarak devam etmektedir. Her yıl 5000 kişi kornea nakli olmak için sıra beklemektedir. Kornea nakli ülkemizde ancak sayılı merkezde (41 Merkez) yapılabilmektedir. İlimiz ve çevre illerdeki hastalar mecburen büyük şehirlere gitmek zorunda kalmaktadırlar. Nakil sonrası hastaların kontrolleri yıllarca devam etmekte ve bazen ayda bir defa hasta muayene için sevk edilmek zorunda kalmaktadır. Halen ilimizde büyük miktarda hasta kornea nakli olmak için beklemekte ya da nakil geçirdikleri için kontrol altında bulunmaktadırlar. Açılacak bir kornea doku ve nakil merkezi ile büyük bir ihtiyaç karşılanacak, sağlık hizmetini sunumunda önemli bir fark oluşturulacaktır. Kornea nakilleri için çok ciddi alt yapı yatırımlarına ihtiyaç bulunmamaktadır. Personelin eğitimi ve gerekli tıbbi cihazların temini ile kısa süre içinde nakillere başlanılması mümkündür. Bu nedenlerle, ilgili cihazların temin edilerek T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi bünyesinde Kornea Bankacılığı Kurulmasının gerekli olduğu düşünülmüştür. Kornea doku ve nakil merkezi için Gereksinimler: 1. 30 metre kare bir alan 2. Buzdolabı 3. Konfokalmikroskop 4. Büro malzemeleri 5. Kornea doku alımı için cerrahi setler 6. Önsegment OCT cihazı							

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
7	Bireylerin kendi sağlığı üzerindeki sorumluluğunu artırmak için sağlık okuryazarlığını geliştirmek	Hasta Okulu ve Sağlık Okuryazarlığı	İl Sağlık Müdürlüğü	Hittit Üniversitesi, Milli Eğitim Müdürlüğü, Çorum Belediyesi, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, İl Müftülüğü ve Sivil Toplum Örgütleri	2018-2023	93.350 TL	Düzenlenen Eğitim Sayısı Katılımcı Sayısı Dağıtılan afiş sayısı büroşür sayısı
GEREKÇE	Özellikle kronik hastalığı olan ve bu hastalığın getirdiği ömür boyu sürecek medikal sorunlar ile birlikte yaşayan hasta ve hasta yakınları, buna ek olarak sosyal, psişik ve ailevi sorunlar içinde çoğu kez bunalmaktadır. Hasta ve yakınlarına yönelik düzenli ve sürekli eğitim programları düzenleyerek sağlık okuryazarlıklarının artırılması, yaşamında zorluklar ile karşılaşan kronik hastalara gündelik sorunlarının çözümünde yardımcı olunmasına ve hastalıkları ile birlikte daha kolay yaşamalarına, aynı zamanda benzer problemleri olan hastaların tanışmasına ve dayanışmasına katkı sağlanmış olacaktır. Hasta Okulunda; Astım, Kronik Böbrek Yetmezliği, Obezite, Kronik Kalp Hastalıkları, Hipertansiyon, Menapoz, Diyaliz, Bel Boyun Ağrıları, Kadın Kanselerinde Tarama, KOAH, Tüberküloz, Sigara, Meme Hastalıkları, Gebe Eğitimleri, Diyabet Eğitimleri vb. konularda eğitimler verilecek, hastaların gündelik yaşamlarında karşılaştıkları sorunların (yeme, içme, sosyal yaşantı, gezme, iş yaşantısı, özel yaşantı vb.) pratik çözümleri anlatılacak ayrıca belirlenen zaman dilimlerinde hastalar, uzmanlar ile yalnız kalarak özel sorunlarını paylaşabileceği ortam da sağlanmış olacaktır.						

Sanayi ve Ticaret Strateji Planı

9.9. Sanayi ve Ticaret Eylem Planı

Çorum ilinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) içindeki on eylem planından biri “Sanayi ve Ticaret Eylem Planı” olarak belirlenmiştir. Bu plan, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyeleri, Yrd. Doç. Cihat SAVSAR, Yrd. Doç. Dr. Ömür DEMİNER ve Yrd. Doç. Dr. Gökben BAYRAMOĞLU’ nun danışmanlığında Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, İl Ticaret Müdürlüğü, KOSGEB Çorum Müdürlüğü, Çorum Ticaret ve Sanayi Odası, Çorum Ticaret Borsası ve Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı idareci ve çalışanlarının katkılarıyla hazırlanmıştır.

Çorum ili nüfusu ölçeğinde çok çeşitli alanlarda yatırımların bulunduğu illerimizdendir. Ayrıca uzun zamandır belirli endüstrilerde ülke genelinde önemli oranlarda üretim ve satış kapasitesine de sahiptir. Özellikle tahıl işleme ve tarımsal gıda işleme makineleri imalatında Ekonomi Bakanlığı’nın yayımladığı rapora göre üretim, pazarlama, satış ve ticaret alanında dünya ile entegrasyonunu tamamlamış durumdadır. Ancak yoğun rekabet ortamının yaşandığı günümüz ekonomik koşullarında duraksamanın bile önemli ölçüde gerileme anlamına geldiği göz ardı edilmemelidir. İlimiz Türkiye geneli dikkate alınarak yapılan değerlendirmede;

Kiremit üretiminin %40’ını, Tuğla üretiminin %10’nu karşılamaktadır. Tarıma dayalı sanayiye yönelik makine imalatında ülke ihracatının %25’ni gerçekleştirmektedir. Yine yumurta üretiminin % 6,3’nü Çorum ili gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda; ilimizin sahip olduğu bu göreceli üstünlüklerin devam ettirilmesi dışında gerek kalkınma planında gerekse sanayi strateji belgesinde yer alan hedeflerle uyumlu vizyonel projelerin gerçekleştirilmesi Çorum 2023 hedefi için önem arz etmektedir.

Belirlenen hedef ve stratejilerin özellikle imalat sanayinde sahip olunan göreceli üstünlüklerimiz nedeniyle Türkiye Sanayi Stratejisinin uzun dönemli vizyonu olan “Orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerde Afro-Avrasya’nın tasarım ve üretim üssü olmak” vizyonuna uyumlu olmasına dikkat edilmiştir.

Bu kapsamda aşağıda belirtilen amaçların gerçekleştirilmesine yönelik projeler geliştirilmiştir.

1. Sanayinin geliştirilmesi için özel ihtisas OSB’lerine ağırlık verilmesi ve bu yolla kümelenme çalışmalarının gerçekleştirilmesine destek olunması
2. Yenilebilir enerji kaynaklarının üretimine ağırlık verilmesi
3. Orta ve yüksek teknoloji ürünlerin üretimine geçiş için gerekli altyapı ve çalışmaların tamamlanması
4. İlin bilinirliğini ve marka değerini arttıran belirli tarımsal ürünlerin e-ticaret yoluyla satış ve pazarlamasının geliştirilmesi
5. İlimiz fabrikaları ve üreticilerinin, yurt dışı pazarlara erişimini kolaylaştırmak için gerekli sosyal networkün kurulmasına yönelik danışmanlık, e-ticaret ve pazarlama bağlantılarının geliştirilmesi
6. Üniversite-Sanayi işbirliğinin geliştirilmesine hizmet edecek belirli araştırma merkezlerinin kurulması

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluşlar	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
1.1.	E-ticaretin geliştirilmesi	E-ticaret sitesi kurulması	TSO, ÇESOB	SIADLAR, Gümrük ve Ticaret İl Müdürlüğü	1 Yıl	--
GEREKÇE	Çorum'a özgü gıda ürünlerinin, kaliteleri oranında yeterince tanınır olmadıkları bilinmektedir. Tanınırlığının artırılması için öncelikle; Kargı Tulumu, Oğuzlar Cevizi ve Osmancık Pirincinin coğrafi işaretleme çalışmalarının tamamlanması gerekmektedir. E-ticaret sitesinin kurulması ile birlikte, ilimizin belirli ürünlerle tanınırlığının artması sağlanarak markalaşma sürecine ve bu alandaki üreticilerin yeni pazarlara ve müşterilere ulaşmasına destek olunması beklenmektedir.					
						E-Ticaret sitesinin işler hale gelmesi

1. Kısa Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
1.2.	Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Geliştirilmesi	OSB'de Hitit Üniversitesi irtibat bürosunun açılması	Hitit Üniversitesi	OSB, MEB, TSO, SIADLAR	1Yıl	-----
GEREKÇE	Hitit Üniversitesi Meslek Yüksekokulları ve Mühendislik Fakültesinin geçmeyi planladığı ve altyapı çalışmalarına başladığı 3+1 / 7+1 sisteminin etkinliğinin artırılması için, öğrencilerin son dönemde sanayide çalışmalarını kontrol edecek ve üniversite-sanayi staj olanaklarını araştırarak bir irtibat bürosunun OSB'ye açılarak üniversite-sanayi işbirliğinin artırılmasına olanak sağlanması beklenmektedir.					
						İrtibat bürosunun işler duruma gelmesi

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.1.	İşletmelerin Dış Ticaret ve Pazarlama Konularında Bilgi ve Becerilerinin Geliştirilmesi	Dış ticaret ve pazarlama alanında danışmanlık hizmeti verecek bir firma kurulması	TSO	TEKNOKENT, OSB, ÇESOB, SIADLAR	1-3 Yıl	-----	Firmanın faaliyete geçmesi
GEREKÇE	İlimiz işletmelerinin yaşadığı önemli sorunlardan biri de uluslararası pazarlara açılmak ve ürünlerinin pazarlanması konusunda yaşadıkları sorunlar olduğu yapılan istişare toplantılarında tespit edilmiştir. Bu konularda ilimiz işletmelerine yardımcı olması amacıyla bilgi, beceri ve tecrübe sahibi dış ticaret uzmanlarından oluşan bir danışmanlık firmasının kurulması talebi ortaya çıkmıştır.						

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.2.	İlimiz İşletmelerininYabancı Pazarlardaki Tanıtım Faaliyetlerinin Etkinliğini Artırmak	İlimiz işletmelerine ait tanıtım kataloglarının dış temsilciliklere ulaştırılması yoluyla dış ülkelerle kontak kurma olanaklarının artırılması	Gümrük ve Ticaret İl Müdürlüğü	TSO, OSB, BSTM	1-3 Yıl	-----	Tanıtım dokümanlarının ilgili yerlere ulaştırılması
GEREKÇE	İşletmelerin, dış pazarlara açılması belirli bir uzmanlık ve ilişkiler ağına sahip olunmasını gerektirmektedir. Bu süreçte dış temsilciliklerimizin işletmelere sağlayacağı en önemli destek, yurt dışındaki müşterilere ulaşmalarına yardımcı olmak üzere işletmelerin broşür, katalog vb. dokümanlarının yurt dışındaki potansiyel müşterilere ulaştırılmasını sağlamak olacaktır.						

2. Orta Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluşlar	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.3.	Çorum'un marka ürünlerinden bir olan Leblebinin üretiminin geliştirilmesi	Leblebi Köyünün Kurulması	Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	TSO ÇESOB	3 Yıl	-----	Üretimin başlaması
GEREKÇE	Çorum özellikle "leblebi" si ile bilinen bir şehir olma özelliğine sahiptir. Ancak, üretim sürecinin sadece en son aşaması yani "kavurma" aşaması Çorum'da gerçekleştirilmekte olup nohut başka illerden satın alınmaktadır. Bu nedenle, bu sürecin tamamında uzmanlaşma sağlanması için "leblebi köyü" fikri hayata geçirilmelidir. Bu kapsamda, nohut üretimi için elverişli arazilere sahip olan köylerde gerekli eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılarak, leblebi üretim sürecinin tamamında uzmanlaşma sağlanmalıdır.						

2. Orta Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
2.4.	Katma değeri yüksek ürünler ve ithal bağımlılığını azaltacak ürünlerin üretimi ve yeni yatırım alanlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılması	Ekonomik Araştırmalar Merkezinin kurulması	Hitit Üniversitesi	TSO, Bilim Sanayi Teknoloji İli Müdürlüğü, KOSGEB, OSB, ÇESOB, OKA	1-3 Yıl	-----
GEREKÇE	1. İlimizde ekonomik hayata ilişkin veri sağlayan kurumlar arasında, işletmelerin sınıflandırılmasında gerek terimsel gerekse kıstaslar bakımından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum ulaşılacak istenen bilgilerin güvenilir, tutarlı ve tam zamanlı olmasına engel olmakta ve stratejik planlama sürecinde ihtiyaç duyulan iç ve dış çevre analizleri için gerekli bilgilerin elde edilmesini güçleştirmektedir. Tüm bu verilerin tek bir elde toplandığı bir veri tabanı oluşturulması hedeflenmektedir. Bu nedenle kullanıcıların gereksinim duydukları istenilen kalitedeki verilere, en kısa sürede ulaşmasına yardımcı olacak bir enstitünün kurulması önem taşımaktadır. Bu enstitü'nün, ilk olarak ekonomik hayata ilişkin verileri toplayıp, tasnif etmesi ve daha sonra ise belirli periyodlarla güncelleyerek, ekonomik hayata ilişkin önemli bir katkı yapması beklenmektedir. 2. Kurulması düşünülen enstitünün kamu, özel sektör ve üniversite temsilcilerinden oluşturulmasıyla arzulan üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanmasına da önemli katkılar sağlayacaktır. 3. Bu enstitü yapacağı çalışmalarla KOBİ'lere destek olmanın yanı sıra aşağıda belirtilen kritik konularda saha çalışması yaparak ilimizin 2023 vizyonunda arzu edilen konuma ve statüye sahip olmasına yardımcı olması beklenmektedir. - Katma Değeri yüksek ürünlerin üretim imkânlarını tespit etmek - Yeni sektörlerin (medikal ve savunma sanayi gibi) ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar yapmak - İthal bağımlılığını azaltacak ürünlerin üretim imkânlarını araştırmak - Gelecekte ilimizin gereksinim duyacağı işgücü profilini ortaya çıkarmak					
	Performans Göstergesi Merkezin faaliyet geçmesi					

2. Orta Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
2.5.	Endüstriyel Simbiyoz konusunda çalışmaların başlatılması	Atık Borsasının kurulması	Çorum Belediyesi, TSO, Bilim, Sanayi Teknoloji İl Müdürlüğü,	Çorum Belediyesi, TSO, Bilim Sanayi Teknoloji İl Müdürlüğü, KOSGEB, OSB, ÇESOB, OKA	1-3 Yıl	-----
GEREKÇE	Endüstriyel simbiyoz, çevre teknolojilerinin gelişmesi ve buna bağlı olarak doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı açısından son derece önem arzeden bir konudur. Sektörel bazda bir birlerinin atıklarını hammadde olarak kullanarak farkındalık ve eğitim çalışmaları akabinde atık borsasının kurulması planlanmaktadır.					
					Atık Borsasının faaliyete geçmesi	

3. Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.1.	İlimizde mevcut ve gelecek potansiyeli yüksek alanları ön plana çıkarmak	İhtisas OSB'lerin kurulması	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Belediye, TSO, TEKNOKENT	5 Yıl ve üzeri	-----	OSB'nin faaliyete geçmesi
GEREKÇE	Sanayide verimliliği ve etkinliği artırmak amacıyla kümelenme yaklaşımı son yıllarda önem kazanmış ve bu konuda atılan en önemli adım ihtisas OSB'lerinin kurulması ve sayılarının artırılması olmuştur. Çorum için yapılan daha önceki kümelenme çalışmalarında makine sektörünün ön plana çıktığı bilinmektedir. Bu nedenle ilimizde makine sektörü ihtisas OSB'sinin kurulması yerinde olacaktır. Ayrıca daha önceki yapılan çalışmalar sonucunda Alaca ve Sungurlu ilçelerimizde tarım ve hayvancılık potansiyelinin yüksek olduğu görülmüştür. Söz konusu ilçeler, tarım ve tarım ürünleri işleme ihtisas OSB'lerinin kurulmasına yönelik yatırımlar için uygun alanlardır. Böylelikle hem tarımsal üretim kapasitesinin artırılması olanaklı hale getirilecek hem de göçler nedeniyle azalan ilçe nüfusunun korunması ve artırılmasına katkı sağlanacaktır.						

Tarım ve Kırsal Kalkınma Eylem Planı

9.10. Tarım ve Kırsal Kalkınma Eylem Planı

Çorum İlinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Çorum İl Stratejik Gelişim Planı (2018-2023) içindeki on eylem planından biri “Tarım ve Kırsal Kalkınma Eylem Planı” olarak belirlenmiştir. Bu plan, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Taha Bahadır SARAÇ danışmanlığında, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Çorum İl Özel İdaresi, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu İl Koordinatörlüğü, Ticaret Borsası ve Ziraat Odası idareci ve çalışanlarının katkılarıyla hazırlanmıştır.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2023 yılında tarımsal üretimin 150 milyar dolar, ihracatın ise 30 milyar dolar olacağını öngörmektedir. Bu bağlamda önemli bir tarım potansiyeli Çorum’da hedeflerin gerçekleşmesine katkı sağlayacağı düşünülmekte ve hazırlanan vizyon belgesi ile Çorum’un tarımsal üretimin en kısa sürede etkili bir şekilde artırılması amaçlanmaktadır.

Hazırlanan vizyon belgesi belirlenen amaçlarımız;

- Buzağı ölümlerinin önlenmesi
- Koyun ırklarının ıslahı
- Yem bitki üretiminin artırılması
- Nadas alanlarının azaltılması
- Çorum İlinin Bitki Deseni haritasının belirlenmesi
- Tarımsal sulamanın geliştirilmesi

Söz konusu bu amaçlar doğrultusunda belirlenen projelerin Çorum’da tarım sektöründe yer alan başta Tarım İl Müdürlüğü, Ziraat Odası, Çorum Ticaret Borsası, İl Özel İdaresi ve Tarımsal ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu ile iştirak edilerek uygulanabilir ve Çorum’da tarım sektörünün öncelikli sorunlarını gidermeyi amaçlayan projeler olmasına özen gösterilmiştir.

2. Orta Vade						
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe
2.1.	Buzağı Ölümlerinin Önlenmesi	Buzağı ölümlerinin asgari seviyelere indirilmesi sağlanacaktır.	GTHB Çorum İl Müdürlüğü	Enstitü- Üniversite- Özel İdare	2018-2020	60.000
GEREKÇE	Milli Tarım Projesi kapsamında açıklanan 2016 verilerine göre Ülkemizde yıllık 6 milyon buzağı doğduğu ve bunlardan 900 bininin öldüğü belirtilmektedir. Buzağı ölümleri nedeniyle Ülkemizde yıllık yaklaşık olarak 600 bin Euro'luk ekonomik bir kayıp yaşanmaktadır. Çorum ili hayvancılık açısından önemli bir potansiyele sahip olup buzağı ölümleri, işletmelerin ekonomik verimliliğini önemli düzeyde olumsuz yönde etkilemektedir. Bu proje, ilimizde hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı 9 köyde buzağılarda hastalık, bakım ve besleme konularında yetişkin eğitimine (androgoji) uygun olarak eğitim yayın ve yayım faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesini ve bu örnek işletmelerde buzağı ölümlerinin önlenmesine yönelik koruyucu aşılama kapsamında Bakanlığımız tarafından zorunlu olarak uygulanmayan buzağı septisemi aşısının yapılmasını kapsamaktadır. Bu kapsamda her yıl 800 adet olmak üzere toplamda 2400 adet septisemi aşısının yapılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda, Çorum ili büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ile ilgili koruyucu hekimlik faaliyetleri kapsamında buzağılarda hastalık, bakım ve besleme bilgi ve bilinç düzeylerinin artması ve buzağı septisemi aşısının yaygınlaştırılmasıyla buzağı ölümlerinin asgariye indirilmesi sağlanarak, işletmelerin gelir düzeyleri üst seviyelere çıkarılacaktır.					
	Performans Göstergesi -Buzağı Bakım ve Besleme Eğitim Sayısı -Yapılan Septisemi aşısı sayısı -Dağıtım yapılan eğitim materyali sayısı (Liflet, Broşür, Afiş)					

2. Orta Vade

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
2.2.	Çorum İlinin Bitki Desenin belirlenmesi	Çorum ilinin toprak, su ve bitki örtüsü haritası çıkartılacaktır.	GTHB Çorum İl Müdürlüğü	Enstitü- Üniversite- Özel İdare- OKA	2018-2020	90.000	- Envanter Sayısı
GEREKÇE	İlimizde uygulanabilir ve rantabl projelerin üretilebilmesi, doğru adımların atılabilmesi ve geleceğe ışık tutacak verilerin elde edilmesi amacıyla bir envanter çalışması düzenlenecektir. Bu kapsamda Çorum ilinin toprak, su ve bitki deseni haritası çıkartılacaktır ve bu envanterler tarımla doğrudan ve dolaylı olarak ilgili kuruluşlarla paylaşılacaktır. Bu sağlıklı veriler ışığında üretilen projelerle ilimizde kırsal kalkınma sağlanacaktır.						

3. Uzun Vade

Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.1.	Koyun ırklarının ıslahı	Etçi koyun ırklarının artırılması	GTHB Çorum İl Müdürlüğü	Enstitü- Üniversite- Özel İdare	2018-2023	750.000	-Dağıtımı Yapılan Koç Sayısı -İslah Edilen Sürü Projeksiyonları
GEREKÇE	İlimizde yüksek kalitede etçi koyun ırklarının yetiştirilmesi için, Araştırma enstitüleri ve Üniversitelerle ortak çalışma yürütülerek, ilimiz ekolojisine uygun etçi koyun ırkları belirlenerek, mevcut sürülerin ıslah çalışmaları yapılacaktır. Bu kapsamda 300 koç alımı gerçekleştirilecek ve her yıl 50 tanesi proje kapsamında belirlenen sürülere katımı sağlanacaktır. Ayrıca küçükbaş hayvancılık yapanlara ve bu sektörde yatırım yapmak isteyen girişimcilere sürü yönetim kursu verilecektir. Proje kapsamında koç katımı yapılan sürülerin projeksiyonları altı aylık sürelerde kontrol edilip kayıt altına alınacaktır.						

3. Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.2.	Yem bitkileri üretiminin artırılması	Yem bitkileri tohumu dağıtımı yapılacaktır	GTHB Çorum İl Müdürlüğü	Özel İdare	2018-2023	120.000	-Dağıtımı yapılan tohum miktarı (ton) -Yem bitkileri ekiliş alanı -Yapılan eğitim sayısı (adet)
GEREKÇE	Çorum ili olarak kaba yem üretiminde büyük açığımız bulunmaktadır. Hayvan beslemesindeki maliyetlerin düşürülmesi, verimin, kalitenin ve karlılığın artırılması için bu açığın kapatılması gerekmektedir. Bu gerekçelerle üreticileri yem bitkisi ekmeye teşvik etmek amacıyla, tohum dağıtımı, eğitim ve demonstrasyonların yapılması hedeflenmektedir.						

3. Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.3.	Nadas alanlarının daraltılması	Nadas alanları daraltılacaktır	GTHB Çorum İl Müdürlüğü	Özel İdare	2018-2023	120.000	-Dağıtımı yapılan tohum miktarı (ton) -Yapılan eğitim sayısı (adet)
GEREKÇE	Dünya nüfusu artarken buna karşın tarım alanları hızla azalmaktadır ve insanların beslenme zincirindeki yüksek proteine sahip gıdalara olan talepleri her geçen gün artmaktadır. Son yıllarda da özellikle nohut ve yeşil mercimek gibi ürünler yüksek fiyattan alıcı bulmakta ve cazip hale gelmektedir. İlimiz tarım arazisinin yaklaşık olarak %30'u nadas olarak değerlendirilmektedir. Nadas alanlarının daraltılması amacıyla yüksek gelir getiren nohut ve mercimek gibi tarla ürünlerinin sertifikalı tohumlarının dağıtımı yapılacaktır.						

3. Uzun Vade							
Proje No	Strateji	Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Süre	Bütçe	Performans Göstergesi
3.4.	Tarımsal Sulamanın Geliştirilmesi	Sulama eğitimleri verilecektir	GTHB Çorum İl Müdürlüğü	Özel İdare- Dsi	2018-2013		-Toplantı Sayısı -Katılımcı sayısı
GEREKÇE	İlimizde toplulaştırma ile yeni sulamaya açılacak alanlarda, üreticilerin bilinçli sulama yapması hedeflenmektedir. Modern sulama sistemlerinin üretici tarafından kullanılması ile topraklarımızın hem çoraklaşması önlenerek hem de tarımsal üretimde verim kalite artacaktır.						

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇORUM VALİLİĞİ

www.corum.gov.tr